

Riksdagens snabbprotokoll

2023/24:119

Onsdagen den 22 maj

Kl. 09.00–16.40

Det justerade protokollet utkommer inom tre veckor eller vid den tidpunkt som talmannen bestämmer. Talare som vill göra anmärkningar mot snabbprotokollet ska anmäla detta senast kl. 12.00 den tredje vardagen efter sammanträdet.

§ 1 Partiledardebatt med anledning av val till Europaparlamentet

Anf. 1 FÖRSTE VICE TALMANNEN:

Det här är en partiledardebatt inför valet till Europaparlamentet den 9 juni. Den ordinarie partiledardebatt som brukar äga rum i mitten av juni är inställd eftersom debatterna tidsmässigt låg med bara några veckors mellanrum. Jag vill därför säga några ord om ämnet för debatten.

Det vanliga i riksdagen är att en debatt har ett ämne och att tjänstgörande talman påpekar om en debattör inte håller sig till ämnet. Ett undantag från det är de tre årliga partiledardebatterna, som inte har något specifikt ämne annat än att partiledarna ska få möjlighet att föra fram sitt partis politik och ifrågasätta övriga partiers politik. Tjänstgörande talman kan därmed inte gripa in och påpeka att partiledarna inte håller sig till ämnet för den debatten.

En gång om året, i oktober, har vi en EU-politisk partiledardebatt, och den har däremot ett ämne, nämligen just EU-politik. Tjänstgörande talman kan därmed påpeka om inlägg handlar om frågor som inte har någon som helst koppling till EU-politik.

Den debatt vi nu ska genomföra inför valet till Europaparlamentet hamnar ämnesmässigt någonstans däremellan. Det är en allmänpolitisk partiledardebatt, men den föranleds av en speciell händelse, EU-valet den 9 juni.

Eftersom dagens debatt ersätter den ordinarie partiledardebatten i juni och eftersom partierna i en valrörelse är fria att lyfta fram vilka frågor de vill för att övertyga väljarna har vi kommit fram till att debatten ämnesmässigt bör hanteras som en vanlig partiledardebatt. Jag förutsätter att debatten kommer att fokusera på valet till Europaparlamentet, men tjänstgörande talman kommer alltså inte att göra påpekanden om ämnet för debatten, oavsett vilka frågor som tas upp i olika inlägg.

Anf. 2 Statsminister ULF KRISTERSSON (M):

Herr talman! Moderaterna är samlingspartiet i svensk politik. Vi är partiet som får saker gjorda.

Jag är här i dag för att tala om kriget, klimatet, konkurrenskraften och kriminaliteten och för att tala om hur vi på europeisk nivå skulle kunna samarbeta mer för Sveriges bästa. Vi tycker olika i många sakfrågor, men alla som väljs till EU-parlamentet den 9 juni har ett gemensamt ansvar att tillvarata svenska intressen. Det ansvaret faller extra tungt på de tre stora partierna: Moderaterna, Sverigedemokraterna och Socialdemokraterna.

Herr talman! Jag uppmanar alla att inte låta det politiska spelet blockera de viktiga sakfrågorna. Låt oss komma bort från den ovärdiga amerikaniseringen och det oförsonliga tonläget, som den senaste tiden har präglat debatten i Sverige. Europa står inför ödesfrågor. Låt oss gemensamt i Sverige visa att vi är vuxna att axla det ansvaret.

Herr talman! År 2022 röstade svenska folket för att få ordning på Sverige. Det mandatet tar vi på stort allvar och genomför nu reformer dag för dag och månad för månad. Vi tar tag i de problem som fått växa alldeles för länge, och vi får saker gjorda i svensk politik – från prat till resultat. Men flera av Sveriges stora frågor är också Europas, och man måste få saker gjorda även i Bryssel. Det krävs samarbete för att skapa majoriteter.

Efter nästan tio års låsningar skapade Sverige europeisk enighet för att minska invandringen. Både Tomas Tobé i Europaparlamentet och Maria Malmer Stenergard gjorde det möjligt under vårt ordförandeskap. Vi samlade en bred majoritet – från svenska socialdemokrater till den italienska regeringen – för att stärka kontrollen av EU:s yttre gräns.

Vi rodde i hamn en överenskommelse om klimatpolitiken. Naturligtvis är den inte felfri, men nu kan inte längre några länder åka snålskjuts på andra länder i klimatomställning. Nu ska alla länder minska sina utsläpp. Vi såg till att kärnkraften klassas som en grön investering tillsammans med allt det förnybara.

Dessutom upprätthöll vi enigheten i EU:s stöd till Ukraina. När vår kontinent attackeras av Ryssland är ingen uppgift viktigare än den.

Det här är vad EU-valet borde handla om. (Applåder)

Herr talman! Moderaterna har varit för Europasamarbetet sedan 1961, precis som vi var för

Natomedlemskap långt före Rysslands fullskaliga invasion av Ukraina. Ett litet land som Sverige blir säkrare och friare om vi löser stora problem tillsammans med andra, såsom inre och yttre säkerhet. Rysslands invasion av Ukraina påminner oss alla om de värsta kapitlen i Europas historia. Men det ukrainska motståndet påminner oss också om Europas allra stoltaste ögonblick. Och vi står vid Ukrainas sida så länge det krävs.

(Applåder)

Den saken visar vi än en gång med dagens besked. I dag presenterar vi ett flerårigt stöd till Ukraina om sammantaget 75 miljarder kronor. Vi gör gemensam sak med länder som Danmark, Norge, Estland, Lettland, Tyskland och Storbritannien.

(Applåder)

Vi gör det här för Ukrainas skull men också för vår egen. Skulle Ryssland vinna får det konsekvenser för generationer framåt. Vid fronten i Charkiv i Ukraina går nu den första linjens försvar av Europas frihet. Den yttre säkerheten handlar alltså om att hålla den gränsen.

Den inre säkerheten handlar om att hålla koll på gränsen. Vi slår vakt om den fria rörligheten i EU, och därför måste vi sätta stopp för gängkriminella som missbrukar den. I dag lurar svenska gangstrar svenska pensionärer på pengar från spanska solkusten. Vapen och droger smugglas över landgränserna. Då behövs en europeisk specialpolis med uppdraget att bekämpa den gränsöverskridande brottsligheten och terrorismen. Vi sätter gränser för de kriminella, inte för polisen.

Herr talman! Svenska intressen måste värnas bättre i EU, men Sverige var alltför länge passivt i Bryssel. Man ska inte likt S- och MP-regeringen överlåta på andra länder att ta strid för den svenska skogen. Efter åtta års osäkerhet vet nu alla EU-länder att Sverige entydigt står upp för det svenska skogsbruket.

I början av året träffade jag och Finlands statsminister EU-kommissionens ordförande för att diskutera skogens viktiga roll i klimatomställningen. Vår skog får inte reduceras till en kolsänka som ska kompensera för andra länders utsläpp. Vår skog är en tillväxtmotor med 200 miljarder i exportinkomster och 120 000 jobb men också en källa till fossilfria nya produkter.

Ska man få något gjort i EU och slå vakt om svenska intressen i Europa får man inte sitta på händerna. Det krävs samarbete och det krävs förhandlingar för Sveriges bästa.

Herr talman! I den andan går jag till Europaval den 9 juni.

(Applåder)

Anf. 3 MAGDALENA ANDERSSON (S):

Herr talman! Ulf Kristersson låtsas som att ingenting har hänt, men det har det. Jag kommer att återkomma till det senare.

Herr talman! Här utanför kammaren är Sverige just nu som allra vackrast. Träden har slagit ut i grönt, och gullvivorna blommar. Om några veckor kommer

ungdomarna här på läktaren som fortfarande går i skolan att springa ut mot sommarlov. Allt är precis som vanligt. Men samtidigt är ingenting, Ulf Kristersson, som vanligt.

Det är också så att vi lever i en ny tid. Vår sammanhållning, vår säkerhet och vårt sätt att leva hotas av yttre och inre krafter. Det är yttre krafter som den ryska regimen, där Rysslands fullskaliga invasion av Ukraina kommer att fortsätta att kasta långa skuggor över Europa och Sverige under lång tid framöver.

Kampen i de ukrainska skyttegravarna handlar om Ukrainas rätt till självständighet och frihet. Men den handlar också om Sverige, vår säkerhet och vårt sätt att leva. Det är den definierande uppgiften för vår generation. Om Ryssland vinner kriget kommer det att förändra spelplanen för Sverige och Europa under decennier framöver.

Därför måste vi öka leveranserna av vapen och ammunition till Ukraina, och det måste vara långsiktigt. Jag välkomnar därför regeringens besked i dag. Men vi måste också skicka Jas Gripen till Ukraina. Det efterfrågar de så innerligt.

Vi ska samlat skicka en tydlig signal. Vi kommer att stå vid Ukrainas sida. Jag önskar att den signalen kunde komma från alla i den här församlingen. Vi står vid Ukrainas sida tills den siste ryske soldaten har lämnat. Slava Ukraini!

(Applåder)

Herr talman! Vår säkerhet och vår sammanhållning hotas inte bara av yttre krafter utan också av inre. Det är krafter som vill splittra Europa, en del till och med finansierade av Putin.

Det är högerpopulistiska auktoritära krafter som undergräver stödet till Ukraina, som vill ställa grupp mot grupp och människa mot människa, elda på konfliktnivån och som sprider desinformation och vilseleder medborgarna. Vi ser det över hela Europa, och vi ser det här hemma.

Det största partiet i regeringsunderlaget har ertappats med att driva en trollfabrik med fejkade konton och med anställda vilkas syfte är att manipulera det svenska politiska samtalet.

Det handlar inte, som partiledarna här verkar tro, om vilken samtalston man ska ha mellan Tidöpartierna, eller om att alla partier ska hålla god ton. Det handlar heller inte om, som andra vill göra gällande, oförargliga skämt eller humor.

Det handlar om en stor mängd falska och anonyma konton som sprider hat och som hetsar mot människor på grund av deras bakgrund eller tro. De har vid närmare granskning visat sig sprida vitmaktpropaganda och delat material från nynazister.

De har trakasserat enskilda medborgare. De har hängt ut och förlöjligat ungdomar för att de har tagit politisk ställning. Allt har skett i syfte att tysta kritiska röster, att skrämja till tystnad, att höja konfliktnivån och att förvrida det demokratiska samtalet.

Vi vet fortfarande inte vidden av det, hur många konton som finns och vad de har spridit. Det är helt enkelt för att Sverigedemokraterna vägrar att spela

med öppna kort. Det är ett arbetssätt som för tankarna till Ryssland.

När man ertappas med detta, efter en gedigen journalistisk granskning, är det naturligt att det får konsekvenser. Man ber om ursäkt, och man gör om och man gör rätt. Så går det till i normala partier. Men Sverigedemokraterna går i stället till fullskalig attack på sina politiska motståndare, på sina samarbetspartier och på hela den svenska journalistkåren.

Alla politiker vet att det kan vara tufft att bli granskad, särskilt om det leder till fullt berättigade och legitima frågor. Men det är spelets regler. Att makten utsätts för granskning är en bärande och vital del av en demokrati.

Det visar bara med all tydlighet att Sverigedemokraterna inte är ett parti som andra. Ni som har trott att det genom att ingå i ett regeringsunderlag och få makten skulle mogna och normaliseras vet nu att de förhoppningarna har kommit på skam, för att uttrycka sig försiktigt.

Planen har gått i stöpet. Frågan är nu: Hur ser plan B ut? För det kan väl inte vara så att ni moderater, kristdemokrater och liberaler kommer att legitimera den här typen av dunkla, odemokratiska metoder genom att fortsätta som om ingenting har hänt?

Det är ytterst en fråga om vår demokrati och vår säkerhet. Nu är det 18 dagar kvar till valet. Vad ska statsministern göra för att stoppa den dolda påverkansoperation som Sverigedemokraterna just nu bedriver och som ungdomarna här uppe på läktaren får i sina telefoner varje dag? Statsministern måste svara på fullt legitima frågor.

Socialdemokraternas position är glasklar. Vi kommer att fortsätta att stå upp mot högerpopulistiska auktoritära krafter. Vi socialdemokrater har alltid varit motkraften mot den typen av högerpopulister historiskt och i andra länder. Vi står upp för Sverige. Vi sätter Sverige och svenska folket främst.
(Applåder)

Anf. 4 JIMMIE ÅKESSON (SD):

Herr talman! Man kan hålla ihop vårt land och Europa på lite olika sätt. Ett sätt är naturligtvis att öka polariseringen och att prata en massa strunt i riksdagens talarstol. Ett annat sätt är att låta bli att göra det. Men man väljer naturligtvis själv.

Innan jag går över till det jag hade tänkt prata om vill jag säga en sak. Vi i Sverigedemokraterna står vid Ukrainas sida tills den siste ryske soldaten har lämnat.

Herr talman! Jag uppskattar ansatsen i det som Ulf Kristersson framför här i sitt inledningsanförande. De politiker som svenska folket skickar till Bryssel den 9 juni bör i högre grad se som sin gemensamma uppgift att verka för just svenska intressen, att tillvarata svenska intressen och att också samverka i den andan.

Sverigedemokraterna är Sveriges EU-kritiska parti. Vi motsätter oss federalistiska planer, och vi vill verka för att återföra makten till EU:s medlemsländer. Samtidigt verkar vi för att samarbeta om gemensamma problem och att samarbeta för att undanröja

handelshinder och annat i vårt omedelbara närområde. Det är viktiga saker som vi står bakom. Men det betyder inte, herr talman, att politiker och byråkrater i Bryssel – andra länders politiker, som vi inte kan rösta fram och inte avsätta om vi tycker att de gör ett dåligt jobb – ska ha makt över precis allting som sker i Sverige. Det är det som skiljer oss från de övriga partierna i det här valet; det är Sverigedemokraterna som är det EU-kritiska alternativet.

Ett självsäkert Sverige som står på egna ben eller ett lydigt Sverige som står med mössan i hand och bugar varje gång Brysselbyråkraterna, som vill ha mer makt, knackar på? Ett Sverige som håller gränsen och som sätter säkerheten främst eller ett Sverige som viker ned sig och snällt går med på varje förslag som leder till mer av öppna gränser, mer migration och mer av grov brottslighet? Det här är vägval som svenska folket står inför nu den 9 juni.

Herr talman! Det borde inte vara särskilt svårt att göra det valet. Det borde inte vara särskilt svårt att säga nej när det framförs idéer om tvångsrenoveringar som skulle kosta svenska villaägare hundratusentals kronor. Det borde inte vara så svårt att säga nej när det kommer förslag som innebär mer invandring och mer av öppna gränser. Det borde inte vara så svårt att säga nej när personer som aldrig ens har varit i Sverige och som inte vet någonting om Sverige över huvud taget vill styra och ställa över svenskt skogsbruk eller svensk jakt.

Det borde inte vara så svårt att säga nej. Och det är det inte heller för oss sverigedemokrater, för vi står upp för svenska intressen och för svenska medborgares intressen. Vi sätter dessa saker i främsta rummet, och vi är stolta över det. Tyvärr tvingas vi notera att andra partier inte vägleds av samma moraliska kompass.

Socialdemokraterna kan med fog utnämnas till sämst i klassen när det gäller att vara ärliga mot väljarna. Samtidigt som Magdalena Andersson här hemma i Sverige talar om att partiet driver en stram invandringspolitik och minsann alltid har gjort det utspelar sig en helt annan verklighet i Bryssel. Det är socialdemokratiska europaparlamentariker som röstar för att EU ska finansiera transporter av migranter över Medelhavet. Det är socialdemokratiska ledamöter som så sent som i mars röstade nej till att avsätta medel för att stärka skyddet av den yttre gränsen. Det är socialdemokratiska ledamöter som röstar för kritik mot svenska gränskontroller.

Herr talman! Sanningen är den att Socialdemokraterna i Bryssel har röstat nej till förslag efter förslag som skulle kunna minska invandringen till Europa och Sverige. Detta är det här valets stora fråga, för det handlar om Europas framtid. Klarar vi inte av att hålla den yttre gränsen har vi snart ännu mer av grov kriminalitet och mer av narkotika och vapen på våra gator och våra skolgårdar. Det tänker Sverigedemokraterna verka emot.
(Applåder)

I detta anförande instämde Staffan Eklöf, Eric Westroth och Leonid Yurkovskiy (alla SD).

Anf. 5 NOOSHI DADGOSTAR (V):

Herr talman! Vi lever i oroliga tider där ett krig rasar mitt på vår egen kontinent. De ekonomiska klyftorna ökar i snabb takt, och demokratins grundvärden står på spel. Vi står inför en klimatomställning som måste vara rättvis. Det finns många som hotar vår sammanhållning.

I denna tid är det en ödesfråga att säkra att valen vi genomför är fria och rättvisa. Väljarna måste kunna göra sina val utan manipulation. Det är det som skiljer välfungerande demokratier från auktoritära regimer, där manipulation på olika sätt av valen är det normala.

Detta är inte en självklarhet. Efter presidentvalet 2016 i USA åtalades 13 ryska medborgare. De hade bedrivit en trollfabrik i Sankt Petersburg under namnet Internet Research Agency, en av Putins många trollfabriker. De hade skapat hundratals fejkade anonyma konton där de spred desinformation och nidbilder av demokraternas kandidat. Dessa trollkonton fokuserade främst på frågor som skulle splittra befolkningen, som etnicitet och migration. De var särskilt inriktade på områden där det var politiskt jämnt mellan kandidaterna.

Detta har av alla fördömts som ett fruktansvärt försök till manipulation av demokratiska val. Den politiskt explosiva frågan då var om Donald Trump, som var motkandidaten, hade haft någon som helst kännedom om eller samröre med dessa trollfabriker som ett försök att manipulera valen.

I Sverige behöver vi inte ställa oss den frågan; vi vet att Ulf Kristersson har samröre med dem som driver trollfabriken. Hela hans makt utgår till och med från dem som driver trollfabriken. Det är inte bara så att han har haft kännedom om eller samröre med dem, utan han har även bjudit in dem till Regeringskansliet. I Sverige försöker inte de som driver trollfabrikerna bara att påverka makten, utan de sitter på makten. Och det har inte räckt, utan trollfabrikerna ska också hjälpa dem att få hela makten. De drar sig därför inte ens för att attackera sina samarbetspartier. Vi vet alla vilket parti jag pratar om: Sverigedemokraterna, det enda parti i Sverige som driver en trollfabrik.

Jag tror att det är svårt för en vanlig medborgare att förstå varför det är förkastligt att manipulera val med trollfabriker från Sankt Petersburg men helt okej att göra det från ett riksdagskansli i Stockholm. Jag vill vara tydlig med att om statsministern fortsätter att bygga sin makt på ett parti som driver trollfabriker i EU-valet beträder han en väg där makten är allt. Det är en farlig väg, och det saknas inte varnande exempel i Europa.

Det mest skrämmande i spåren av avslöjandet är att SD nu helt öppet bedriver en trollfabrik. Vi står nu vid ett vägskäl. Ska Sverige bli det första västland där trollfabriker accepteras som ett legitimt politiskt verktyg – något som man inte behöver be om ursäkt för, för

att citera Jimmie Åkesson? Det är nog bara Ryssland som skulle uppskatta en sådan utveckling.

DN skrev redan 2015: Putins nätprovokatörer har en bas i Sankt Petersburg, men på Twitter och Facebook når Kremls troll global räckvidd. DN hade då den optimistiska rubriken Troll spricker i solen. Men så blev det inte. Moderaterna har valt att erbjuda trollen skugga genom att konsekvent driva kålsuparteorier i medierna.

Ulf Kristersson är Sveriges statsminister. Hans främsta ansvar är att trygga svensk demokratis framtid. Ta det ansvaret! Förstå allvaret! Ha modet! Stäng ned trollfabriken! Skydda demokratin!

(Applåder)

Anf. 6 MUHARREM DEMIROK (C):

Herr talman! Man kan hålla ihop Europa och Sverige på olika sätt – genom att prata strunt och polarisera eller genom att låta bli. Så säger Jimmie Åkesson från talarstolen. Vi vet alla, och vi har alla sett, vilket val han och hans parti gör, nämligen att göra det första: att polarisera, hata och hetsa men att aldrig klara av att ta ansvar för sina handlingar.

Jag vill ändå tacka dig, Jimmie Åkesson, för att du återigen påminner oss allihop om de viktiga ord som Thorbjörn Fälldin, vår dåvarande statsminister, uttryckte i det här huset: Håll gränsen! Det var Thorbjörn Fälldins ord när en rysk ubåt gick på grund utanför Karlskronas skärgård, när yttre fiender hotade Sveriges säkerhet.

”Håll gränsen” är också Centerpartiets budskap i EU-valet, där valrörelsen är mitt uppe i sin intensivaste period. Vi valde budskapet från dåvarande statsminister Fälldin för att visa på hans mod och handlingskraft men också för att detta är vad Centerpartiet fortsätter att stå upp för och alltid kommer att göra i politiken. Vi kommer att hålla gränsen här i riksdagen och i parlamentet i Bryssel och Strasbourg. Vi håller gränsen mot klimatförnekare, mot Putinkramare och mot populisterna. Vi håller gränsen för freden och friheten.

Det här kan låta som självklarheter. Men tyvärr, herr talman, har vi sett att det inte är så. I den här kamraren, mitt ibland oss, sitter Sveriges näst största parti, som driver egna trollfabriker. Med dolda konton sprider och förstärker de hat och lögn och pratar om hur man kan elda på LVU-kampanjen, ett av de största säkerhetshoten mot Sverige på decennier, när de tror att ingen lyssnar – en trojansk häst mitt i riksdagen.

Och i stället för att be om ursäkt, i stället för att ta tillbaka och säga ”Vi gör om det här”, väljer man att attackera fria, oberoende medier. Man slår mot grunderna i vår gemensamma liberala demokrati och kallar det som avslöjas för satir och humor – satir och humor!

Fråga de socialsekreterare runt om i landet som sitter bakom pansarglas med väktare utanför dörren och tvingas ha skyddade adresser om de tycker att detta är roligt! Fråga kvinnliga politiker och före detta partiledare om de skrattar! Fråga politikens gräsrotter runt om i landet eller ungdomarna i klimatrörelsen om de tycker att detta är roligt!

Men här inne sitter också partiledarna för andra Tidöpartier som vet hur Sverigedemokraterna har jobbat år efter år, som i detta nu ser hatet rikta sig också mot deras egna och som hört Jimmie Åkessons svar att han tänker fortsätta med samma metoder. Man trollas öppet och tydligt, framför oss allihop, men man lyfter inte ett finger för att göra något åt saken. I stället har man släppt in hatet på Rosenbad. Man låter Åkesson diktera villkoren för Sveriges regering trots att statsministern själv har sagt att han inte vet om han kan lita på Sverigedemokraterna.

Här är vi, 2024, med en valdag blott 18 dagar bort.

Vi är många som har varnat för detta. Vi är många som har sett detta och sagt att det var hit vi var på väg. Vi såg hur de jobbade, hur de inspirerades av sina förebilder runt om i Europa i länder där frihet för medier, kvinnor och opposition nu backar. Vi varnade. Vi såg det komma.

Då hette det att vi svek – när vi stod upp för våra värderingar. Vi såg, vi förstod och vi tog ställning, och jag är stolt att säga att vi orkade stå på oss. Jag är stolt över att vi i Centerpartiet fortsätter att hålla gränsen. Men en fråga kvarstår till Tidöpartiernas partiledare: Var går er gräns?

(Applåder)

Anf. 7 EBBA BUSCH (KD):

Herr talman! Kristdemokraternas uppgift i svensk politik är att vara ett pragmatiskt, värdeorienterat alternativ som har sitt existensberättigande i att alltid stå upp för andra, att inte dras med i politiskt spel utan hålla kurs och lösa svåra problem för Sverige och nu Europa.

Nu går Sverige till val till Europaparlamentet. I dag öppnar förtidsröstningen.

Ett EU som försöker göra allt kommer inte att lyckas med något. Det är precis som för de flesta av oss här i livet. Därför går Kristdemokraterna till val med parollen ”Gränser och frihet”. Vi vill sätta gränser för vad EU ska fokusera på, så att EU verkligen lyckas med sin kärnuppgift. Sådant som bäst beslutas vid köksborden i Sverige ska inte beslutas vid skrivborden i Bryssel. EU ska inte lägga sig i våra arbetstider, exakt vad som händer i skog och mark eller hur svenska mammor och pappor lägger upp sin föräldradedighet.

Det behövs alltså gränser för när beslut bäst fattas under den blågula svenska fanan och när det blir bäst att besluten fattas under den blågula EU-fanan. Det är vad det innebär att rösta blågult i det här valet.

Jag skulle i dag vilja fokusera på tre områden där EU behöver mer tyngd och där EU kan lösa problem som ett enskilt medlemsland inte kan lösa på egen hand. Det handlar om kampen mot techjättarna, en tillväxtorienterad grön omställning och stödet till Ukraina.

Herr talman! Telefoner och appar blir en allt större del av våra barns liv. När min partikollega socialminister Jakob Forssmed nyligen besökte en gymnasieskola i Stockholm sa en elev till honom: Jag fick min

första telefon i fyran, och sedan dess har den suttit fast i min hand.

Jag vill att ni lyssnar på de här siffrorna: Siffror visar att tjejer i 15-årsåldern som lider av depression och ångest i genomsnitt sitter 38 timmar och 34 minuter i veckan med sin mobil. Det är nästan ett heltidsjobb.

Sociala medier är lite av ett knark för barns hjärnor. Dopaminpåslaget gör att nästan ingenting annat i livet blir roligt. Samtidigt har antalet barn och unga som åter antidepressiva läkemedel ökat kraftigt de senaste åren. Köerna till bup är fortsatt långa.

Herr talman! Det är mammor och pappor som har ansvar för vad deras barn gör på nätet och också för barnens skärmtid och när de bör gå och lägga sig. Det är dock omöjligt att ta det ansvaret om man inte kan rå på globala techjättars grundinställningar och ageranden som ökar våra barns beroende av snabba kickar och som har som design att göra barnen beroende av dem.

Kristdemokraterna går därför till val med krav på tydliga gränser för techjättarna. Alla plattformsföretag inom EU behöver dela med sig av information om hur deras algoritmer fungerar till myndigheter och forskare och visa att tjänsterna inte byggs på ett sådant sätt att de blir skadliga för användarna. Apparnas grundinställningar måste förändras så att föräldrakontrollen kan stärkas. En barndom i frihet behöver gränser online. Vi behöver återta kontrollen över skärmarna.

Herr talman! Vägen mot ett klimatneutralt EU till 2050 går genom elektrifiering. När medlemsländerna fasar ut fossila energikällor och bygger fossilfria industrier kommer det att krävas stora mängder energi. Vägen dit stavas alla goda krafter, men också väldigt mycket mer kärnkraft.

Kärnkraften måste få samma spelregler i hela EU, det som andra kraftslag tar för givet. Investeringar i kärnkraft måste bli förutsägbara. En röst på KD är en säker röst för mer kärnkraft i Europa och en grön omställning som främjar tillväxt, stärker hushållen och stärker framtidens välfärd.

Herr talman! Ukraina kämpar för Europas frihet. Det är vår moraliska plikt att se till att Ukraina vinner kriget.

I dag lämnar våra fyra samarbetspartier besked om att skapa en treårig ram för stödet till Ukraina på sammanlagt 75 miljarder kronor de kommande åren. Jag hade själv möjlighet att sitta ned med skadade ukrainska soldater i Kiev för bara några veckor sedan. De senaste veckorna har också varit några av de tuffaste vid fronten. Vi behöver nu ta initiativ till att inom EU möjliggöra snabbare tillgång till ammunition. Jag kommer själv att se till att vi får ett sådant möte den här veckan.

Det här är ett EU som står för gränser och frihet och därmed också lyckas med sin kärnuppgift.

(Applåder)

Anf. 8 AMANDA LIND (MP):

Herr talman! Vad vi gör i dag kommer att vara avgörande för oss som generation. Valet till

Europaparlamentet står mellan hopp och misstro, mellan frihet och förtryck och mellan att försöka rädda den här planeten och att elda på klimatkrisen. Vad vi gör och kanske framför allt vad vi inte gör de kommande åren är helt avgörande för klimatet och för naturen och den biologiska mångfalden.

Vi behöver klara av att fatta de beslut som krävs under den kommande mandatperioden. Det handlar om att värna livet i haven och artrikedomen i våra skogar, fasa ut de fossila subventionerna, stötta industrins och skogs- och jordbrukets omställning och samtidigt se till att omställningen blir rättvis och någonting som blir bra för oss alla i Sverige och i Europa.

Vad vi väljer spelar roll för dig och mig, för alla som lever i dagens Europa och för alla som kommer efter oss. Vi gröna väljer en politik för ansvarstagande, för hopp och för framtidstro.

Herr talman! Under de senaste veckorna har Sverigedemokraternas trollfabriker och hatet som kommer ut därifrån vållat debatt och rubriker. Det är bra att det kommer upp i ljuset, men jag skulle ljuga om jag sa att jag var förvånad.

Jimmie Åkesson talar om att oppositionens kritik spär på polarisering. Men var är Jimmie Åkessons ansvar? Så lätt det vore att bara upphöra med anonyma konton som sprider nidsbilder och hat. Så enkelt det vore. Men det är inte enkelt för Sverigedemokraterna.

Ulf Kristerssons hela regering sitter på nåder av ett parti som aktivt eldar på motsättningar i dagens Sverige. Den totala bristen på konsekvenser kan inte betyda något annat än att alla partierna i regeringen mest hoppas att det här är något som ska gå över, och det är skamligt.

Under tiden slits Sverige isär av ojämlikhet, kriminalitet och ekonomiska klyftor. Skjutningar skakar hela samhällen, och människor tvingas leva i ständig skräck för hänsynslösa kriminella.

Många barn i Sverige i dag tvingas växa upp i fattigdom samtidigt som välfärden på alltför många ställen inte finns där.

Samtidigt som trollfabriker förstör samtalsklimatet och Sverigedemokraterna går till frontalangrepp mot fria medier i Sverige är demokratin i världen på tillbakagång. Friheten hotas alltmer.

Men vi kan välja en annan väg, där vi investerar i det som är vårt gemensamma för ett samhälle fritt från våld och förtryck och för ett demokratiskt Sverige och Europa.

Herr talman! Det finns tidpunkter i historien där vägvalen för ett lands framtid ställs på sin spets och där omvärldens stöd eller brist på sådant för alltid kommer att etsa sig fast.

Sedan Hamas vedervärdiga terrorattentat den 7 oktober har Gaza förvandlats till helvetet på jorden. Humanitär hjälp stoppas från att komma in i Gaza, och det finns inte längre någon plats för människor att vara trygga på.

Världen har sett på utan att agera, och nu krävs ett betydligt hårdare agerande från både Sverige och EU för att få till en permanent vapenvila. Hamas måste

släppa gisslan. Ett vapenembargo måste komma på plats, och all handel med Israel borde frysas. Det humanitära biståndet måste öka. Israels olagliga ockupation måste få ett slut, och en tvåstatslösning med två demokratiska stater måste komma på plats. Dödandet måste upphöra.

(Applåder)

I Europa fortsätter Putins rättsvidriga anfallskrig mot Ukraina. En av EU:s viktigaste uppgifter måste vara att använda utrikespolitiken som ett verktyg för att bygga fred, säkerhet och demokrati i världen, och i Ukraina är det just dessa värden som står på spel. Ukrainarna strider inte bara för sin frihet utan för hela Europas.

Det finns bara ett alternativ för hur kriget slutar. Det är att Ukraina segrar, att Ryssland lämnar Ukraina och att Putin ställs inför rätta. Fram till den dagen måste Sveriges och EU:s stöd vara orubbligt, såväl civilt och militärt som ekonomiskt. Det är vi skyldiga ukrainarna.

Herr talman! Tillsammans med Europas gröna partier går vi till val den 9 juni för att minska utsläppen och genomföra en grön och rättvis omställning där alla kan vara en del. Vi går till val på att förpassa det fossila till historiens soptipp och rikta pengarna mot det som bygger en bättre, grönare, friare och tryggare värld där vi står upp för demokratin och värnar ett öppet samtal fritt från troll och hat.

(Applåder)

I detta anförande instämde Janine Alm Ericson, Emma Berginger, Jacob Risberg och Ulrika Westlund (alla MP).

Anf. 9 JOHAN PEHRSON (L):

Herr talman! Det är krig i vårt Europa. Det är krig igen.

Klimatförändringarna hotar vår planet, och på vår kontinent har den hemmasnickrade energikris som följt av rödgröna kärnkraftsnedläggningar fått den viktiga gröna omställningen att hacka.

Samtidigt fortsätter gängkriminella sitt dödliga handelsresande runt om i Europa och beställer nya mord i Sverige från en solstol i Spanien.

Inför dessa globala problem är det uppenbart att ensam inte är stark. De här problemen kan vi bara lösa tillsammans med ett fördjupat och starkare europeiskt samarbete. Vår frihet och trygghet i Sverige kan inte försvaras i ett svagt Europa. Ryssland, Kina och Iran kan bara mötas av ett starkt Europa. Bara ett starkt Europa kan stötta Ukraina med full kraft. Bara ett starkt Europa kan få fart på den globala klimatomställningen. Bara ett starkt Europa kan sätta stopp för den grova och gränsöverskridande internationella brottsligheten.

Herr talman! Ett starkt och enat EU har varit avgörande för Ukrainas imponerande försvarsförmåga till ett obegripligt högt mänskligt pris. Liberalerna har hela tiden varit tydliga med att vårt stöd måste öka om

vi vill att Ukraina ska segra. Det får helt enkelt inte ställas mot andra viktiga behov i landet Sverige.

Vi har därför föreslagit en särskild krigsbudget till stöd för Ukraina – ett liberalt krav som nu blir verklighet när regeringen går fram med en Ukrainaram och ett särskilt stöd på 75 miljarder kronor de tre kommande åren. Det är ingen övre gräns utan ett golv. Det är en historisk satsning för att hjälpa våra blågula vänner att övervinna Putins mördarregim.

Samtidigt vill Liberalerna fördjupa det europeiska försvarssamarbetet, för det är bara tillsammans vi kan stärka Europas försvarsförmåga och frigöra ännu mer blågult stöd. Sverige kan inte ensamt stå upp för Ukraina, men ett starkt Europa kan stå upp mot Putin och hålla gränsen mot hans tyranni.

Utsläppen, herr talman, struntar i kartbokens linjer. Klimatförändringar rör sig över gränserna och påverkar oss alla i både Hallsberg och Hanoi. Sverige tar i dag ett stort ansvar för omställningen, men det räcker inte. I dag står Europa för drygt 6 procent av världens utsläpp. Därför måste vi få med oss världen i den globala omställningen, och det gör vi genom ett starkare Europa som blir än mer världens viktigaste klimatorganisation.

Europas länder har förutsättningarna att bli världsledande i grön teknik, förnybara energikällor och klimatsmarta lösningar för vanligt folk. Men det kräver tydlighet, långsiktighet och uthållighet. Det kräver ett europeiskt samarbete som gör mer för klimatet och inte mindre.

Vi liberaler kommer inte att låta någon riva upp EU:s klimatplan. Vi vill tvärtom se ett Europa där vi tillsammans växlar upp ambitionerna, ett Europa som sätter tuffa klimattullar på kinesisk plast och investerar i koldioxidinfångning och återvätning.

Vi vill se fler kärnkraftsreaktorer i hela Europa – tio borde ligga i Sverige – och ha en kommission som sätter stopp för rödgrön nedläggning av säker kärnkraft i vår union eftersom det påverkar alla och påverkar klimatet.

Ett starkare samarbete för en grönare morgondag – det är bara så Europa kan bli världens första fossilfria kontinent.

Herr talman! Det blir tydligt med varje skjutning att Sverige behöver ett fördjupat polissamarbete med andra länder i Europa. Den organiserade brottsligheten är ett akut problem som inte känner några gränser. När gängkriminella rör sig fritt måste vi förstärka verktygslådan för polisen i hela Europa.

Vi vet att en stor del av gängen opererar i flera länder, och vi vet att även om det finns ett bra samarbete i Europol måste det förstärkas med en operativ insats för att bemöta de gränsöverskridande brott i Europa som förstör livet för människor i vårt land. Det är bara så vi kan krossa den grova brottsligheten. Det är bara så vi tillsammans kan se till att Sverige och Europa blir tryggare. Ett starkare Europa ger ett starkare Sverige. (Applåder)

Anf. 10 Statsminister ULF KRISTERSSON (M):

Herr talman! Nu har vi – precis som jag tyvärr trodde – hört allt om det politiska spelet. Låt mig föra tillbaka diskussionen till sakpolitiken.

Många av dem som nu skjuter och dem som nu skjuts var i förskoleåldern när Socialdemokraterna och Miljöpartiet först bildade regering. De partierna pratar ju ofta om prevention, men vad gjordes när dagens femtonåringar för tio år sedan var fem år gamla?

Nu lägger vi om kriminalpolitiken. Månad för månad blir det svårare att vara kriminell. I oktober fick polisen rätt att avlyssna gängen för att förhindra skjutningar och sprängningar. I januari fördubblades straffen för grova vapenbrott. I februari infördes preventiva vistelseförbud, och i april blev det möjligt att upprätta säkerhetszoner för att få bort vapen från gatorna.

Vi tar brottsligheten i Sverige på allvar. På samma allvar måste vi ta brottsligheten i Europa. Av de kriminella gängen i EU verkar 70 procent i minst tre länder. Knark kommer in från de stora europeiska hamnarna till gatorna i svenska städer. Vapen förs in till dem som styr över gängens barnsoldater.

Vi vill se en operativ europeisk specialpolis som bekämpar gränsöverskridande brottslighet och terrorism, med befogenhet att spana, utreda och ingripa i hela unionen. Trygghet och säkerhet är vår tids stora frihetsfrågor. Vi tar dem på samma stora allvar i Europa som i Sverige.

(Applåder)

Anf. 11 MAGDALENA ANDERSSON (S)

replik:

Herr talman! Jag är övertygad om att jag och Ulf Kristersson är helt överens om att fria och oberoende granskande medier är en central del av demokratin. Både jag och Ulf Kristersson vet också att det kan vara jobbigt att bli granskad.

När Sverigedemokraterna blev påkomna med sin trollfabrik gjorde de ett rasande angrepp på hela den svenska journalistkåren – ja, på hela idén om en fri och granskande press. Här saknar jag en tydlig markering från Sveriges statsminister mot Sverigedemokraternas attacker på journalistkåren. Jag ger dig nu en möjlighet att ta tydligt avstånd och markera mot detta. Du har en minuts talartid. Svenska folket lyssnar.

(Applåder)

Anf. 12 Statsminister ULF KRISTERSSON (M)

replik:

Herr talman! Med tanke på den omfattande tid som Magdalena Andersson lagt ned på den här frågan är det märkligt att hon har missat vad jag har sagt om den. Gång på gång har jag fått frågan, och gång på gång har jag svarat vad jag tycker om anonyma konton, smutskastning och det tonläge som många partier bidragit till under lång tid.

Socialdemokraterna själva påkoms 2018 med så kallade trollkonton eller anonyma konton. Ni fick omplacera människor. Den här gången riktas kritiken mot Sverigedemokraterna, på goda grunder. Jag har

instämt i den kritiken, men det här är ett tecken på något mycket bredare, en oförsonlighet i politiken och en amerikanisering av kampanjmetoder som inte är värdigt Sverige. Det kan man unna sig i ett samhälle utan riktiga problem.

Vi borde samla ihop oss, lösa svåra problem tillsammans och diskutera ärligt när vi tycker olika. Det borde vi göra.
(Applåder)

Anf. 13 MAGDALENA ANDERSSON (S)
replik:

Herr talman! Ulf Kristersson – du är landets statsminister! Det största partiet i ditt regeringsunderlag, som du är helt beroende av, har gått till fullskalig attack på den svenska journalistkåren. Jag gav dig möjlighet att markera mot detta. Det valde du att inte göra.

Ulf Kristersson – precis som Nooshi Dadgostar står du just nu inför ett vägska! Ska du tydligt markera och ta avstånd från Sverigedemokraternas attack mot journalistkåren eller ska du legitimera den genom att stoppa huvudet i sanden, trots att du själv har sagt att det här är farligt? Farliga saker försvinner inte när man stoppar huvudet i sanden.
(Applåder)

Anf. 14 Statsminister ULF KRISTERSSON (M)
replik:

Herr talman! Ingen stoppar huvudet i sanden. Det är alldeles uppenbart att vi säger vad vi tycker.

Sverigedemokraterna och Socialdemokraterna är ju en smula besatta av varandra. Det finns också en likhet; det är ett högt tonläge.

Jag tänker inte svara på frågor om vad Sverigedemokraterna gör på sin kommunikationsavdelning. Ställ den frågan till Sverigedemokraterna!

Jag tar ansvar för regeringens politik. Vi tar tag i problem som det borde ha tagits tag i för länge sedan men som den förra regeringen med Magdalena Andersson i spetsen inte kunde eller ville ta tag i. Det sysslar jag med i Sverige och Europa.

Vi har krig i Europa och brottslighet i Sverige. Vi har riktigt stora problem att ta tag i. Svenska folket förtjänar politiker som får någonting gjort i verkligheten. Ni får lösa era problem med Sverigedemokraterna själva.
(Applåder)

Anf. 15 NOOSHI DADGOSTAR (V) replik:

Herr talman! Ulf Kristersson är Sveriges statsminister. Fria och rättvisa val är kärnan i den demokratiska processen. Väljarna måste kunna göra sina val utan inblandning och manipulation. Det skriver EU, och EU-parlamentet har varit tydliga med att manipulerade val med fejkade konton strider mot fria och rättvisa val.

Enligt svensk rätt är det brottsligt att förvanska valets utgång eller otillbörligen inverka på omröstningen. Som regeringschef och högst ansvarig för den verkställande makten är det statsministerns ansvar att

demokratiska val genomförs på ett korrekt sätt. Avser Ulf Kristersson att ta det ansvaret och stänga ned Sverigedemokraternas trollfabriker nu när vi står inför ett EU-val?

Anf. 16 Statsminister ULF KRISTERSSON (M)
replik:

Herr talman! Om Nooshi Dadgostar frågar mig om jag tänker överta svenska rättsliga myndigheters ansvar och fatta sådana beslut på egen hand är svaret nej.

Det är alldeles uppenbart att fria, rättvisa val är kärnan i demokratin. Det tror jag att alla åtta partier i den här kammaren skriver under på.

Om brottsliga handlingar kan misstänkas ha ägt rum på något sätt i något parti finns det också brottsutredande myndigheter som ansvarar för den saken. De flesta demokratiska länder låter bli att ha statsministrar som agerar domare. Jag litar fullständigt på att våra självständiga myndigheter tar det ansvaret.

Vi har också yttrandefrihet i det här landet. Men allt som är lagligt är inte lämpligt. Jag har många gånger markerat mot fullt lagliga saker och sagt: Tänk på vad ni åstadkommer! Besinna er! Tänk på tonläget! Man ska tänka på vilka risker man utsätter Sverige för i ett uppskruvat internationellt läge.
(Applåder)

Anf. 17 NOOSHI DADGOSTAR (V) replik:

Herr talman! Svaret på min fråga var alltså nej. Statsministern avser inte att garantera fria och rättvisa val, enligt det som EU-parlamentet har landat i. Är det korrekt uppfattat? Jag uppfattade inget annat svar.

Vad är då Ulf Kristerssons ansvar? Hur ska Ulf Kristersson garantera dessa val? I EU-parlamentet är man överens om att fejkade konton strider mot fria och rättvisa val i och med den manipulation som de innebär och det sätt som detta har genomförts på. Är Ulf Kristerssons uppfattning att det inte är hans ansvar att garantera demokratin i vårt land?

Ulf Kristersson får gärna ta en runda till och förklara om han inte avser att ta ansvar för att vi nu ska gå in i fria och rättvisa val.

Anf. 18 Statsminister ULF KRISTERSSON (M)
replik:

Fru talman! Det där är en absurd anklagelse. Det är klart att vi har fria val i Sverige. Det står i grundlagen att det ska vara så, och vi har myndigheter som upprätthåller detta. Alla arbetar vi, inte minst den exekutiva makten, under gällande svensk lag.

Vi har också yttrandefrihet. Man får säga dumheter i Sverige, och man får reagera mot dumheter i Sverige. Man får vara anonym i Sverige, och man får tycka att anonyma konton är dåligt i Sverige.

Det är en obegriplig ståndpunkt att lägga på regeringens ansvar att gå in och reglera vad olika partier gör så länge det är lagliga saker. Skulle det vara olagliga saker har vi självständiga rättsvärdande myndigheter. Det förvånar mig att det verkar råda osäkerhet

på den punkten. Sådant brukar bara ske i länder som har problem med just den saken.

Sverige är en rättsstat. Vi förblir en rättsstat. Låt oss diskutera öppet och ärligt, också våra arbetsmetoder, och kritisera varandra om vi tycker att man gör fel. Så funkas en rättsstat.

(Applåder)

Anf. 19 MUHARREM DEMIROK (C) replik:

Fru talman! Statsministern sa att han skulle få ordning på Sverige. I stället bevittnar vi nu hur statsministern trollas, öppet och i realtid, av Jimmie Åkesson. Sverigedemokraterna trotsar statsministern helt öppet, och han verkar finna sig i att bli överkörd gång på gång. De påstådda gränserna verkar vara obegränsat flexibla.

Och nu talas det om politiskt spel. Det här handlar inte längre om trollfabriker. Det handlar inte om politiskt spel, som statsministern påstår. Det handlar om rikets säkerhet, om sådant som sedan Gösta Bohmans tid varit moderata kärnvärden men som verkar ha tappats bort på Tidö slott.

Efter den senaste veckans svar och agerande från Jimmie Åkesson och Sverigedemokraternas hånfulla internutbildningar och uttalanden om att fortsätta precis som man alltid har gjort har jag en fråga till statsministern. Kan statsministern svara på om han litar på Jimmie Åkesson till 100 procent?

Anf. 20 Statsminister ULF KRISTERSSON (M) replik:

Fru talman! Jag är glad över Centerns omsorg om samarbetet mellan regeringen och Sverigedemokraterna. Men om Centern vill diskutera Sverigedemokraterna får de göra det med Sverigedemokraterna.

Det är fullt legitimt att både kritisera och berömma. Jag vidhåller det jag har sagt tidigare: Jag ogillar amerikaniseringen av svenskt debattklimat, jag ogillar anonyma konton och jag ogillar smutskastning, både när den riktas mot meningsmotståndare och mot samarbetspartner. Jag har sagt det många gånger, och jag upprepar det gärna igen.

Det är inte mitt sätt att arbeta, bland annat därför att jag inte gillar det personligen – där kan man tycka olika – men också därför att Sverige har riktiga och viktiga problem att ta tag i. Dem lägger jag nästan hela dygnet på att lösa. Sedan får ni andra traska runt i det politiska spelet.

(Applåder)

Anf. 21 MUHARREM DEMIROK (C) replik:

Fru talman! Statsministern brukar vara snabb med att försöka sätta ned foten, men nu verkar foten inte vilja komma ned. Otydligheten i det som uttrycks är väldigt tydlig. Det handlar inte om Sverigedemokraterna. Det handlar inte om trollfabriker eller politiskt spel. Det handlar om Sveriges säkerhet.

Statsministern har själv uttryckt att han inte vet om han kan lita på Sverigedemokraterna. Därför är frågan legitim.

Statsministern har själv sagt det, och regeringen har uttryckt det tillsammans med Säpo och Magnus Ranstorp: att LVU-kampanjerna är något av det mest allvarliga Sverige har blivit utsatt för. Ändå kan vi i *Kalla faktas* granskning höra hur anställda på Sverigedemokraternas kansli sitter och pratar om att upprätta hemsidor med syfte att elda på LVU-kampanjen. Därför blir frågan relevant. Det blir inte en fråga om Tidöavtalet eller artighetsklausuler utan om Sveriges säkerhet.

Jag upprepar frågan. Kan statsministern säga om han litar fullt ut på Jimmie Åkesson eller inte?

(Applåder)

Anf. 22 Statsminister ULF KRISTERSSON (M) replik:

Fru talman! Jag litar fullt ut på att vi genomför precis det vi har kommit överens om för att förbättra Sverige och lösa stora problem. Det är vad politik handlar om. Det litar jag fullt ut på.

Låt oss tala om LVU-kampanjen. Jag har gång på gång varnat för de farliga konsekvenser som den utomlands orkestrerade kampanjen får – för barn som behöver socialtjänstens omsorger och för risken för attacker från andra länder. Det handlar om verbala men också fysiska attacker, i ett läge med uppskruvat tonläge internationellt och höjd terrorhotrisk i Sverige. Allt detta tar jag, som Muharrem Demirok vet, på mycket stort allvar.

Samtidigt har vi yttrandefrihet i Sverige. Man får säga väldigt mycket dumheter i Sverige. Om det skulle begås lagbrott har vi rättsvårdande instanser som tar hand om de sakerna. Det är inte min uppgift. Men bara för att det är lagligt måste det inte vara lämpligt. Jag säger det gång på gång: Om man säger sådana dumheter om svensk socialtjänst riskerar det att få allvarliga konsekvenser.

(Applåder)

(TREDJE VICE TALMANNEN: Jag vill uppmärksamma att rekvisita inte ska användas i kammaren, utan det är det talade ordet som gäller.)

Anf. 23 AMANDA LIND (MP) replik:

Fru talman! Hot, hat och rasistiska drev har blivit vardag för många som väljer att engagera sig politiskt. Människor häcklas och hånas på nätet och tvingas se sig över axeln en extra gång när man är på väg hem från ett politiskt möte. Många tvekar i dag att göra sin röst hörd på nätet, av rädsla för att bli utsatt. Jag blir beklämd när Ulf Kristersson kallar detta för politiskt spel. Jag vet nämligen att Ulf Kristersson vet att ord spelar roll och att vi politiker har ett ansvar för hur vi uttrycker oss och vilka konsekvenser det får.

Trots det har Ulf Kristersson valt att bygga sin regering på Sverigedemokraterna. Och det som enligt Jimmie Åkesson är politisk satir skapar svallvågor av rasism, av hat och av hot. Svaret på *Kalla faktas* avslöjande om SD:s trollfabriker, att kalla det för en

inhemsk påverkansoperation, och sättet att se på fria medier hör inte hemma i Sverige.

Vad avser statsministern att göra för att sätta stopp för och motverka det hat som följer i Sverigedemokraternas spår?
(Applåder)

Anf. 24 Statsminister ULF KRISTERSSON (M) replik:

Fru talman! Låt mig först av allt välkomna Amanda Lind till partiledarkretsen. Det är ett mycket spännande arbete. Jag kan utlova många spänstiga debatter oss emellan de kommande åren. Välkommen!

Jag har gång på gång sagt vad jag tycker om det tonläge som beskrivs. Det sker alldeles riktigt på sociala medier, men om vi ska vara ärliga sker det inte bara på sociala medier. Jag har flera gånger fått avbryta fysiska möten därför att mobbar, gaphalsar, tagit sig in med syfte att förstöra de mötena, därför att de tycker annorlunda i en sakfråga.

Jag har sett många torgmöten där människor som haft mindre skydd omkring sig än vi partiledare inte velat göra sina röster hörda därför att de möter människor som är hotfulla och hatiska – från höger till vänster. Låt oss vara ärliga på den punkten. Låt oss därför ta ett gemensamt ansvar i alla partier för att upprätthålla ett anständigt samtalsklimat.

Jag är mycket bekymrad över detta, men låt oss inte isolera det till några få. Detta är ett mycket bredare samhällsproblem, nu senast i form av Sverigedemokraterna, som får välförtjänt kritik för det.
(Applåder)

Anf. 25 AMANDA LIND (MP) replik:

Fru talman! Tack, statsministern, för svaret! För mig blir det näst intill plågsamt att höra hur Ulf Kristersson och Moderaterna hela tiden försöker adressera denna fråga som ett problem för alla partier. Självklart ska vi ta ett gemensamt ansvar för det demokratiska samtalet, men faktum kvarstår: Användandet av anonyma konton med detta innehåll är något som är förbehållet Sverigedemokraterna.

Jag måste återigen fråga. Statsministern talar om sakpolitik. Det finns möjlighet att agera sakpolitiskt när det gäller detta. Vi i Miljöpartiet har lagt fram ett initiativ om att förbjuda möjligheten för partier att ha anonyma konton. Det är en konkret sakfråga där statsministern skulle kunna haka på. Min fråga är om man är beredd att stötta detta initiativ. Och återigen: Hur tar statsministern ansvar för att hans regeringsunderlag inte bidrar till att förpesta det politiska samtalet på detta sätt?
(Applåder)

Anf. 26 Statsminister ULF KRISTERSSON (M) replik:

Fru talman! Precis som jag sa tycker jag extremt illa om anonyma konton. Jag tycker illa om människor som smutskastar andra. Jag skulle aldrig komma på

tanken att göra en sådan sak själv. Jag tycker illa om detta.

Senast är det Sverigedemokraterna som fått kritik. Men låt oss vara ärliga – många andra har smutskastat sina meningsmotståndare på andra sätt tidigare. Detta förminskar inte kritiken denna gång, men låt oss ändå vara ärliga om detta.

Ett utmärkt förslag är att diskutera precis denna fråga i en pågående utredning om partifinansiering. I dag är detta alldeles uppenbart lagligt. Kan vi enas om något annat, lagstiftningsmässigt eller som en code of conduct, är jag helt öppen för det.

Men jag är inte en domare som på egen hand bestämmer vad man får säga och hur i Sverige, så länge det är lagligt. Däremot har jag rätten att säga att inte allt som är lagligt är lämpligt.
(Applåder)

Anf. 27 MAGDALENA ANDERSSON (S):

Fru talman! Just nu, samtidigt som vi samlas här i kammaren, kämpar tusentals ukrainska kvinnor och män i skyttegravarna. De kämpar för sin frihet och demokrati och för Ukrainas rätt till självbestämmande men också för oss, för vår trygghet. Ingen uppgift är så viktig de kommande åren i Europa som att vi säkerställer att Ryssland inte tillåts vinna kriget. Då måste vi markera, fru talman, när det finns krafter här i riksdagen som sprider ryska narrativ och försöker undergräva stödet till Ukraina.

Den 9 juni har vi alla ett val att göra. Detta EU-val kommer inte att likna något annat, helt enkelt för att det är så mycket som står på spel. I en orolig tid är Europasamarbetet ... Ursäkta, det är svårt att tala. Kan jag få extra tid nu eftersom det är svårt att koncentrera sig när de sitter och småpratar så pass högt?

(TREDJE VICE TALMANNEN: Jag ber alla att iakttä tystnad när någon annan talar.)

I en orolig tid är Europasamarbetet en trygg hamn. Sverige och svenska folket behöver ett starkt och enat Europa. Det är bara ett starkt och enat Europa som kan stötta Ukraina, få bukt med den gränsöverskridande brottsligheten, se till att andra länder gör sin del när det handlar om att få ned utsläppen och lyfta vanligt folk ur den ekonomiska krisen. Och det är bara ett starkt och enat Europa som kan stå upp mot Putin.

Men då måste vi stå upp mot de högerpopulistiska och auktoritära krafter som vill splittra oss och göra Europa svagare. Då måste vi välja sammanhållning framför splittring, fru talman. Det är ingen liten sak.
(Applåder)

Anf. 28 Statsminister ULF KRISTERSSON (M) replik:

Fru talman! Låt mig återkomma till sakpolitiken. I min inledning nämnde jag betydelsen av den svenska skogen, en basindustri som står för 200 miljarder i exportinkomster och 120 000 svenska jobb och är avgörande för klimatomställningen.

I Bryssel är det en etablerad sanning att den förra regeringen inte talade med tydlig röst för det svenska skogsbruket. Det finns flera exempel på detta. Den förra regeringen röstade för en skadlig lagstiftning som vi nu försöker ändra. Man gjorde inte gemensam sak med andra länder som försökte stoppa lagstiftning i tid och var inte ens närvarande på viktiga möten där detta diskuterades. Nu står vi upp för den svenska skogen på riktigt.

Under nästa mandatperiod kommer frågan tillbaka. Då är frågan på agendan en gång till, och vår utgångspunkt är tydlig: Svensk skog ska inte kompensera för smutsiga industriens utsläpp i andra länder. Är ni i Socialdemokraterna nu beredda att ändra er politik och göra gemensam sak med oss för att rädda svenskt skogsbruk?

Anf. 29 MAGDALENA ANDERSSON (S)
replik:

Fru talman! Jag har tillbringat många timmar i Bryssel med att förklara hur viktig den svenska skogen är för klimatomställningen men också för det svenska näringslivet – för Sverige och svensk industri. Jag tror att Ulf Kristersson ska fråga Ursula von der Leyen om hur trött hon var på att höra mitt tjtande. Fråga Frans Timmermans hur många timmar jag har tillbringat tillsammans med honom. Där har vi inget att skämmas för.

Ulf Kristersson säger att det är viktigt att jobba med sakfrågor och ta itu med viktiga frågor; det är detta som är hans fokus. Men rasism och hets mot unga som engagerar sig politiskt är väl också viktiga frågor? Hur tänker Ulf Kristersson ta itu med dem, tillsammans med det parti som, har vi lärt oss, har hundratals anonyma konton just för att sprida rasism, vitmaktpropaganda, nynazism och hets mot unga klimataktivisterna? (Applåder)

Anf. 30 Statsminister ULF KRISTERSSON (M)
replik:

Fru talman! Det säger partiledaren för det parti vars egna medlemmar skickade ut nidsbilder och antydningar om att Fredrik Reinfeldt på sin tid skulle vara pedofil. Ett sådant hyckleri! Jag har gång på gång vänt mig mot den här tonen, men det får finnas gränser. Den som kan säga att man själv inte sprider hatisk propaganda eller smutskastning och inte haft skäl att själv be om ursäkt å partivännernas vägnar kan kasta första stenen.

Nu vänds blickarna, på goda grunder, mot sverigedemokrater. Jag tycker illa om det sätt de har arbetat med sin kommunikation på. Jag har sagt detta personligen, och jag har sagt det publikt, gång på gång.

I den mån ni gjorde avtryck i Bryssel missade alla andra det. När jag bjöd in Ursula von der Leyen och Petteri Orpo till möte om skogen i Stockholm hade de inte hört den förra regeringens uppfattningar i den frågan.

(Applåder)

Anf. 31 MAGDALENA ANDERSSON (S)
replik:

Fru talman! Alla partier har haft medlemmar eller anställda som har gjort övertramp. Även Ulf Kristerssons närmaste medarbetare har gjort dataintrång hos oss socialdemokrater. Skillnaden är att partierna då har bett om ursäkt. De har gjort om, och de har gjort rätt.

Nu samarbetar Ulf Kristersson med ett parti som säger att de kommer fortsätta att via anonyma konton sprida hat, hets och hot och förpesta det svenska politiska samtalet. Ulf Kristersson talar om att vara vuxen, den vuxne i rummet. Men är det i ett sådant läge vuxet att tydligt markera och ta avstånd och säga ifrån, eller är det vuxet att göra som Ulf Kristersson och stoppa huvudet i sanden?

(Applåder)

Anf. 32 JOHAN PEHRSON (L) replik:

Fru talman! Ett starkare Sverige kräver ett starkare Europa, ett Europa som tar ansvar i klimatomställningen. Där är jag väldigt glad över att vi nu har en stark klimatplan som kan ta hela Europa till nettonoll och göra oss till den första klimatneutrala kontinenten. Då är kärnkraft en väldigt central del.

Min fråga till Magdalena Andersson är: Tänker Magdalena Andersson och Socialdemokraterna i Europaparlamentet arbeta för att vi ska bygga mer kärnkraft i Sverige och i övriga Europa? Vill ni se denna kärnkraft som en viktig del i klimatomställningen, och är Magdalena Andersson beredd att se till att man inte stänger fungerande och säker kärnkraft i Europa, vilket skulle förvärra klimatkrisen?

Anf. 33 MAGDALENA ANDERSSON (S)
replik:

Fru talman! Vi har varit väldigt pragmatiska i den frågan. Vi tycker att Europa behöver mer billig el, och den behöver byggas ut snabbt. Därför skulle vi behöva en bred energiöverenskommelse i Sverige. Det skulle vara bra.

Däremot vill vi inte skicka svenska skattebetalares pengar till att bygga dyr kärnkraft i andra länder. Jag tror inte att det är där pengarna gör störst nytta.

Johan Pehrson, våra partier banade tillsammans vägen för den svenska demokratin med fri och allmän rösträtt och fria och oberoende granskande medier. Men just nu tycks du ha reducerat det stolta svenska liberala partiet till en verksamhet vars främsta politiska syfte är att bana vägen för Sverigedemokraternas högerpopulism. Varför då?

Anf. 34 JOHAN PEHRSON (L) replik:

Fru talman! När man ska lösa energifrågan i Europa är det centralt att göra det med ny, ren och koldioxidfri el för att stoppa klimatförändringen. Då duger det inte att säga att vi inte behöver göra mer på europeisk nivå.

Senast vi debatterade här sa Magdalena Andersson att Socialdemokraterna visst är för ny kärnkraft på de ställen där kärnkraft redan finns. Men vi pratar om att

kunna bygga ny kärnkraft i Sverige på nya ställen, för vi behöver göra vår del. Vi behöver tio reaktorer i Sverige, men vi behöver säkert uppemot 100 i Europa. Det är så vi kan ta Europa framåt. Det är så vi kan se till att Europa blir koldioxidfritt och ett föredöme för hela världen att ta efter.

Den svenska demokratin bygger på att partier ställer upp i allmänna val och får röster. Det handlar om att man argumenterar för sin sak. Vi andra ska säga att de som begår övertramp ska sluta med det. Är vi inte nöjda med detta ska vi ändra lagarna. Det är Liberalernas förslag.

Anf. 35 MAGDALENA ANDERSSON (S)
replik:

Fru talman! Det är många som med sorg betraktar dagens liberaler – ett parti som har stått upp för så mycket av det som är Sverige och som vi tror på, där demokratin är grunden. Nu har man i stället valt att samarbeta med ett parti som angriper de fria medierna och sprider hat och hets mot människor på grund av deras tro och deras religion.

Det var ju inte så att Johan Pehrson inte hade något annat val efter valet 2022. Johan Pehrson hade kunnat välja en annan väg. Han hade kunnat samarbeta med mig snarare än med Sverigedemokraterna. Vi kan ju konstatera att det blev mer liberal politik i januarisamarbetet än det är nu, när han dagligen blir överkörd och nedmanglad av Jimmie Åkesson.

(Applåder)

Anf. 36 JIMMIE ÅKESSON (SD):

Fru talman! Efter snart 15 år i de här debatterna borde jag ha lärt mig att man ska kontrollera noga att man verkligen har tryckt på sin knapp. Det gjorde inte jag, så jag fick aldrig prata i det senaste replikskiftet. Men jag tänker säga ungefär samma sak nu; det spelar alltså inte så stor roll.

Socialdemokraterna har ju genom den påverkansoperation som har satts igång, inte minst av TV4, fått valrörelsen, eller åtminstone inledningen av den, precis dit de vill. De slipper tala om sitt enorma svek mot Sverige, mot svenska intressen och mot svenska folket nere i Bryssel. I Bryssel strider de för fortsatt stor invandring trots att de här hemma i Sverige påstår att de alltid har varit för en stram invandring och ska vara det även fortsättningsvis. De försämrar för svenskt skogsbruk. De röstar för att tvinga helt vanliga villaägare att tvångsrenovera sina hus för hundratusentals kronor och så vidare.

Detta vill alltså inte Magdalena Andersson och hennes socialdemokrater prata om, och nu slipper de det. Nu får de prata om någonting annat i stället. Och jag förstår att de inte vill prata om det. Jag hade skämts ögonen ur mig om jag hade varit Magdalena Andersson och svikit svenska folket på det sätt som Socialdemokraterna gör i Bryssel.

Sverigedemokraterna har ingenting att skämmas för, och särskilt inte utifrån hur vi agerar i Bryssel. Det är inte vi som har förstört Sverige. Det är inte vi som

har förstört det här landet genom massinvandring, allmän kravlöshet och gullande med grovt kriminella, utan det är primärt Socialdemokraterna som har gjort det.

Fru talman! När vi nu går till val den 9 juni handlar valet i första hand om huruvida vi ska fortsätta på samma sätt som Socialdemokraterna och andra i Bryssel eller om vi vill ha en förändring. Det är Sverigedemokraterna som står för den förändringen.
(Applåder)

I detta anförande instämde Eric Westroth (SD).

Anf. 37 MAGDALENA ANDERSSON (S)
replik:

Fru talman! Nu har vi lyssnat på Sverigedemokraternas fria fantasier i fem minuter. Det finns bara ett problem för Jimmie Åkesson – verkligheten.

Tusentals vårdanställda kommer nu att bli av med jobbet på grund av Jimmie Åkessons hemkokta sjukvårdskris. Men Jimmie Åkesson tänker inte stanna där. Han ska med kirurgisk precision försämra a-kassan just för kvinnor i LO-yrken, och stupstocken verkar återinföras.

Vad säger Jimmie Åkesson till undersköterskan som nu blir varslad och som tack vare dig kommer att möta en försämrad a-kassa? Vad säger du till vårdbiträdet som blir kvar på avdelningen men är utsliten av stress och under sjukskrivningen behöver oroa sig för att bli utförsäkrad, snarare än att fokusera på att bli frisk?

Före valet lovade Jimmie Åkesson att vara garanten för välfärden. Vad säger Jimmie Åkesson till de här kvinnorna i dag?

(Applåder)

Anf. 38 JIMMIE ÅKESSON (SD) replik:

Fru talman! Jag säger att vi tillsammans med regeringen har skjutit till massor av miljarder till regionerna så att undersköterskor, sjuksköterskor, läkare och annan personal ska kunna vara kvar trots att regionerna har en ansträngd ekonomi. Förhoppningsvis och med all sannolikhet är denna ansträngda ekonomi tillfällig. Det ser faktiskt ljusare ut redan nästa år. Detta är fakta.

Jag säger också, fru talman, att Socialdemokraterna hade makten i åtta år. Med vissa undantag har man i princip haft makten i hundra år. Att skylla mig för hur det ser ut i Sverige i dag tycker jag därför är lite magstarkt.

Socialdemokraterna har till exempel lovat bättre arbetsvillkor i vård och omsorg i val efter val efter val. Man har lovat rätt till heltid, och man har lovat att ta bort delade turer i vård och omsorg. Av någon märklig anledning har man inte verkställt det, fru talman, men om jag får möjlighet tänker jag verkställa de sakerna. Det är mitt besked till dem Magdalena Andersson försöker adressera.

(Applåder)

Anf. 39 MAGDALENA ANDERSSON (S)
replik:

Fru talman! Det är inte utan att man undrar om Jimmie Åkesson någonsin i sitt politiska liv kommer till en punkt där han tar ansvar för någonting – för sina egna trollfabriker, för att Sverige som enda land i Norden inte har höjt barnbidragen i den här kostnadskrisen, för byggnadsarbetarna som nu blir arbetslösa när byggandet kraschar eller för den sjukvårdskris som han rullar ut över landet.

Det är ju så att det kommer att vara 5 000 färre anställda i svensk sjukvård i slutet av detta år. Jimmie Åkesson föreslår en försämrade a-kassa just för kvinnor i dessa LO-yrken, just för de kvinnor som nu kommer att bli arbetslösa. Han vill också återinföra stupstocken i sjukförsäkringen.

Det här sker när du har makten, Jimmie Åkesson. Ta ansvar för dina beslut!
(Applåder)

Anf. 40 JIMMIE ÅKESSON (SD) replik:

Fru talman! Jag tänker inte ta ansvar för socialdemokratisk politik eller för socialdemokratiska haverier och misslyckanden. Det får Socialdemokraterna göra, och sedan får väl väljarna bedöma om de tycker att Magdalena Andersson och Socialdemokraterna tar tillräckligt ansvar för detta eller inte.

Jag tänker heller inte börja bedriva socialdemokratisk politik, fru talman. Det är inte därför jag och mina ledamöter i församlingen är valda. Vi är valda för att bedriva sverigedemokratisk politik, och det gör vi med viss framgång. Vi har 20 procent av rösterna. Det innebär att man inte kan få igenom 100 procent av sin politik – det vore ganska orimligt om vi skulle få det, även om jag gärna hade velat det. Men vi kan få igenom en hel del av vår politik, precis som andra partier i regeringssamarbetet får igenom delar av sin politik.

Så fungerar vår demokrati. Så fungerar vårt flerpartisystem. Jag är väldigt glad att jag får möjlighet att verka i en demokrati som den svenska och kunna påverka utifrån det valresultat och det förtroende som väljarna har gett oss. Det jobbar jag för, och jag tar ansvar för det jag har ansvar för.
(Applåder)

(TREDJE VICE TALMANNEN: Jag vill påminna samtliga om att även i partiledardebatter gäller att samtliga talar via talmannen, varför ”du” och ”dig”, enligt vår parlamentariska sed, inte förekommer.)

Anf. 41 NOOSHI DADGOSTAR (V) replik:

Fru talman! Uppenbarligen är inte Jimmie Åkesson intresserad av att ta ansvar för de beslut han själv har fattat. Han har bromsat en bankskatt som hade kunnat hjälpa hushållen genom krisen, han har stoppat en höjning av barnbidragen och han kommer nu att kraftigt sänka a-kassan – 10 000 kronor för en vanlig LO-arbetare i sänkt a-kassa – och att försämrade sjukförsäkringen. Han har även aktivt arbetat för att vi inte ska skjuta till mer pengar till kommunerna.

Även på EU-nivå är jag förvånad över detta sverigedemokratiska posering. Sverigedemokraterna säger ingenting om att det är EU som styr järnvägarna i Sverige. Det har de inte jobbat emot. Det är EU som styr, och de har sålt ut svensk el till Tyskland.

Kommer Sverigedemokraterna att jobba för att allmännyttan i Sverige ska styras av oss i Sverige och inte pådyvlas de kommersiella krav som kommer från EU?

Anf. 42 JIMMIE ÅKESSON (SD) replik:

Fru talman! Nooshi Dadgostar och Vänsterpartiet kan lita på att varje sverigedemokrat som väljs antingen till riksdagen eller till Europaparlamentet kommer att verka för att så mycket makt som möjligt över allting ska flyttas tillbaka till eller stanna i Sverige så att det är de som väljs här i Sverige i fria och allmänna val till riksdagen som beslutar om svensk lagstiftning och inte andra länders politiker, som vi inte kan rösta på och inte kan avsätta.

Det är min utgångspunkt, och framför allt är det min utgångspunkt i Sveriges förhållande till EU och det EU-val som vi nu står inför. Därom behöver Nooshi Dadgostar inte tveka; det är en ganska självklar sak.

Den där bankskatten låter jättebra, fru talman. Vi har också nosat på sådana förslag, och jag utesluter det inte. Problemet är, framför allt som det är konstruerat utifrån det Vänsterpartiet föreslår, att det alltid drabbar oss som är kunder i banken – alltid. Det är inte banken som drabbas av bankskatt, utan det är de som är kunder i banken. Därför är vi emot Vänsterpartiets förslag.
(Applåder)

Anf. 43 NOOSHI DADGOSTAR (V) replik:

Fru talman! Bankskatten är konstruerad så att det ska sänka räntorna och kostnaderna från bankens sida. Det kommer alltså inte att påverka kunderna. Det är precis så vi har konstruerat det, så det Jimmie Åkesson säger är helt fel.

Däremot noterar jag att Sverigedemokraterna inte svarar på frågan om allmännyttan. Ni har inte jobbat för att vi själva ska bestämma över allmännyttan i Sverige. Det hade sänkt hyrorna med flera tusenlappar. Detta har inte Sverigedemokraterna jobbat för.

Ni har suttit i EU-parlamentet hur länge som helst. Ni har låtit EU styra över järnvägen. Nu vill ni sälja ut vår svenska el i södra Sverige till Tyskland. Ni sitter tysta när Scholz är här på besök.

Allt detta är ett sverigedemokratiskt posering. Sverigedemokraterna gör ju ingenting av det de säger. Jag ställer frågan igen: Ska allmännyttans regler bestämmas i Sverige? Kommer Sverigedemokraterna att aktivt arbeta för detta? Det har ni inte gjort förut. Kommer Sverigedemokraterna att arbeta för detta så att vi kan sänka nyproduktionshyrorna med flera tusenlappar – ja eller nej?

Anf. 44 JIMMIE ÅKESSON (SD) replik:

Fru talman! När det gäller Nooshi Dadgostars och Vänsterpartiets beräkningar och allmänt kunnande

kring ekonomisk politik vågar jag inte ta gift på att hon har rätt. Men om frågan ändå är mer allmän, det vill säga om vi vill verka för att det är här i Sverige som vi beslutar om svenska förhållanden och att inte andra länders politiker ska göra det är svaret ja. Jag tyckte att det var ganska tydligt i det förra replikskiftet.

Det är samma sak när det gäller bankskatten. Det kan som sagt låta väldigt bra med en bankskatt. Det är väldigt populistiskt. Men vi som inte ägnar oss åt populism utan försöker lösa riktiga problem ser också problem med populistiska förslag som är just pose- rande, det vill säga om vi lägger skatt på bankerna kommer det att komma svenska folket till del. Nej – för då höjer bankerna någon annan avgift så att de inte drabbas av den skatten.

Genomför det ni om ni vill när ni får makten, om ni får den, men vi tänker inte bidra till det.
(Applåder)

Anf. 45 MUHARREM DEMIROK (C) replik:

Fru talman! Från riksdagens talarstol hör vi an- grepp på fria, oberoende medier om påverkanskam- panj. Låt oss därför påminna varandra om den största påverkanskampanjen mot Sverige i modern tid. Så kal- lar svenska myndigheter LVU-kampanjen, byggd på lögner om att socialtjänsten kidnappar muslimska barn. Terrorexperten Magnus Ranstorp, Säpo och re- geringen själv är alla eniga om att kampanjen har ökat hotet mot Sverige.

I *Kalla faktas* avslöjande hörde vi klart och tydligt sverigedemokratiska tjänstemän tala om att registrera hemsidor för att sprida desinformation på arabiska om kidnappade barn. Min fråga till Jimmie Åkesson är därför rak och tydlig: Kan Jimmie Åkesson själv med 100 procents säkerhet säga att ingen i hans parti eller med koppling till hans parti har förstärkt eller spridit vidare delar av LVU-kampanjen?
(Applåder)

Anf. 46 JIMMIE ÅKESSON (SD) replik:

Fru talman! När man lyssnar på Muharrem De- mirok kan man nästan tro att det är Sverigedemokra- terna som har haft problem med islamister i partiet.

Så är det inte, fru talman, utan det är Centerpartiet som har haft det problemet – ett återkommande pro- blem som faktiskt också har fått konsekvenser för verkliga människor genom islamistiska nämndemän och så vidare.

Att Sverigedemokraterna på något sätt skulle bidra till islamistiskt inflytande i Sverige eller islamistiska påverkansoperationer i Sverige är något av det mest befängda jag någonsin har hört. Hur Muharrem De- mirok kan dra den slutsatsen utifrån det förvridda, för- vrängda och bisarra reportage som TV4 har visat för- står inte jag. Jag förstår över huvud taget inte var han får detta ifrån, men han har upprepat detta så många gånger nu.

Nej, vi har inga islamister i vårt parti som ägnar sig åt detta. Sopa rent framför egen dörr, brukar man säga,

fru talman, och jag tycker att Muharrem Demirok ska ta det till sig.
(Applåder)

Anf. 47 MUHARREM DEMIROK (C) replik:

Fru talman! Jag förstår att Jimmie Åkesson vill höja tonläget. Jag förstår det mycket väl. När man ställs inför en situation att man behöver ta ansvar för sin egen politik när man inte har behövt göra det blir det svårt.

Centerpartiet tar ansvar för sin politik och för sitt parti. Vi låter inte några människor som har begått fel ta examen, springa ut med Pommac och konfetti när man har blivit påkommen med att driva trollkonton. Men uppenbarligen skiljer vi oss åt. Vi tar ansvar. Du behöver lära dig det.

Om Jimmie Åkessons samarbetspartier nöjer sig med totala icke-svar kommer inte jag att nöja mig med det, och inte heller Centerpartiet eller svenska folket kommer att nöja sig med det. Jag frågar igen: Kan Jim- mie Åkesson garantera att ingen person med koppling till Sverigedemokraterna eller till er dolda verksamhet på ett enda sätt har varit inblandad i det som kallas för LVU-kampanjen?
(Applåder)

Anf. 48 JIMMIE ÅKESSON (SD) replik:

Fru talman! Ja, jag kan garantera det. Jag kan ga- rantera, fru talman, att islamistiska påverkansoperat- ioner är ingenting som vi sysslar med, till skillnad från andra partier i Sveriges riksdag. Tyvärr är det inte bara Centerpartiet som har behövt ta ansvar för sådant, utan det är också andra partier. Vi hade islamister i rege- ringen för inte så länge sedan, och det finns partier som har haft islamister i sina partistyrelser och liknande.

Jag lyssnade på Muharrem Demirok tidigare när han höll sitt anförande. Han måste ha missuppfattat fullständigt vad det är som TV4 och *Kalla fakta* har visat. De visar ingen trollfabrik. Sluta använda det be- greppet! Det existerar ingen trollfabrik hos oss. Det har TV4 visat. Det sprids ingen desinformation från oss.

Jag diskuterar gärna spelregler för hur vi ska bed- riva den politiska debatten, men låt oss då göra det san- sat, rimligt och utifrån faktiska fakta, inte utifrån kon- spirationsteorier och fria fantasier.
(Applåder)

Anf. 49 AMANDA LIND (MP) replik:

Fru talman! Sverigedemokraternas klimatpolitik har länge kunnat sammanfattas med att göra så lite som möjligt, gärna någon annan gång någon annanstans och av någon annan. Det brukar låta så, och det brukar ofta avslutas med att lyfta blicken mot Kina eller något annat land långt bort och prata om deras utsläpp. Men det förvånande är att när Sverigedemokraterna i EU faktiskt hade chansen att sätta press på Kina att minska deras utsläpp röstade ni nej.

De nya klimattullarna kommer att utjämna konkur- rensförutsättningarna mellan varor som är producerade av europeiska företag, som redan har betalat för sina

utsläpp inom utsläppshandeln och varor importerade från andra delar av världen. Det är ju ett ”vinnvinnvinn” därför att svenska och europeiska företag gynnas, för att det driver på omställningen i andra delar av världen och för att det är bra för klimatet.

Hur kommer det sig att ni röstade emot detta?
(Applåder)

Anf. 50 JIMMIE ÅKESSON (SD) replik:

Fru talman! Låt mig parafasera en tidigare socialdemokratisk partiledare och statsministerkandidat: Det är bara att titta på vad Miljöpartiet gör, och så gör man precis tvärtom. Då brukar det bli bra.

Det är lite den utgångspunkten som vi ofta har i politiken. Miljöpartiets klimatpolitik har sargat vårt land. Man har lagt ned fullt fungerande kärnkraft, slagit sönder världens bäst planerade energisystem, drivit en politik som har gett oss världens högsta dieselpriiser, vilket vi lyckligtvis har åtgärdat genom att föra en annan mer realistisk politik och sänkt dieselpriiset med 10 kronor.

Vi fokuserar på elektrifiering, att återuppbygga det som är bra och som var bra med det svenska energisystemet, nämligen kärnkraft. Det behövs. Om vi ska klara omställning och elektrifiering är det kärnkraft vi behöver. Där är Miljöpartiet konsekvent emot. Då förstår jag inte hur man över huvud taget kan kalla sig ett miljöparti.

(Applåder)

Anf. 51 AMANDA LIND (MP) replik:

Fru talman! Det är oerhört anmärkningsvärt hur Sverigedemokraterna gång på gång visar hur lite ni bryr er om klimatet, så lite att ni gärna motarbetar andra länders ansträngningar. Det är inte bara klimatullar ni är emot, utan ni har röstat nej till lagen om att sätta press på storföretagen som producerar olika varor. Ni vill avskaffa Fit för 55. Ni vill göra utsläpp billigare, och ni vill riva upp stora delar av arbetet för att skydda svensk natur.

Alla partier röstade för klimattullarna, utom Sverigedemokraterna. Det får mig att undra hur Sverigedemokraterna över huvud taget har tänkt sig att klimatförändringarna ska hejdas. Nej, det räcker inte, det duger inte att tala om kärnkraft. Det är för dyrt, det är för sent och det är inte det som industrin i Sverige behöver för att ställa om till det förnybara och till den gröna framtiden.

(Applåder)

Anf. 52 JIMMIE ÅKESSON (SD) replik:

Fru talman! ”Alla andra partier” biter inte på mig. Det är lite min livsluft att om alla andra partier gör någonting måste man inte automatiskt hoppa på det. Man kan trots att alla gör på ett visst sätt göra en egen analys och sedan fundera över om man tycker att det är rätt eller inte.

Sverigedemokraterna har gjort just så när det gäller migrationspolitiken och klimatpolitiken. Vi konstaterar att fler och fler följer efter oss. När det gäller

migrationspolitiken finns nu en majoritet i kammaren för en mer stram politik. När det gäller klimatpolitiken och den bisarra idén om världens högsta dieselpriiser har fler partier som faktiskt en gång i tiden röstade för reduktionsplikten nu valt att följa Sverigedemokraterna och i stället genomfört förändringen.

Vad alla andra partier gör, fru talman, bryr jag mig inte så mycket om. Jag gör det som jag har lovat mina väljare att göra, och det tänker jag fortsätta att göra.
(Applåder)

Anf. 53 JOHAN PEHRSON (L) replik:

Fru talman! Europa måste vara starkt. Det finns få saker som kan gynna landet Sverige mer. Ska vi klara att stå upp mot Putin måste Europa vara starkt. Ska vi klara klimatet måste Europa vara starkt. Ska vi stoppa gängbrottsligheten måste Europa vara starkt.

Nyss fick vi höra, fru talman, en diskussion mellan två partier, det vill säga Vänsterpartiet och Sverigedemokraterna, som båda i varierande grad experimenterar med svexit, trots att vi har sett en brexit utspelas med katastrofala resultat för medborgarna.

Det var så det började, det vill säga att man sa att vi kan bäst, vi behöver inte samarbeta och vi klarar oss bättre själva. Vi är ju Sverige.

Jag älskar Sverige. Jag är Sverigevän. Det kräver ett starkare Europa. Kommer Jimmie Åkesson någonsin att göra slag i saken och driva på för svexit?

Anf. 54 JIMMIE ÅKESSON (SD) replik:

Fru talman! Jag håller med Johan Pehrson om att Europa ska vara starkt. Det är viktigt. Men ett starkt Sverige är ett starkt Europa. Sverige är inte så starkt just nu, i synnerhet inte i ett europeiskt perspektiv. Det beror mycket på missgrepp, misstag och usel politik som drivits historiskt och som vi nu får ta ansvar för på olika sätt.

Sverigedemokraterna förespråkar ingen svexit. Sverigedemokraterna försöker agera konstruktivt i denna koloss, konstruktivt på så sätt att det som hör hemma på Europeanivå ska beslutas om och samarbetas kring på Europeanivå, men sådant som hör hemma på nationell nivå ska beslutas på nationell nivå. Där skiljer vi oss från Liberalerna, som egentligen vill flytta makten över allting till något slags federal stat i Bryssel.

Det är kul med politiska skillnader, jag har ingenting emot det, men vi skiljer oss åt mycket i det avseendet.

(Applåder)

Anf. 55 JOHAN PEHRSON (L) replik:

Fru talman! Ja, det ska gudarna veta att vi skiljer oss åt, men vi kan hålla en rimlig ton när vi belyser de enorma skillnaderna eftersom vi har valt att gemensamt ta ansvar för Sverige. Vi har knappast ett äktenskap utan ett kontrakt om att vi ska fullfölja viktiga reformer för att göra Sverige starkare. Vi gör det för att stärka den inre och den yttre säkerheten, för att klara migrationen och integrationen, för att lösa

energifrågan och för att få ordning på skolan. Det sistnämnda är avgörande för att detta land ska kunna vara starkt.

Sverige klarar dock inte klimatet ensamt, och därför är det viktigt att vi håller i klimatplanen på europeisk nivå. Det är också viktigt att vi har ett starkt stöd till Ukraina från hela Europa, trots att det finns krafter som vill börja förhandla med Putin och svika Ukraina. Det handlar också om gängbrottsligheten. Det behövs mer samarbete för att lösa gemensamma problem. Det är så Sverige blir starkt.

Men låt oss nöja oss med att vi står en bra bit från varandra.
(Applåder)

Anf. 56 JIMMIE ÅKESSON (SD) replik:

Fru talman! Jag har aldrig varit gift, inte heller med Johan Pehrson. Men något slags partnerskap har vi kanske ingått ändå – ett partnerskap för fred, eller vad man ska kalla det.

Vi står långt från varandra här. Men, ja, klimatpolitiken bedrivs bäst på internationell nivå, och den arena vi har som är bäst lämpad för det är givetvis EU. Det betyder inte att allt som beslutas på EU-nivå är bra. Vi vet hur klimatplanen, som Johan Pehrson hyllar, kommer att drabba svenskt skogsbruk. Här tänker vi inte sitta stilla utan fortsätta att göra vad vi kan för att den inte ska drabba svenskt skogsbruk negativt. Det finns även annat, till exempel förbudet mot förbränningsmotorer.

Detta är sådant vi är motståndare till, men det betyder inte att vi är motståndare till att lösa det gemensamt. Klimatplanen innebär dock stora pålagor för Sverige och svensk industri, vilket sannolikt kommer att drabba Sverige långsiktigt. Därför behöver den förändras. Men vi ska fortsätta att samarbeta.
(Applåder)

Anf. 57 NOOSHI DADGOSTAR (V):

Fru talman! Jag noterar att Ulf Kristersson inte är i salen utan har valt att ha en presskonferens mitt i partiledardebatten, i stället för att ha den strax efteråt. Jag hoppas att det finns goda skäl för detta. Men kanske är det för att slippa ta ansvar för det han behöver göra. Det är svagt och ansvarslost. Vi har en regering som saknar ledarskap.

Regeringen och Sverigedemokraterna skär ned i vården, försämrar a-kassan och sjukförsäkringen och ökar utsläppen. Sedan öser de på med sina anonyma konton för att finta bort all kritik mot detta. För att slippa debattera sin politik orkestrerar de arméer som ska sprida hot, rädsla och vitmaktsymboler. De arbetar aktivt med att splittra vår befolkning. Så ser deras väg ut.

Men vi vänsterpartister lovar att göra jobbet. Vi kommer att ta fajten för Sverige i Bryssel. Arbetare ska ha goda villkor på jobbet och inte bli utkonkurrerade av kriminella företag med säten i andra länder. I Sverige ska svenska kollektivavtal gälla för alla. Vi ska ha ett Sverige och ett Europa där tågen går i tid och där

man kan lägga sig att sova i Stockholm och vakna upp i Paris, Prag eller Rom. Vi kommer alltid att arbeta för låga elpriser eftersom det möjliggör klimatomställningen. Vi kommer att ta bort regeln som höjer hyrorna, och när det är genomfört kommer hyrorna gå ned med flera tusenlappar.

Vi kan förändra Sverige och Europa. Med en stark vänster i EU-parlamentet kommer vi att göra Sverige till ett bättre land att leva i.
(Applåder)

Anf. 58 MUHARREM DEMIROK (C) replik:

Fru talman! Ibland sätter ett så enkelt ord som ”men” fingret på något större: Jag vill inte låta ryssvänlig, men vi måste tvinga Ryssland till förhandling på något sätt. Orden uttalades av en kollega till Nooshi Dadgostar, fjärdenamn på Vänsterpartiets Europavalista. Hon pratade om att utforska alla vägar för förhandling mellan Ryssland och Ukraina.

Jag tänker att det är passande att försöka bringa klarhet i denna fråga här och nu. Är Vänsterpartiets hållning att Ukraina ska förhandla med Ryssland?

Anf. 59 NOOSHI DADGOSTAR (V) replik:

Fru talman! Nej, självklart inte. Det är väldigt enkelt för Ryssland att skapa fred; det är bara att dra sig ur Ukraina. Ukraina tillhör ukrainarna. Varje centimeter av Ukraina ska tillbaka till det ukrainska folket. Varje folk har rätt att bestämma över sin väg framåt och sin framtid. Det är vi mycket tydliga med. Detta vet Muharrem Demirok, men han väljer att göra sig lite dummare än vad han är. Han vet precis var Vänsterpartiet står i denna fråga.

Jag beklagar att Muharrem Demirok inte väljer att göra gemensam sak med oss och driva på regeringen för att Sverige ska exportera Jas 39 Gripen till Ukraina. Tillsammans skulle vi kunna prioritera Ukraina i alla exportaffärer både nationellt och på EU-nivå för att snabbt skapa fred när Ryssland har dragit sig ur hela Ukraina.
(Applåder)

Anf. 60 MUHARREM DEMIROK (C) replik:

Fru talman! Jag kanske är dummare än vad jag ser ut, men orden var tydliga: Jag vill inte låta ryssvänlig, men vi måste tvinga Ryssland till förhandling på något sätt.

Detta är allvarligt. Sådan här retorik ska inte uttalas av ett svenskt parti mitt under brinnande krig, för när Europas fred och frihet står på spel finns inte utrymme för oklarheter. Och oklarheterna är fler, för Vänsterpartiet har ju tidigare svajat i stödet till Ukraina.

Jag är glad över att frågan om Jas 39 Gripen tas upp. Centerpartiet var det första riksdagsparti som tog upp frågan om minst 1 procent av bnp i stöd till Ukraina och att inget tak skulle sättas.

Jag hoppas att vi nu kan få klarhet och få höra att idén om att en förhandling om fred är nödvändig inte har slagit rot i Vänsterpartiet.
(Applåder)

Anf. 61 NOOSHI DADGOSTAR (V) replik:

Fru talman! Jag inser att Muharrem Demirok har ett svårt uppdrag. För att få relevans i svensk politik griper han efter varje halmstrå för att få in sin kandidat i EU-parlamentet, och han måste skapa något slags konflikt med Vänsterpartiet för att elda på de egna medlemmarna.

Jag uppmanar ändå Muharrem Demirok att inte göra politiskt spel av sådana här viktiga frågor. Det finns en bred överenskommelse i Sverige om ett starkt stöd till Ukraina, och i EU-parlamentet kommer det att vara mycket viktigt att Sverige har denna ståndpunkt.

Vänsterpartiet vill gå ännu längre. Vi vill att Sverige i alla lägen prioriterar vapenexport till Ukraina framför att skicka vapen till Brasilien, USA, Indien med flera. Vi hoppas att vi har med oss Centerpartiet i denna kamp.
(Applåder)

Anf. 62 EBBA BUSCH (KD) replik:

Fru talman! För två veckor sedan hade Vänsterpartiet sin kongress i den fantastiska staden Jönköping. Ett nytt partiprogram skulle antas, och till stor del gick detta under radarn.

Sveriges medlemskap i Nato är däremot avgörande i betydelsen för stabiliteten i vårt närområde. Nato gör Sverige säkrare, och Sverige gör Nato starkare. Nato är en garant och en förutsättning för freden och friheten i Europa.

Tyvärr kommer Vänsterpartiet till en annan slutsats. Det rödgröna alternativet fortsätter alltså att vara splittrat i en fråga som är avgörande för Sveriges säkerhet. I Vänsterpartiets partiprogram står det nu att Sverige ska vara en motvikt till Natos uppbyggnad med sikte på att lämna organisationen.

Min fråga till Dadgostar är: Hur motiverar Vänsterpartiet sitt nej till Nato?

Anf. 63 NOOSHI DADGOSTAR (V) replik:

Fru talman! Det beslut som fattades på Vänsterpartiets kongress var att Vänsterpartiet ska arbeta i Nato för att förändra de förlegade strukturer som finns.

Det var inte bra att Turkiet fick bestämma över svensk utrikespolitik i den process som Ebba Busch styrde. Det var ett svagt ledarskap från Ebba Busch och hennes regering. Det kommer vi att vilja förändra. Diktaturer ska inte bestämma över demokratier. Erdoğan är en man som har politiska flyktingar. Häromdagen fängslade han vänsterpartiets partiledare på 42 år på politiska grunder. Där hade den här regeringen behövt tydligt uttrycka sin kritik.

Vi kommer i grunden inte att tycka att demokratier ska samarbeta med diktaturer i så viktiga frågor som säkerhetspolitiken. Jag tycker att det är bra att jag har detta gemensamt med Johan Pehrson, som också vill utesluta Turkiet.

Anf. 64 EBBA BUSCH (KD) replik:

Herr talman! Det är ganska stor skillnad på att vilja vara med och förändra och utveckla Nato och ha som

mål att vara motvikt till Nato. Nooshi Dadgostar låtsas inte om att det är detta man har tagit beslut om eller att man vill ta sikte på att lämna Nato. Det är något helt annat, herr talman, än det Nooshi Dadgostar framför här.

Jag kan förstå och har respekt för de principiella invändningarna, men det här dubbelspelet uppskattar jag inte. Det blir inte bättre när vi i en Ukrainadebatt i tv kunde höra fjärdenamnet uttrycka att hon inte vill låta ryssvänlig men att hon menar att vi måste tvinga Ryssland till förhandling på alla olika sätt och att man måste utforska alla vägar. Hade man uttryckt sig så som kandidat för Kristdemokraterna hade man inte längre haft stödet att vara kandidat.

Tack vare att Sverige nu är med i Nato underlättar vi för att hjälpen kan komma om den östra flanken skulle attackeras. Jag undrar om Nooshi Dadgostar tror att de baltiska staterna ångrar sitt medlemskap, och vad är alternativet om V nu ska verka för att man lämnar?

Anf. 65 NOOSHI DADGOSTAR (V) replik:

Herr talman! Jag vill att alla som lyssnar på den här debatten ska veta att Vänsterpartiet vill skicka mer vapen än Kristdemokraterna till Ukraina för att få ut den sista ryssen från deras land. Vi vill skicka mer vapen, men det är Kristdemokraterna som bromsar.

Marknadsskolan har inte varit bra för Ebba Busch. Det står inte ”motvikt mot Nato” utan ”Natos uppbyggnad” – de strukturer som gör att diktaturer får bestämma över demokratier. Det var ju det som hände. Turkiet skulle bestämma över svensk inrikes- och utrikespolitik. Det märker vi nu när regeringen inte tydligt säger att det är fel att ha politiska flyktingar.

Den typen av samarbetspartner tycker Vänsterpartiet inte att man ska ha på sikt i säkerhets- och försvarssamarbeten. Vi tycker i grund och botten att en organisation som Sverige ska vara med i måste vara en organisation med demokratier. Tillsammans med diktaturer kan man inte försvara öppenhet, demokrati och säkerhet.
(Applåder)

Anf. 66 MUHARREM DEMIROK (C):

Herr talman! En fråga som ofta dyker upp i huvudet är: Vad är frihet? För mig har frågan ofta fått svaret: att ta min son i handen, ta jackan i hallen och följa honom till skolan, att prata om allt mellan himmel och jord, att träffa kollegorna på jobbet eller att stå här i en fri, öppen debatt mellan demokratiskt valda partier.

Det är en frihet som vi länge har tagit för given, men som just nu raderas i ett europeiskt grannland. I Ukraina har skolor som precis liknar min sons skola bombats sönder, familjer har splittrats och föräldrar har fått byta jobb och vardag mot frontens skyttegravar och skyddsrum av en enda anledning: Vladimir Putin och hans satans mördare.

Kampen för Ukrainas frihet är avgörande. Vårt stöd avgör deras framtid, och deras framtid avgör vår. Nu är inte tid att ifrågasätta det, underminera det eller prata om att begränsa det. Stödet måste öka, och jag

välkomnar regeringens besked i detta – som Centerpartiet har föreslagit för ett bra tag sedan från Sverige och från EU: Mer pengar, mer vapen och mer humanitär hjälp måste till.

Sverige måste bidra med det finaste vi har: Jas 39 Gripen. Vi måste göra mer för de ukrainska flyktingarna här hemma på allvar, inte bara genom ord. Vi måste också agera tuffare mot alla Putinkramare och mot Putin själv. Vi måste skärpa sanktionerna, beslagta varenda rysk blodsrukel eller euro och skicka dem till Ukraina samt tvångsförvalta ryskägda Kubals aluminiumverk i Sundsvall.

Nu finns bara en väg framåt – att hålla gränsen mot Ryssland och Putin, för freden och friheten och för att se till att också ukrainska föräldrar får ta jackan från kroken i hallen, ta sina barn i handen och promenera mot skolor igen, mot friheten.

(Applåder)

Anf. 67 EBBA BUSCH (KD) replik:

Herr talman! Telefoner och appar blir en allt större del av våra barns liv. Faktum är att var tredje flicka i årskurs 1 i gymnasiet sover med mobilen i sängen.

Sociala medier blir lite grann som knark för barnens hjärnor. Dopaminpåslaget gör att det är få saker utanför som blir roliga. Samtidigt har antalet barn och unga som äter antidepressiva läkemedel ökat kraftigt de senaste åren. Köerna till bup är fortsatt långa. Allt detta är såklart inte sociala mediernas fel, men skärmandningen tränger undan sådant som vi vet är absolut grundläggande för att vi ska må bra.

KD går därför till val med krav på tydliga gränser för techjättarnas grundinställningar. Jag skulle vilja fråga Muharrem Demirok hur Centerpartiet ser på frågan och problematiken.

Anf. 68 MUHARREM DEMIROK (C) replik:

Herr talman! Jag tackar Ebba Busch för att hon lyfter frågan om ungdomars psykiska ohälsa. Det är en oerhört allvarlig fråga. Vi ser hur telefonberoendet blir allt större.

Jag är trebarnsfar. Jag lever med den här verkligheten och mobilanvändandet hela tiden. Vi har valt en förvisso gammal kristdemokratisk hederlig linje, nämligen att låta familjen ta ett stort ansvar. Vi har valt att prata om detta vid köksbordet, och jag har en app i min telefon som heter Family link där man medvetet kan begränsa barns användande. Vi har alltså försökt ta detta hemma vid köksbordet, där familjer kan sitta och diskutera gränserna för sociala mediernas användning.

Jag skulle också vilja lyfta frågan till någonting större. Köerna till bup med dem som mår dåligt och behöver komma fram kommer vi nu att få se växa längre. Regionerna går på knäna, och de pengar som regeringen har beslutat att tillföra kommer inte att räcka. De som mår dåligt kommer att få vänta ännu längre i kö på grund av regeringens bristfälliga politik när det gäller att stödja regionerna.

(Applåder)

Anf. 69 EBBA BUSCH (KD) replik:

Herr talman! Jag försöker hålla mig till den här frågan, som jag tycker förtjänar utrymme. Som pappa har Muharrem Demirok ansvar för sina barns skärmandning och för när de ska gå och lägga sig. Jag som mamma har ansvar för när mina barn ska gå och lägga sig och för hur mycket de får lov att sitta med pad-dorna.

Vi har just nu en konstruktion hos många appar och sociala medier som gör att man ganska snabbt leds in på explicit sexuellt material och på sidor som sprider konspirationsteorier om judar och uppviglar till antisemitism världen över och som har som grunddesign att se till att barn blir beroende av användningen av sociala medier.

Detta kan vi som föräldrar inte rå på, och här hoppas jag på Centerpartiets stöd. Vi har inte råd att vara naiva här. EU måste sätta en tydlig gräns för techjättarnas grundinställningar. Då kan föräldrarna ta det ansvar som är rimligt att lägga på svenska mammor och pappor.

Anf. 70 MUHARREM DEMIROK (C) replik:

Herr talman! Jag tror att vi är överens med Kristdemokraterna och förhoppningsvis fler om vikten av denna fråga, alltså vad ungdomarna utsätts för, inte minst trollfabriker, som vi nu har sett, och påverkansoperationer från svenska riksdagspartier i denna tid.

Om vi ska ta frågan på största allvar är jag beredd att titta på allt som regeringen kan lägga fram när det gäller dessa frågor, men jag måste också se helheten i det hela, det vill säga att de köer till bup som vi nu ser växa lyckas bli kortare, inte längre, så att ungdomar som mår dåligt får den hjälp de behöver och att det inte dras ned mer på personalen i skolan, för det är där eleverna får den första möjligheten till hjälp när de börjar mår dåligt. När det nu dras ned på skolpersonal, lärare sägs upp och skolsköterskorna blir färre kommer vi att få se fler som blir sjuka och mår dåligt.

Jag hoppas att regeringen och Kristdemokraterna tar denna utveckling på lika stort allvar och att vi kan hitta en enighet i att inga fler lärare i svensk skola ska sägas upp och att köerna till bup ska kortas.

(Applåder)

Anf. 71 JOHAN PEHRSON (L) replik:

Herr talman! Den penna som Muharrem Demirok hade och som han fick en tillsägelse av talmannen om var ju ett penntroll. Någon mig närstående brukar säga att jag har en sådan frisyr när jag vaknar på morgonen. Frågan är dock om inte Muharrem Demirok är sitt eget penntroll.

Ni i Centern kallar er liberaler, men jag måste säga att det är väldigt udda för liberaler i Europa att inte kämpa för att delta fullt ut i det europeiska samarbetet – eurosamarbetet – som är en viktig sak i en tid av oro, då Sverige alltför ofta riskerar att behöva sitta vid barnbordet i stället för vuxenbordet.

Därför undrar jag: Är Centerns kraftiga arbete för att inte gå med i euron ett utslag av Bondeförbundet, ekohumanism eller liberalism?

Anf. 72 MUHARREM DEMIROK (C) replik:

Herr talman! Jag tackar för frågan. Jag kan svara väldigt tydligt. Det är sunt bondeförnuft att lyfta frågan om euron i denna kammare och överallt och att diskutera den på ett sansat sätt. Ja, det finns fördelar med euron, men det finns också nackdelar. Det finns hela generationer som lever i dag och som inte fick vara med i den folkomröstning som vi en gång hade. Jag fick vara med men inte de ungdomar som lever i dag.

Vi behöver utreda frågan. Vi i Centerpartiet är tydliga med att om det finns övervägande fördelar ser vi inte några konstigheter med att det blir en fråga som vi kan lyfta upp i denna kammare. Det är inte en fråga som man ska besluta om i EU-parlamentet, Bryssel eller Strasbourg, utan det är Sverige och svenska folket som ska besluta om och hur vi ska gå med i eurosamarbetet. Om det är så att fördelarna är klart övervägande, låt oss då lyfta frågan och debattera och diskutera den. Jag är öppen för det som är bäst för Sverige. (Applåder)

Anf. 73 JOHAN PEHRSON (L) replik:

Herr talman! Det är oklart om det var Bondeförbundet, ekohumanismen eller liberalismen.

Vi har tittat på nu i över 20 år. Vartenda företag jag träffar, varenda människa som jobbar med säkerhet och varenda person som jobbar på bank säger att vi har en utsatthet i Sverige därför att vi inte deltar fullt ut i det ekonomiska samarbetet. Vi får, som en tidigare riksbankschef sa, sitta utanför och äta nötter medan de stora länderna samarbetar. När Frankrike är där, när Finland är där och när Nederländerna är där – varför ska vi då sitta utanför med Bulgarien eller Ungern? Detta är helt obegripligt för en liberal.

Vi måste ha ett starkare samarbete. Det är bra för företagen, det är bra för medborgarna och det är bra för investeringarna i Sverige. Men Centerpartiet ska titta på frågan och kallar sig liberal. (Applåder)

Anf. 74 MUHARREM DEMIROK (C) replik:

Herr talman! Många gånger har jag suttit i denna kammare och fått höra att regeringen har majoritet. Det är första gången på länge som vi har en regering med majoritet. Då frågar man sig: Om ni har majoritet, Johan Pehrson, varför driver ni då inte igenom frågan? Kan det vara så att du inte har med dig dina övriga kollegor i Tidösamarbetet?

Låt oss se på om vi kan få en parlamentarisk utredning som tittar på för- och nackdelar. Centerpartiet kommer inte att bromsa en utredning om vare sig ja eller nej i denna fråga. Vi är liberaler. Vi står tydliga i detta: Det som är bäst för Sverige kommer vi också att göra.

Jag vill dock att svenska folket ska få ta ställning. Det ska inte bara vara en nyck under ett EU-

parlamentsval, utan jag vill att svenska folket och dess parlamentariska ledamöter ska få ta ställning klart och tydligt. Det är en klassisk liberal, bondeförnuftig hållning.

(Applåder)

Anf. 75 EBBA BUSCH (KD):

Herr talman! Jag önskar tala om migration – en human men också hållbar och ordnad migration.

Varje år riskerar hundratusentals människor livet för att ta sig till EU. Resan sker ofta i överfyllda båtar över Medelhavet. Dessa farliga resor måste få ett slut. EU behöver hitta en mer human och långsiktigt hållbar migrationspolitik. Kristdemokraterna föreslår därför något som vi kallar för migrationspaket 2.0. Vi behöver få ett kvotflyktingsystem på plats där asyl kan sökas redan innan man kommer till EU. På så sätt minskas incitamentet för att ge sig ut med livet som insats på farliga vägar.

Ett kvotflyktingsystem lägger grunden för ett ordnat och förutsägbart mottagande där asyl i första hand riktas till de allra mest behövande, där vårt ansvar är att hjälpa människor i nöd och där asyl i första hand söks innan man över huvud taget kommer till EU.

Herr talman! En hållbar migrationspolitik skapar förutsättningar för gemensamma värderingar som håller över tid och en samhällsgemenskap som alla kan vara en del av oavsett tro, oavsett bakgrund och oavsett om vi har djupa eller ganska nya omplanterade rötter i detta land.

Att värderingar spelar roll fick vi erfara under Eurovisionveckan i Malmö, då en 20-årig tjej från Israel fick ta emot både hat och hot. Tolv bilar, sex motorcyklar och en helikopter eskorterade henne till arenan för att garantera hennes liv. Över 1 000 poliser sattes in. Det fanns många som ville henne illa. Eden Golan anklagades för att utsätta andra för fara när det var henne som mobben var ute efter. Det är fullkomligt vedervärdigt.

KD står upp för den frihet som gör att människor får tycka olika, men vi behöver gränser mot den våg av judehat som nu sköljer över Europa. Att rösta blågult är att rösta för Europas gemensamma värderingar i detta val.

(Applåder)

Anf. 76 NOOSHI DADGOSTAR (V) replik:

Herr talman! Vilket elpris vi har i Sverige avgörs i stor utsträckning av den europeiska elmarknaden. Ebba Busch är energiminister i Sverige, men enligt medieuppgifter har Ebba Busch inte deltagit på ett enda av energiministermötena, med undantag av decembermötet. Man kan verkligen fundera på vad anledningen till detta är eftersom billig el är helt centralt för Sverige, för att vi ska kunna värma upp våra hem men också, naturligtvis, för att ställa om för klimatet.

Den tyske regeringschefen Scholz var här på besök. Han kommer inte att dela upp Tyskland i två olika elområden därför att detta skulle skada den tyska industrin.

I stället ska Sverige bygga en kabel till Tyskland, vilket skulle chockhöja skånska elpriser. Varför har inte Ebba Busch satt ned foten och sagt nej till detta?

Anf. 77 EBBA BUSCH (KD) replik:

Herr talman! Vi har en integrerad elmarknad i EU. Det är också det, herr talman, som möjliggör att Sverige de dagar då solen inte skiner och då vinden inte blåser kan importera kraftproduktion från i vissa fall motsvarande tre kärnkraftverk från andra länder för att vi ska klara oss.

Anledningen till läget är att det har funnits en övertro på att väder och vind ska lösa Sveriges energisystem. Man har pumpat in väderberoende kraftproduktion de senaste tio åren, samtidigt som man har lagt ned fyra kärnkraftsreaktorer i Sverige och stoppat projektering av ytterligare två kärnkraftsreaktorer och trots att detta inte skulle få någon effekt. Ingen effekt var precis det som Sverige blev kvar med – effektbrist i kommun efter kommun. Detta ansvar ligger på Vänsterpartiet, Socialdemokraterna, Miljöpartiet och Centerpartiet. Vi måste städa i vårt. Det är inte EU:s uppgift. Det är inte Tysklands uppgift.

Anf. 78 NOOSHI DADGOSTAR (V) replik:

Herr talman! Nu begriper jag varför Ebba Busch inte har varit på ett enda energiministerrådsmöte. Hon svarar inte på frågan. En ny kabel till Tyskland skulle chockhöja södra Sveriges elpriser. Det är inte jag som säger det, utan Svenskt Näringsliv, LO och Svenska kraftnät. Alla är fullt medvetna om detta.

Scholz har ett uppdrag: att skydda sin industri. Därför vill han naturligtvis ha den här kabeln. Han vill stoppa elsladden i Sverige för att slippa bygga egen energi. Det förstår jag. Men Ebba Busch begriper inte att hennes uppdrag är att skydda den svenska befolkningen och svensk industri genom att sätta ned foten och säga: Hjälp oss i stället att förändra denna prismodell, så att vi kan hålla nere priserna i södra Sverige! Ebba Buschs förhållningssätt är mycket märkligt.

Än en gång: Varför har inte energiministern gått på möten och företrätt svenska intressen?
(Applåder)

Anf. 79 EBBA BUSCH (KD) replik:

Herr talman! Det är väldigt enkelt att kolla upp vad jag gjorde i stället för att vara med på det enda energiministerrådsmöte som hittills ägt rum. För det första var allting som skulle diskuteras på det ministerrådsmötet redan färdigförhandlat. För det andra valde jag att vara på plats under International Energy Agency's stora sammankomst för att där trycka på några för Sveriges del helt avgörande frågor. I alla lägen väger jag in hur vi bäst kan få störst genomslag för svenska intressen i olika sammanhang. IEA är en fullkomligt avgörande organisation även för att påverka var beslutet landar i EU-sammanhangen.

Vi har varit tydliga med att det inte blir någon ytterligare kabel till Tyskland, om det inte blir så att Tyskland får ordning på sin kraftproduktion eller att vi

får ordning på den havererade kraftproduktion och energipolitik som Vänsterpartiet och Socialdemokraterna lämnade efter sig efter åtta år vid makten. Där ligger mitt fokus både i Sverige och i EU.
(Applåder)

Anf. 80 MUHARREM DEMIROK (C) replik:

Herr talman! Politik är inte att vilja. Politik är att göra. I valrörelsen för snart två år sedan var Ebba Busch tydlig med att hon ville stoppa importen av rysk gas till Sverige. Trots det ser vi båtar anlända till svenska hamnar. Ebba Busch sitter nu själv i regeringen och ansvarar för just de här frågorna. Men fartygen med rysk gas fortsätter att anlöpa svenska hamnar.

Under den här tiden har regeringen samtidigt lyckats stoppa svenska bönder från att fortsätta producera mer inhemskt biodrivmedel. Man har lyckats stoppa svenska bönder från att producera svenska drivmedel samtidigt som den ryska gasen fortsätter att komma.

Jag vill ställa frågan till statsrådet Ebba Busch: När stoppar vi den ryska gasen från svenska hamnar?
(Applåder)

Anf. 81 EBBA BUSCH (KD) replik:

Herr talman! Regeringen har drivit på tungt i olika EU-sammanhang för att även rysk gas och olja ska inkluderas tuffare och tydligare i EU:s gemensamma sanktionspaket. Vi har inte krig i EU, men vi har krig i Europa. Ett av Putins främsta syften med detta krig är att splittra Europa och splittra Europeiska unionen. Därför har vi sett ett stort värde i att EU ska kunna tala med en gemensam och samlad röst så mycket som möjligt. Därför är det också inom ramen för EU som vi har drivit på för sanktioner för att kunna stoppa den ryska oljan och gasen.

Nu är detta uppe för diskussion beträffande ett 14:e sanktionspaket. Där driver vi på hårt. Men jag har också gett besked å den svenska regeringens vägnar om att Sverige kommer att gå sin egen väg om EU-medlemsländerna inte lyckas komma överens. Vi har väntat länge nog, och vi vill sätta stopp för detta helt.

Anf. 82 MUHARREM DEMIROK (C) replik:

Herr talman! Jag tackar för svaret. Detta är en EU-fråga; det har vi hört. Men tiden går. Klockan tickar. Europa är till 70 procent beroende av fossil energi. Svenska lantbrukare och svenska biodrivmedel hade kunnat vara ett bra alternativ – inte till allt, men till en del av detta.

Nu ser vi i stället osämja i EU. Den ryska gasen fortsätter att anlöpa europeiska och svenska hamnar. Nu tänker vi sätta hårt mot hårt. Men beskedet är fortfarande inte tydligt. Varför kan vi inte nu säga ”stopp – nej” till rysk gas? Varför kan vi inte gemensamt i den här kammaren besluta om att strypa Putins krigskassa och stoppa de pengar som går från Sverige till Putin?

Jag tycker inte att det är en svår fråga. Jag tycker att vi kan enas om detta. Stryp pengarna till Putins krigskassa – inte i morgon utan i dag!

(Applåder)

Anf. 83 EBBA BUSCH (KD) replik:

Herr talman! Vi kan enas om detta. Vi är överens om detta. Men det är inte hur enkelt som helst för ett enskilt land att agera när vi har fri handel inom EU. Det är därför jag som näringsminister och energiminister tydligt uppmanat alla svenska företag att inte ta emot detta: Var inte beroende av Ryssland – stryp det!

Vi har också drivit på stenhårt för att EU samfällt ska göra gemensam sak. Nu är det här äntligen uppe för skarp diskussion inom ramen för det 14:e sanktionspaketet. Kommer man inte i mål kommer Sverige att hitta en väg att agera ensamt. Som jag hör finns det en bred enighet i denna kammare, och det är jag glad över. (Applåder)

Anf. 84 AMANDA LIND (MP) replik:

Herr talman! Östersjön är ett hav i kris och är dessvärre på stadig kurs mot ekologisk kollaps. Torsken har försvunnit för länge sedan. Sillen och strömmingen har minskat med 80 procent sedan 70-talet.

I höstas kom EU-kommissionen med ett efterlängt förslag att stoppa fisket efter sill och strömming i hela Östersjön. Det här förslaget välkomnades av både forskare och miljöorganisationer liksom av svenska expertmyndigheter. Men det motarbetades kraftfullt av den svenska regeringen med argumentet att man ville skydda de kustnära fiskarna. Detta stämmer dock inte. I själva verket står industritrålarna för 95 procent av fisket i Östersjön. De dammsuger havet på fisk, samtidigt som de kustnära fiskarna nu står utan och vädjar om hjälp. Läget är akut.

Är Kristdemokraterna och regeringen beredda att driva på aktivt för att stoppa all industriell trålning i Östersjön?

Anf. 85 EBBA BUSCH (KD) replik:

Herr talman! Även jag vill börja med att välkomna Amanda Lind in i partiledarkretsen. Jag uppskattar både tuff kritik och bra ansvarsutkrävande av regeringen. Debatten har varit väldigt frejdig hittills i dag. Jag uppskattar den starten.

Tack vare Sveriges insatser vid höstens kvotförhandlingar blev de totala fiskekvoterna lägre än vad övriga berörda stater önskade. Hade vi inte drivit på så hårt där hade det blivit någonting annat. Det hade blivit sämre inom hela Europeiska unionen. Det hade också blivit sämre för Sverige.

Genom vår förhandlingsmedverkan pressade vi ned kvoterna, så nu sänks de med 31 procent för bottnisk sill, 43 procent för sill i centrala Östersjön och 10 procent för skarpsill. Nivåerna är lägre än någon av de gånger då den rödgröna regeringen förhandlade i Bryssel. Det betyder inte att vi fick fullt ut som vi ville, men det har blivit avsevärt bättre tack vare Sveriges medverkan.

Anf. 86 AMANDA LIND (MP) replik:

Herr talman! Tack, Ebba Busch, för svaret!

Den svenska regeringen ska följa de lagar som har satts upp, och vi är väldigt kritiska till att regeringen drev igenom den här kvoten för strömmingen – som inte är tillräckligt låg – trots att forskarna ser att det nu är risk för kollaps av strömmingsbeståndet.

Både Havs- och vattenmyndigheten och Stockholms universitet dömer ju ut de tidsbegränsade tidsstopp som man har sagt. Jag har hört Kristdemokraterna i debatten mena att det här skulle ge stor effekt, men det är ju ett faktum att stoppen har förlagts till perioder under vår och sommar då fiske ändå inte bedrivs, med undantag för Hanöbukten.

Vi behöver få till åtgärder som faktiskt gör skillnad på riktigt för havet och för de kustnära fiskarna, som nu inte hittar någon strömming att fiska. Frågan är om Kristdemokraterna är beredda att tillsammans med oss gå fram med verkningfulla förslag som skulle göra skillnad. Det behövs ett totalstopp för industritrålning i Östersjön. Kan Ebba Busch vara beredd att arbeta för det?

Anf. 87 EBBA BUSCH (KD) replik:

Herr talman! Jag är väldigt bekymrad över situationen i de svenska vattnen, som har försämrats dramatiskt de senaste åren. Situationen har varit tuff under lång tid, men nu är det riktigt, riktigt allvarligt.

Politiken i Bryssel är väldigt komplex i EU-sammanhagen, för det är 27 länder som ska komma överens. Här hade Sverige valet att driva den optimala linjen – den som vi tycker är rätt och riktig och där såväl regeringen och Miljöpartiet som Kristdemokraterna och Miljöpartiet egentligen står närmare varandra än vad det kanske kan låta som – men då stå utanför de skarpa förhandlingarna, utan möjlighet att påverka.

Vi är inte nöjda med resultatet, men vi är nöjda med att vi lyckades påverka detta i rätt riktning. Vi diskuterar också gärna vidare i en svensk kontext, för vi kan ta ännu större eget ansvar och fortsätta att kroka arm för Team Sweden i EU.

(Applåder)

Anf. 88 AMANDA LIND (MP):

Herr talman! Allt börjar och slutar med klimatet. Men en klimatomställning kommer inte av sig själv, utan den kräver politisk vilja.

I land efter land tillåts högerpopulistiska krafter styra agendan. Den samlade högern i både Sverige och Europa verkar tro att det är klimatpolitiken som är problemet och inte klimatförändringarna. Inget hade kunnat vara mer fel. Alternativet till att göra den gröna omställningen är nämligen snabba och skenande klimatförändringar som kommer att både förändra och försämra våra liv i grunden, med extremväder som slår hela samhällen i spillror.

Den här regeringens klimatpolitik har resulterat i både havererade klimatmål och ökade utsläpp. Den beskrivs av Finanspolitiska rådet med orden: Regeringens klimatpolitik kommer att leda till en ineffektiv och dyr klimatomställning om man fortsätter på den inslagna vägen.

Herr talman! Det borde få vem som helst att tänka om. Men i stället för att investera i omställningen har man i Sverige gjort det billigare med fossila bränslen och billigare med flyg. Man har ryckt undan mattan för industrins omställning, gjort det dyrare med elbilar och accepterat att priset på kollektivtrafiken rusar.

I EU har man tillsammans med Viktor Orbáns Ungern satt stopp för lagstiftning för att skydda natur och gjort sitt för att lägga krokben för reformer som minskar utsläppen. Nu har Ulf Kristersson och Moderaterna dessutom skrivit under ett avtal om att hans grupp i EU-parlamentet under nästa mandatperiod inte ska lägga fram någon som helst ny klimatpolitik. Det är helt bisarrt.

Omställningen handlar om att lämna det fossila bakom oss och bygga en förnybar framtid, att investera i sol och vind och sluta göda despoters krigskassar genom att lägga våra pengar på gas och olja. Det handlar om att göra vår tids stora samhällsomvandling och om att göra den tillsammans. Allt börjar och slutar med klimatet.
(Applåder)

I detta anförande instämde Daniel Helldén och Jan Riise (båda MP).

Anf. 89 EBBA BUSCH (KD) replik:

Herr talman! Jag tänkte att vi så här inför ett super-viktigt val får ta tillfället i akt att prata lite politik, debattera med varandra och prata om just EU-frågor, för med en paroll om klimatet och modet – i dubbel bemärkelse – går Miljöpartiet till val på att miljardvinsterna inom klädindustrin ska upphöra.

Att mer behöver göras för att motverka slit-och-slängkulturen tror jag att både Amanda Lind och jag är överens om. Här ligger också den svenska modebranschen i framkant. Den textilstrategi som förhandlades fram under det svenska ordförandeskapet lägger grunden för ett mer hållbart återbruk och sjystare villkor. När jag pratar med företrädare för branschen är det få som säger att vinstmarginalerna är för stora; många har det tyvärr rätt tufft att gå runt. I sista ledet är det konsumenterna – svenskarna – som får betala för allt dyrare kläder.

Min fråga till Amanda Lind är: Varför vill Miljöpartiet att barnfamiljerna ska betala ännu mer för kläder i stället för att skapa incitament för att branschen ska kunna tänka hållbart?

Anf. 90 AMANDA LIND (MP) replik:

Herr talman! När det handlar om att motverka slit-och-slängsamhället måste vi naturligtvis jobba både med incitament och med skarpa regler.

Vi i Miljöpartiet har lagt fram flera förslag om hur vi vill underlätta för en hållbar textilproduktion. Vi vill skärpa kraven på produktionsledet, och vi vill främja konsumtion av till exempel secondhand och återbruk och jobba mer med cirkulär återvinning av produkter – allt för att få till de hållbara flöden av material som är

så viktiga för att konsumtionen av kläder på sikt ska kunna bli hållbar.

Det är jätteviktigt att vi stöttar de aktörer inom modeindustrin som vill ta de här stegen så att det som är bra för miljön och bra för hållbarheten inte blir dyrare i förlängningen. Då krävs det ett politiskt engagemang, och det krävs både investeringar och incitament. Jag undrar vilka förslag Kristdemokraterna har för att underlätta för en hållbar modeindustri på EU-nivå.

Anf. 91 EBBA BUSCH (KD) replik:

Herr talman! Vi är helt överens om att mer behöver göras för att motverka slit-och-slängkulturen i klädbranschen.

Jag är själv förälder, och vi är nog många som vet hur det är när man kanske lite stressad har beställt kläder online och sedan konstaterar att de inte passade på barnen där hemma. Man skickar tillbaka kläderna – men inte för att de sedan ska återanvändas, som många av konsumenterna tror. I stället slängs – och bränns – fullt funktionsdugliga kläder i dag. Det är inte hållbart ur något perspektiv. Från och med nästa år införs därför en separat insamling av textilavfall i landets kommuner. Det är ett mycket bra steg som regeringen tar då det sätter klimatnyttan främst.

Skillnaden mellan oss och Miljöpartiet, herr talman, är att vi vill öka de ekonomiska incitamenten för företag och konsumenter att göra rätt – inte ge dem fler pålagor och höjda priser. Det behöver vara billigare att vara svensk, inte tvärtom. Det är så vi underlättar för återanvändning, secondhand-handel och en mer hållbar klädindustri.

Anf. 92 AMANDA LIND (MP) replik:

Herr talman! Steget mot att återanvända textilier är ju någonting som vi i Miljöpartiet har drivit på för. Det är positivt att Kristdemokraterna uppskattar vår reform där, för arbetet för cirkulära flöden är en helt grundläggande del i att motverka slit-och-slängsamhället.

Incitament har vi många; vi driver på för en stor omställningsbudget i EU och i Sverige för att man ska kunna se till att såväl investera i industrierna och företagen som kompensera privatpersoner, så att omställningen blir rättvis. Det här är faktiskt någonting som regeringen saknar en politik för, vilket även Finanspolitiska rådet pekar på. Man har ingen som helst fördelningsaspekt i sin klimatpolitik. Då blir det också svårt att värna privatpersoners och familjers ekonomi, om Ebba Busch nu menar allvar med det hon säger.
(Applåder)

Anf. 93 JOHAN PEHRSON (L):

Herr talman! Säkerhet är, föga förvånande, högst upp på agendan. Jag välkomnar riksdagens breda engagemang för att stärka vårt land i denna oroliga tid. Jag hade dock förväntat mig att fler i denna kammare därmed skulle vilja gå hela vägen för att försvara Sveriges och dess medborgares säkerhet. Jag pratar såklart om vikten av att byta kronan mot euron.

Den alltför svaga och svajiga kronan gör oss inte bara fattigare, utan detta är framför allt en säkerhetsfråga. Obehagliga stater – superstater – använder handelsrelationer som ett påtryckningsmedel. I tider av kris och krig drabbas alltid mindre valutor och valutaområden, inte minst den svenska kronan.

Det är inte rimligt att en industrination som Sverige har en krona som svajar hit och dit och som svajar när situationen i omvärlden blir allt svårare och alltmer oförutsägbar.

Detta är också en fråga om tillhörighet. Det är inte bra för ett starkt Sverige att vänta utanför mötesrummet när de stora ekonomiska frågorna för Sverige och Europa avgörs. För att travestera en tidigare riksbankschef: Man sitter och väntar utanför och äter nötter.

Vi har av sagt oss inflytande över framtiden för svenska jobb och företag, och vi blir därmed svagare. Vi sitter utanför och väntar tillsammans med Ungern, Rumänien och Bulgarien. Hur kan man tro att detta tjänar Sverige väl?

Till er som håller fast vid en svag valuta vill jag säga detta: Ni vände om EU, och ni vände om Nato. Jag hoppas att ni kommer att vända igen.

Euron handlar om svensk säkerhet i en svår tid, om svenskt inflytande över Sveriges egen framtid och om svenskt välstånd genom företagande och jobb i landet. Ensam är inte stark.
(Applåder)

Anf. 94 MUHARREM DEMIROK (C) replik:

Herr talman! Bengt Westerberg reste sig upp och gick när rasisterna äntrade studion. Jan Björklund stod upp mot rasismen när han var rädd för att den skulle drabba hans barn. Han slog igen dörren för Sverigedemokraterna. Johan Pehrson drar nu i stället ut stolen åt dem vid bordet i Rosenbad. Näbbstövlar och spräckliga slippers i all ära – tänk om Liberalerna kunde vara lika måna om sina gamla värderingar som de är om sina gamla kläder.

De senaste avslöjandena i *Kalla fakta* har svart på vitt visat det som många av oss känt till länge. Jag ställde tidigare en rak fråga till statsministern: Kan han lita på Sverigedemokraterna? Jag fick inget rakt och tydligt svar. Med 18 dagar kvar av EU-valrörelsen ställer jag samma fråga till Johan Pehrson: Kan Johan Pehrson säga om han litar fullt ut på Jimmie Åkesson och Sverigedemokraterna? Litar han på att de har slutat arbeta med dolda konton och med hat och desinformation?
(Applåder)

Anf. 95 JOHAN PEHRSON (L) replik:

Herr talman! Den liberala och borgerliga regeringen har ett samarbete med Sverigedemokraterna som kallas Tidöavtalet. Det är till för att lösa svåra problem för Sverige och för att ta ansvar för Sverige. Liberalerna deltar i detta samarbete för att ta ansvar för Sverige och lösa reella samhällsproblem. Jag förutsätter att också Sverigedemokraterna gör allt de kan för att göra detsamma.

Jag hör vad Jimmie Åkesson säger, och jag blir förbannad på det. Jag tycker inte att man ska jobba med falsk flagg. När jag hör detta säger jag: Det duger inte. Från Liberalernas sida lägger vi fram samma kodex till denna kammare som vi har i Europaparlamentet när det gäller falsk flagg. Vi är beredda att gå fram lagstiftningsmässigt för att alla partier som har statlig finansiering och partistöd ska förbjudas att använda sig av falsk flagg. Det är en ganska kraftfull reaktion, och jag förutsätter att Centerpartiet stöder Liberalerna i båda dessa delar.

(Applåder)

Anf. 96 MUHARREM DEMIROK (C) replik:

Herr talman! Jag tvivlar inte på att Johan Pehrson blir arg, men att bli arg räcker inte. Det krävs också handling.

Jag fick inte ett enda tydligt eller rakt svar på den fråga jag ställde, nämligen om Johan Pehrson litar på Jimmie Åkesson och Sverigedemokraterna eller inte. Johan Pehrson och Liberalerna har utmålat sig som den liberala vakhunden i detta samarbete, men jag kan inte se någon som helst vakhundsfunktion i det.

Den här vakhunden agerar inte. Om den inte agerar nu, när Liberalerna har lagt fram alla dessa förslag, vad gör Liberalerna då?

Ni har krävt samtal. Ni har krävt handling. Ni har mötts av utspring med Pommac och konfetti.

Här och nu måste vi kunna få ett rakt svar i den här kammaren: Litar Johan Pehrson fullt ut på Jimmie Åkesson och Sverigedemokraterna? Är svaret ja eller nej?

(Applåder)

Anf. 97 JOHAN PEHRSON (L) replik:

Herr talman! Jag litar inte på någon annan än mig själv. Vi sitter i Sveriges riksdag. Här betar sig partier hur som helst när som helst och nästan var som helst.

Vi har lagt fram förslag om en överenskommelse. Ja eller nej? Vi har lagt fram förslag om att detta ska lösas med lagstiftning, för det måste gälla alla – inte bara Sverigedemokraterna. Det kallar jag hårda paket. Centerpartiet borde hoppa jämfota i glädje över detta och stödja det i stället för att säga att det inte duger.

Nej, det duger inte. Vi i Liberalerna tar ansvar för oss själva. Vi tar också ansvar för Sverige i och med Tidöavtalet. Jag kan inte ta ansvar för vare sig hur Muharrem Demirok agerar med Centerpartiet eller hur Jimmie Åkesson agerar med Sverigedemokraterna. Däremot kommer det, om vi får bestämma, att bli ett förbud mot falsk flagg gällande partier som har offentlig finansiering.
(Applåder)

Anf. 98 EBBA BUSCH (KD) replik:

Herr talman! När vissa liberala partier springer omkring med pinnar och penntroll i ett svårt läge för Sverige och Europa uppskattar jag en liberal kraft som är beredd att ta ansvar och gå från ord till handling.

Liberalerna och Kristdemokraterna delar ett stort engagemang för Ukraina. I dag ger våra samarbetspartier besked om ett stödpaket till Ukraina som spänner över de kommande tre åren. Ukraina kämpar inte bara för sin frihet utan även för vår. För att ytterligare förstärka Sveriges stöd till Ukraina och skapa en långsiktighet är vi överens om att skapa en treårig Ukrainaram om sammanlagt 75 miljarder kronor.

EU är inte i krig, men Europa är det. Min fråga till Johan Pehrson är om vi även i EU-sammanhang kan göra gemensam sak för Ukraina. Har Kristdemokraterna stöd från Liberalerna för sitt förslag i denna EU-valrörelse om ett gemensamt cyberförsvar och ökat samarbete när det gäller ammunitionsproduktion?

Anf. 99 JOHAN PEHRSON (L) replik:

Herr talman! Det är centralt att förstärka den europeiska försvarsunionen. Detta ska inte blandas ihop med att vi arbetar i Nato för vår fysiska säkerhet och Natoländernas gemensamma gränser.

Europas länder har ett stort ansvar för att få fram mer försvarsmateriel och mer ammunition både till sig själva och för att stödja Ukraina. Det ryms väl inom denna ram, som alltså är ett golv och inte ett tak. Vi vet inte vad mer som kommer att krävas, för vår framtid hänger väldigt nära ihop med hur det ukrainska folket lyckas med att trycka tillbaka Putin från Ukraina.

När jag talar om en starkare försvarsunion talar jag bland annat om cyberfrågor och materiel. Det gäller dock också att se till att man har försörjning brett i EU för att klara det allra värsta som kan hända, det vill säga ett krig från Putin mot fler länder i Europa.

Anf. 100 EBBA BUSCH (KD) replik:

Herr talman! Det gläder mig att höra detta.

För bara några veckor sedan hade jag möjlighet att själv åka in i ett krigsdrabbat Ukraina och sitta ned med skadade ukrainska soldater. En av dem var Alexander, som precis fått sitt ben bortamputerat och lärt sig att gå med sin protes. Han gav mig en badge från den 79:e luftburna brigaden som han burit i skarp strid. Han bad mig att ta med den till Sverige som en påminnelse om det yttersta pris som ukrainarna är beredda att betala för sin och Europas frihet.

Varje gång Ryssland avfyrar 10 000 artillerigranater – och det sker varje dag – kan Ukraina svara med 2 000. Jag undrar om Kristdemokraterna har Liberalernas stöd i att nu trycka på för att EU ska få upp tempot när det gäller tillstånd för ammunition. Före kriget tog det tio månader, men nu tar det fem till sex år. Vi måste sätta tryck på kommissionen och få fart på Europaparlamentet i ammunitionsfrågan.

Anf. 101 JOHAN PEHRSON (L) replik:

Herr talman! Liberalerna delar den åsikten. Jag har träffat företag i inte minst mitt eget hemlän som ser till att det finns ammunition som kan komma fram. I Karlskoga jobbar man nu i flerskift för att producera och göra vad man kan för att få fram den ammunition

och de vapen som behövs för att skydda Ukraina. Samtidigt måste vi göra bättre och mer på europeisk nivå.

Det är därför Liberalerna vill ta ytterligare steg framåt i försvarsunionsfrågan och se till att vi blir bättre på detta. Det duger inte att lova granater och sedan inte leverera dem. Det är det ukrainska folket och den person Ebba Busch hänvisar till som har fått betala priset.

Jag var i Linköping i går. Jag satt i ett Jas-plan; jag kom både i och ur det. Vi vet vad det svenska flyget kommer att kunna betyda inom Nato. Vi vet vad det svenska flyget, som är skapat och gjort i Sverige, kommer att kunna bidra med för att öka säkerheten. Vi vet vad svenskt försvar gör just nu för att hjälpa Ukraina med flyginsatser. Det ska vi fortsätta med.

(Applåder)

Partiledardebatten var härmed avslutad.

§ 2 Anmälan om ordförande i utskott

Förste vice talmannen anmälde att *Mats Berglund* (MP) valts till ordförande i kulturutskottet från och med den 21 maj.

§ 3 Anmälan om fördröjt svar på interpellation

Följande skrivelse hade kommit in:

Interpellation 2023/24:761

Till riksdagen

Interpellation 2023/24:761 Tvåstatslösningen av Ola Möller (S)

Interpellationen kommer att besvaras tisdagen den 20 augusti 2024.

Skälet till dröjsmål beror på resa.

Stockholm den 20 maj 2024

Utrikesdepartementet

Tobias Billström (M)

Enligt uppdrag

Klas Molin

Expeditionschef

§ 4 Anmälan om granskningsrapport

Förste vice talmannen anmälde att följande granskningsrapport hade kommit in från Riksrevisionen och överlämnats till finansutskottet:

RiR 2024:8 Statens tillsyn för att motverka penningtvätt – bristande omfattning och effektivitet

§ 5 Ärende för hänvisning till utskott

Följande dokument hänvisades till utskott:
Proposition

2023/24:142 till miljö- och jordbruksutskottet

§ 6 Ärenden för bordläggning

Följande dokument anmäldes och bordlades:
Näringsutskottets betänkanden
2023/24:NU14 Energipolitikens långsiktiga inriktning
2023/24:NU15 En tydligare process för tillståndsprövning av elnät

Utrikesutskottets betänkande
2023/24:UU12 Organisationen för säkerhet och samarbete i Europa (OSSE)

Utbildningsutskottets betänkande
2023/24:UbU13 Vuxenutbildning

Trafikutskottets betänkande
2023/24:TU14 Luftfartsfrågor

§ 7 Rätt till uppgifter om en EETS-betalningsförmedlares kunder och deras fordon

Trafikutskottets betänkande 2023/24:TU15
Rätt till uppgifter om en EETS-betalningsförmedlares kunder och deras fordon (prop. 2023/24:113)
föredrogs.

Förste vice talmannen konstaterade att ingen talare var anmäld.
(Beslut fattades under § 19.)

§ 8 Avskaffat krav på bevarande av räkenskapsinformation i original

Civilutskottets betänkande 2023/24:CU21
Avskaffat krav på bevarande av räkenskapsinformation i original (prop. 2023/24:78)
föredrogs.

Anf. 102 MIKAEL ESKILANDERSSON (SD):
Herr talman! I dag debatterar vi regeringens proposition *Avskaffat krav på bevarande av räkenskapsinformation i original*. Det viktigaste förslaget i propositionen är kanske att kvitton, fakturor och andra underlag som ska bokföras nu kan fotograferas och på det sättet sparas digitalt i stället för originalet.

Den har kallats avskaffa kvitton-propositionen, och det är kanske det bästa sättet att beskriva den. Det kan tyckas vara en liten förändring, men det är en förändring som har väldigt stor betydelse. Förslaget är extremt efterfrågat av företag, stiftelser och föreningar. Denna förändring beräknas spara in 3,9 miljarder kronor årligen för företagen – 3 900 miljoner kronor mindre i utgifter varje år!

Redan tidigare har teknik funnits och utvecklats för att hantera bokföring helt digitalt, men utvecklingen

har bromsats av onödiga krav på att bevara just originalet, det där lilla papperet som man fick i affären. Även om det knappt är läsligt och har tappat texten är det originalet som ska bevaras som underlag.

Denna proposition är kanske den som berör flest människor i vardagen. Åtskilliga kan vittna om problem som uppstår när kvitton ska skickas med post eller lämnas fysiskt till rätt person i företaget. Än värre blir det om ett original råkat försvinna.

Framöver kan däremot ett kvitto snabbt förvandlas till ett digitalt dokument som skickas via mobilen direkt in i bokföringen, och underlaget sparas automatiskt utan risk för att blekas eller komma bort på vägen. Det är smidigt, enkelt och enormt arbetsbesparande.

Tidöpartierna är och har varit överens om att regelbördan och byråkratin för företag måste minska. Nu levererar vi också på det området.

Många företagare kan vittna om en vardag med en massa regelkrångel som står i vägen för dem när de vill ägna sig åt sin kärnverksamhet. Propositionen är ett tydligt steg för att göra det enklare för alla företagare. Vi i Tidöpartierna är helt överens om att aktivt arbeta för att ta bort onödiga regler.

I denna proposition görs också några andra förändringar för så kallade kombiuppdrag så att företag kan använda den bästa tekniska lösningen. Reglerna bli teknikneutrala, vilket underlättar för företag att tillämpa regelverket.

Avslutningsvis, herr talman, vill jag för alla företags, stiftelsers och föreningars skull yrka bifall till propositionen.

Anf. 103 JENNIE WERNÄNG (M):

Herr talman! Jag vill börja med att säga "Äntligen!" – äntligen får vi digitala kvitton. Kravet att arkivera, förvara och arbeta med alla papperskvitton är en regelbörda som nu lyfts från många företagares axlar.

Moderaterna har drivit frågor om regelförenkling för företagare i många år. Digitala kvitton är ett förslag som just förenklar för företagare. Allt som gör det enklare att driva företag driver utveckling och skapar jobb och bygger välfärd.

Under flera år har detta förslag legat i träda som ett av de nedprioriterade förslagen på bordet. Därför känns det extra bra att vår nya regering redan år två har förslag så att vi snart kan rösta för förenkling för företagarna. Att rösta gör skillnad på riktigt i vardagen som medborgare men framför allt nu som företagare.

Herr talman! Inom EU har det genom åren funnits utmaningar med att inte överimplementera de lagändringar som kommer från unionen. De har ibland helt stått i motsatsställning till hur förslaget var tänkt. Det har blivit byråkratiskt, snårigt och krångligt för bland annat företagare i Sverige.

Detta vill vi ändra på, och därför införs och satsas det inom kort på en kommitté, ett så kallat implementeringsråd, som ska kunna följa och övervaka men också reglera så att man inte försvårar utan förenklar, inte fördröjer utan påskyndar och inte krånglar till det utan underlättar.

Gällande just digitala kvitton för alla där ute som missat vad denna lagändring innebär ska jag läsa några rader från förslaget: ”Genom lagändringarna slopas kravet på att ursprungligt räkenskapsmaterial ska bevaras under en viss tid. Det innebär bl.a. att räkenskapsmaterial – – i pappersform inte ska behöva bevaras om det digitaliseras.”

Den positiva bilden av införandet av den nya lagändringen vill jag sammanfatta i fyra punkter:

1. Den ger en effektivitet som innebär en snabbt minskad hantering, att det blir enkelt att söka digitalt och att det sparar tid.
2. Den är miljövänlig genom minskad pappersanvändning.
3. Den innebär en kostnadsbesparing i arkivering, förvaring och utskrift.
4. Den ger ökad noggrannhet, vilket minskar risken för felaktig datainmatning.

Herr talman! Sammanfattningsvis är digitala kvitton ett steg framåt för företag ekonomiskt och miljömässigt. Utöver bestämmelser om kvitton moderniseras reglerna om revisorns oberoende vid så kallade kombiuppdrag. De nuvarande reglerna är i dag svårtillämpade i en modernt Sverige. Moderniseringen ska göra det enklare för företag att anlita en revisor och använda de tekniska lösningarna för sin bokföring.

Herr talman! År 2024 är året där vi inger lite hopp. Det är ett steg fram för minskat regelkrångel, en dämpad inflation och en mjuk återhämtning på den svenska marknaden. Vi moderater står på företagarens sida, och i regeringsarbetet fortsätter vi att förenkla och förbättra vår svenska ekonomi. Tillsammans bygger vi ett bättre Sverige.

Avslutningsvis yrkar jag bifall till förslaget.

Anf. 104 MARKUS KALLIFATIDES (S):

Herr talman! Jag hade inte tänkt att gå upp i debatten eftersom det råder total samsyn i Sveriges riksdag om att denna proposition bör bifallas. Men för sakens skull går jag upp i debatten och påminner om att det sedan mycket lång tid bedrivs en förenklingspolitik här i Sverige. Så sent som i september 2021 uppdaterade den dåvarande riksdagsmajoriteten målen för politiken.

Målen är:

- Regelverken ska främja tillväxt, konkurrenskraft och innovation.
- Kostnaderna som härrör från regler ska minska.
- Handläggningstider ska kortas.
- Service och bemötande ska vara bra.
- Företags uppgiftslämnande och myndighetskontakter ska förenklas genom digitalisering.

I den andan, herr talman, beslutade den socialdemokratiska ledda regeringen den 30 april 2020 att tillsätta

en särskild utredare som bland annat skulle överväga och föreslå vissa åtgärder som förenklar och moderniserar bokföringslagen (direktiv 2020:48, *Enklare regler för mikroföretagande och en modernare bokföringslag*).

I kommittédirektiven anförde den socialdemokratiska ledda regeringen att sedan bokföringslagen trädde i kraft år 2000 så har den tekniska utvecklingen gått framåt. Man menade att det i dag finns till exempel nya möjligheter att lagra och få åtkomst till räkenskapsinformation elektroniskt. Det fanns därför anledning att utreda om bokföringsreglerna behövde förändras för att anpassas till dagens förhållanden och den teknikutveckling som har skett.

Utredaren skulle bland annat föreslå de förändringar i krav på arkivering av räkenskapsinformation som bedöms behövliga, föreslå de lättnader som bedöms behövliga i kravet på att det ursprungliga materialet, till exempel papperskvitton för räkenskapsinformation, ska bevaras och undersöka och redogöra för hur motsvarande regler är utformade i andra länder.

Uppdraget redovisades i betänkande i juni 2021, *Förenklingslag för mikroföretag och modernisering av bokföringslagen* (SOU 2021:60), och har därefter varit ute på remiss och beretts vidare i Regeringskansliet.

Herr talman! Nu föreligger alltså, till vår socialdemokratiska glädje, en proposition från den nuvarande regeringen. Samtliga partier i denna riksdag är överens om att de föreslagna lagändringarna bör genomföras.

Överläggningen var härmed avslutad.

(Beslut fattades under § 19.)

§ 9 En tydligare bestämmelse om hets mot folkgrupp

Konstitutionsutskottets betänkande 2023/24:KU22
En tydligare bestämmelse om hets mot folkgrupp
(prop. 2023/24:85)
föredrogs.

Anf. 105 PETER HEDBERG (S):

Herr talman! I dag debatterar vi konstitutionsutskottets betänkande nummer 22, *En tydligare bestämmelse om hets mot folkgrupp*. Jag vill inledningsvis yrka bifall till utskottets förslag i betänkandet.

Vi har precis haft en nära tre timmar lång partiledardebatt med EU-tema. Även det förslag som ligger framför oss i dag har kopplingar till EU.

När EU fattade rasismrambeslutet 2008 skulle det vara genomfört i november 2010. Ett syfte med detta var naturligtvis att komma till rätta med rasistiska och främlingsfientliga yttranden som vållar samhällelig och personlig skada, däribland att förneka exempelvis Förintelsen.

Sverige och flera regeringar har under lång tid menat att den lagstiftning vi redan har på området gällande just hets mot folkgrupp svarar upp mot syftet med EU-beslutet. Men EU-kommissionen

underrättade Sverige i februari 2021 om dess bedömning att Sverige inte hade införlivat rasismrambeslutet på ett fullständigt och korrekt sätt.

Kommissionen pekade bland annat på en avsaknad av uttryckligt omnämnande i vår lagstiftning av gärningen uppmaning till våld men också att Sverige saknade en straffrättslig bestämmelse som mer specifikt och tydligt kriminaliserade offentligt urskuldande eller förringande av folkmord.

Utöver EU-kommissionens underrättelse och krav på Sverige måste vi i Sverige också ta i beaktande den ökning av antisemitism som vi har sett i vårt samhälle under flera års tid.

Mot bakgrund av detta har vi nu ett förslag att ta ställning till i dag där vi förtydligar befintlig lagstiftning genom att förnekelse av Förintelsen och vissa andra internationella brott uttryckligen kriminaliseras. Det framgår också tydligt av lagtexten att regleringen omfattar uppmaning till våld och att enskilda personer i de skyddade grupperna ges skydd, målsägandestatus och rätt till skadestånd.

Det är i grunden en klok avvägning som både regeringen och KU har gjort gällande synen på yttrandefrihet i förhållande till förslagen. Det handlar om förtydligande av brottsbalken och tryckfrihetsförordningen avseende hets mot folkgrupp, och syftar inte till att inskränka yttrandefriheten ytterligare.

Vi lyfte fram i vårt ställningstagande att rättsliga processer kan följa i framtiden som eventuellt påverkar yttrandefriheten. Men som vi vet med all form av lagstiftning är den exakta framtida rättstillämpningen inte alltid möjlig för oss att känna till.

Vi socialdemokrater instämmer i bedömningen att de eventuella inskränkningar av eller påverkan på yttrandefriheten som kan komma i framtiden är förenliga med både regeringsformen och Europakonventionen.

För oss socialdemokrater är det också viktigt att både regeringen och utskottet har uttalat att det handlar om ett förtydligande av befintlig lagstiftning och kodifiering av praxis, samt att debatt om folkmord, dess orsaker eller konsekvenser fortsatt kan föras i samhället.

Det ger tydliga besked om vad dessa lagändringar syftar till. Därför menar vi att den utvärdering som man efterfrågar i Sverigedemokraternas reservation inte är nödvändig.

Med de orden, herr talman, tackar jag för ordet och yrkar återigen bifall till utskottets förslag till beslut och även avslag på reservationen.
(Applåder)

Anf. 106 LARS ANDERSSON (SD):

Herr talman! I dagens betänkande, KU22 *En tydligare bestämmelse om hets mot folkgrupp*, behandlas en proposition av regeringen som föreslår vissa ändringar i tryckfrihetsförordningen och brottsbalken för att förtydliga vissa tillämpningsområden vad gäller bland annat, som vi precis hörde, förintelseförnekelse och uppmaning till våld och även för att bidra med ett ytterligare skydd för vissa berörda individer.

Detta känns klokt mot bakgrund av att vi har sett en ökning av dessa hatbrott de senaste åren och att de var bland de vanligaste anmälda hatbrotten under 2022 enligt regeringen.

Det kan också nämnas igen, som vi precis hörde, att EU-kommissionen anser att Sverige inte fullt ut uppfyller kraven på tydlighet i nuvarande lagstiftning. Detta är något som ett dussin andra EU-medlemmar i likhet med Sverige också måste förtydliga.

Sverige som land kanske anser att vi faktiskt har en existerande lagstiftning för dessa brott. Men eftersom Sverige skulle kunna riskera att bli stämd i en fördragsbrottstalan vid EU-domstolen krävs alltså en uppdatering av nuvarande regelverk.

Regeringen bedömer att den potentiella faktiska inskränkningen av yttrandefriheten som förslaget skulle kunna innebära dock är förenlig med både regeringsformen och Europakonventionen.

Det finns ett antal remissinstanser som har uttryckt vissa farhågor med förslaget, som Uppsala universitet, Åklagarmyndigheten, Svenska Journalistförbundet, Sveriges Domareförbund och Publicistklubben. Sverigedemokraterna föreslår därför en utvärdering av lagförslagen efter fem år för att säkerställa att dessa farhågor inte har besannats.

Antisemitism och andra hatbrott har sett ett uppsving över de senaste, ganska många, åren. Dessa brott är naturligtvis varken acceptabla eller förenliga med ett liv i ett fritt och demokratiskt samhälle. De måste med alla medel tydligt bekämpas.

Jag noterar att vi har ett i stort sett enat utskott, vilket är bra. I och med raka och tydliga besked från EU om vad som måste göras från Sveriges håll står vi bakom att regeringen ser till att dessa ändringar ska träda i kraft så snart det är möjligt. I fallet med tryckfrihetsförordningen krävs två riksdagsbeslut med ett riksdagsval emellan, och ändringarna föreslås sjösättas den 1 januari 2027, medan lagändringen i brottsbalken, som inte är en del av vår grundlag, kan träda i kraft redan i år, den 1 juli 2024.

Jag yrkar för Sverigedemokraternas räkning bifall till reservationen i ärendet.

Anf. 107 SUSANNE NORDSTRÖM (M):

Herr talman! Jag vill börja med att yrka bifall till utskottets förslag i betänkandet.

I Sverige är rätten att föra fram sin åsikt grundlagskyddad, och det genom yttrandefrihetsgrundlagen. Den ska vi självfallet värna; det känns viktigt att få säga det i det här sammanhanget.

Det kan dock vara lite marigt att tolka lagen. Det är frihet under ansvar som är själva poängen när det kommer till olika sätt att uttrycka sig på. Jag har i denna kammare vid flera tillfällen talat om vikten av balans och om en avvägning som måste göras i yttrandefrihetens namn. I den ena vågskålen finns utsatta gruppers behov av skydd mot nedsättande omdömen och yttranden, och i den andra vågskålen finns utrymmet för den allmänna debatten och därtill möjligheten att framföra kritik.

Herr talman! Det finns dock yttranden som kan vara olagliga, som hets mot folkgrupp, som vi debatterar i dag. Lagstiftningen om hets mot folkgrupp infördes i Sverige och började gälla den 1 januari 1949. Man ville genom denna lagstiftning förbjuda diskriminering och främja likabehandling av olika folkgrupper. Lagen har genom åren utvidgats och skärpts. Det är bra och nödvändigt, eftersom vårt samhälle är under ständig förändring. Våra lagar måste följa med i tidens gång; det finns inget alternativ till det. Och det är exakt det som den nuvarande regeringen har gjort: den har hängt med i tiden.

Någonting hände efter att internet introducerades. Men jag vill verkligen inte skylla allt på internet, för det har också medfört väldigt mycket bra. Kommunikationen globalt har blivit bättre, bekantskapskretsar har blivit större och det är jättelätt att få tag på information. Därmed ökar också kunskapsspridningen.

Möjligheterna att uttrycka sig har ökat, och i samma veva öppnar sig oändliga möjligheter till anonymitet, uppvigling och agitation, vilket kan missbrukas för att sprida hatfulla uttalanden.

Herr talman! Låt mig vara tydlig med att jag verkligen är för fri åsiktsbildning och den yttrandefrihet vi har i Sverige. Men tiderna förändras, som sagt, och vi måste hänga med. Där är vi nu. Regeringen föreslår därför att bestämmelserna om hets mot folkgrupp i tryckfrihetsförordningen och brottsbalken förtydligas och att tillämpningsområdet utvidgas.

I tryckfrihetsförordningen är lydelsen nu att hets mot folkgrupp innebär att någon hotar eller uttrycker missaktning för en folkgrupp eller annan sådan grupp av personer med anspelningar på ras, hudfärg, nationellt eller etiskt ursprung, trosbekännelse, sexuell läggning eller könsöverskridande identitet eller uttryck.

Det som är nytt är, som vi har hört tidigare här, formuleringen om uppmaning till våld. I lagtexten kommer det tydligt att framgå att regleringen omfattar uppmaning till våld. Man får inte heller förneka, ursäkta eller uppenbart förringa ett brott som utgör eller motsvarar folkmord, brott mot mänskligheten, krigsförbrytelse eller aggressionsbrott enligt ett avgörande som har meddelats av svensk domstol. Detta kommer att ge ett starkare skydd för enskilda personer i de skyddade grupperna och ge dem målsägandestatus och rätt till skadestånd.

Som en konsekvens medför det nya lagförslaget också att en förnekelse av Förintelsen och vissa andra internationella brott tydligt kriminaliseras. På så vis markerar också samhället ett avståndstagande från sådana avskyvärda handlingar.

Herr talman! Det är viktigt att samhället tar ansvar för att föra kunskap om Förintelsen och andra folkmord vidare och förhindrar att liknande händelser inträffar igen. Genom en ny lagstiftning skapas nu förutsättningar för att i större utsträckning förebygga, förhindra och lagföra hatbrott med främlingsfientliga och rasistiska motiv.

Anf. 108 JESSICA WETTERLING (V):

Herr talman! Precis som tidigare talare har varit inne på är detta ett i stort sett enligt betänkande.

Ärendet handlar om att förtydliga den lagstiftning som kallas hets mot folkgrupp. Frågan har utretts av en parlamentarisk utredning, där jag har ingått som Vänsterpartiets representant.

Herr talman! Rasism är ett gift i vårt samhälle som syftar till att skapa splittring och misstro. Flera studier visar att antisemitismen, antiziganismen, islamofobin och hatbrotten mot samer är utbredda i vårt samhälle och att de tyvärr ökar snarare än minskar. Regeringen noterar också i propositionen att hatbrott med främlingsfientliga och rasistiska motiv är bland de vanligaste hatbrott som anmäls.

Vi som samhälle och som politiska partier i Sveriges riksdag behöver givetvis göra allt vi kan för att mota denna utveckling och bygga ett antirasistiskt samhälle som i stället bygger på tillit och gemenskap och där vi ser varandra som trygghet och inte som otrygghet.

Herr talman! Sverige har under flera år fått kritik från EU-kommissionen om att vi inte lever upp till det så kallade rasismrambeslutet. Sverige är inte ensamt om att få denna kritik, utan ett antal andra EU-länder har fått samma kritik från EU-kommissionen. Dåvarande regering valde därför att tillsätta en parlamentarisk utredning där alla partier har ingått.

När vi samlades i den parlamentariska kommittén var alla partier överens – och så är det nog fortfarande – om att den befintliga lagstiftningen innan detta beslut fattades var tillräcklig. Men den linje som Sverige har anfört har inte vunnit gehör hos EU-kommissionen, och därför lade den parlamentariska utredningen fram ett förslag till regeringen om att förtydliga befintlig lagstiftning. Det är helt enkelt det som vi debatterar i dag: en tydligare bestämmelse för hets mot folkgrupp.

Då kan man givetvis också fundera på det som även tidigare talare varit inne på, nämligen yttrandefriheten. Speciellt i KU brukar vi ju diskutera och debattera denna och vikten av fri åsiktsbildning och att kunna möta varandras argument. Är det då ett verkningfullt sätt att förbjuda vissa åsikter? Nej, det tycker inte Vänsterpartiet. Vi är dock av den åsikten – precis som, tror jag, de övriga partierna eftersom vi till stor del är eniga i KU – att detta inte är att göra något som i dag är tillåtet otillåtet. Det är väl det som är viktigt att betona i det här ärendet. Det handlar som sagt om att förtydliga befintlig lagstiftning.

Det innebär inte en utvidgning av det straffbara området eller en begränsning av yttrandefriheten. Där emot är det, precis som tidigare talare varit inne på, ett antal nyheter eller vad jag nu ska kalla det. Som Susanne Nordström var inne på kommer nu även enskilda att kunna få målsägandestatus. Det är någonting som vi ser positivt på.

Vi ser också positivt på att det genom detta förtydligande förhoppningsvis kommer att bli enklare för rättstillämpande och brottsbekämpande myndigheter att tolka och tillämpa bestämmelsen. Det kan givetvis

också leda till fler domstolsprocesser, men det är inget som Vänsterpartiet anser är negativt. Vi har tvärtom tidigare kritiserat att man inte använder den befintliga lagstiftningen om hets mot folkgrupp på ett sådant sätt som var avsett.

Med det yrkar jag bifall till utskottets förslag till beslut.

Anf. 109 MALIN BJÖRK (C):

Herr talman! Post-truth – det blev år 2016 årets ord i *Oxford Dictionaries*. Begreppet definieras där som ”omständigheter under vilka objektiva fakta har mindre påverkan på allmänheten än vädjan till känslor och personlig övertygelse”.

Varför blev ordet så populärt just då? Jo, för att post-truth politics användes för att beskriva debatten i samband med presidentvalet i USA 2016 och brexitomröstningen i Storbritannien samma år.

I postfaktisk politik är den offentliga debatten i hög grad bortkopplad från vad som är objektiva fakta, och frågan om de argument som förs fram bygger på sanning eller osanning tillmäts liten eller ingen betydelse alls. Att detta politiska tillstånd har utvecklats så snabbt och farit fram över stora delar av världen har till stor del sin förklaring i det som i dag finns i var mans och kvinnas hand: en smartphone, och de sociala medierna däri.

Ta in det jag sa nyss: Vi har fått en politisk arena där frågan om de argument som förs fram bygger på sanning eller är helt falska kan vara helt irrelevant. Det är en politisk arena som i alla fall jag inte vill befinna mig på eller medverka till att den alls existerar.

Herr talman! I ett politiskt klimat där alla omständigheter som läggs fram ges samma vikt och inget faktum anses vara så absolut att det inte kan ifrågasättas, i ett politiskt klimat där konspirationsteorier sprider sig som ostoppbara skogsbränder i internets undervegetation, i ett politiskt klimat där titeln på den brittiske journalisten tillika Rysslandskännaren Peter Pomerantsevs bok från 2014 *Ingenting är sant och allting är möjligt* inte längre beskriver bara tillståndet i Ryssland utan faktiskt tillståndet i många delar av världen, inte minst den digitala – i ett sådant läge är det angeläget att slå vakt om det faktum att yttrandefriheten faktiskt har gränser.

När de sista rösterna från nazismens dödsläger tystnat, de som burit vittnesmål om de fasor de där genomlevt, vem ska i deras ställe, i ett sådant postfaktiskt politiskt klimat, bekräfta den fasansfulla historien och se till att den inte skrivs om, förändras, förminskas eller förskönas?

Herr talman! Flera av mina kollegor i utskottet har redan varit inne på detta: Den proposition som regeringen lagt fram och som sju av åtta partier här i kammaren helt står bakom innehåller inte förslag som begränsar yttrandefriheten i stort mer än vad som är fallet redan i dag. Som flera varit inne på är det fråga om förtydliganden. Det är nämligen inte tillåtet i dag att säga vad som helst. Det kan redan i dag vara straffbart att förneka Förintelsen. Och även om det finns vissa

oklarheter kring hur praxis enligt den lagstiftning vi nu inför kommer att utvecklas är det angeläget att vi slår fast detta: att yttrandefriheten under vissa omständigheter har gränser.

Herr talman! Wannsee är ett välmående och vackert beläget villaområde som snabbt och enkelt nås med pendeltåget från Berlin, en tågresa jag gjorde för ett par månader sedan vid det senaste i raden av mina Berlinbesök – en tågresa jag vill uppmana alla som besöker Berlin att göra – för att vid pendeltågsstationen Wannsee byta till en buss som ringlar sig fram mellan de ståtliga villorna intill sjön där tjugiga segelbåtar ligger förtöjda vid strandkanten.

I en av de pampiga villorna, med adress Am Grossen Wannsee 56–58, möttes den 20 januari 1942 höga företrädare för SS och Gestapo och en handfull höga statstjänstemän från olika ministerier. Beslutet om Förintelsen var redan taget, men på konferensen diskuterades och beslutades om hur Nazityskland skulle organisera och koordinera förintandet av den judiska befolkningen.

Att besöka villan, som sedan 1992 inhyser ett museum och dokumentationscentrum över Förintelsen, är en omskakande upplevelse. Protokollen från konferensen finns där. De höga juristerna uttrycker sig på ett kliniskt sätt om hur judar ska deporteras och utrotas. Också fotografier av dem som var med finns där, tillsammans med deras respektive cv, många av dem imponerande. Av protokollen framgår att de också har ordets gåva.

Mitt besök där, i februari i år, har etsat sig fast, liksom fotografierna av flera av dem som var med på konferensen. Det är en nyttig bild att bära med sig.

Herr talman! I ett postfaktiskt politiskt klimat är det för mig viktigt att värna om att det i internets undervegetation inte tillåts växa påståenden om att detta bestialiska folkmord, liksom andra internationellt erkända folkmord, inte har skett. Detta förtydligande i lagstiftningen är därför varmt välkommet.

Jag yrkar bifall till utskottets förslag.

Anf. 110 GUDRUN BRUNEGÅRD (KD):

Herr talman! Låt mig börja med att beklaga att detta ärende ska behöva lyftas i Sveriges riksdag. I vårt land finns alla människors lika värde med i själva fundamentet, i grundlagen. Man kan tycka att det därmed borde vara självklart att ingen ska behöva utsättas för någon form av hets kopplat till det faktum att man tillhör en viss ras eller har en viss hudfärg, ett visst nationellt eller etniskt ursprung, en viss trosbekännelse eller sexuell läggning eller könsöverskridande identitet eller uttryck.

Samtidigt vet vi att sådant förekommer. Inte minst har den senaste tidens antisemitiska stämningar visat det, när judar uppmanas att dölja attribut som davidsstjärna eller kippa när de går ut. Även antiziganismen är utbredd, vilket framgår av de hatbrott som polisanmäldes 2022. Överlag är de främlingsfientliga och rasistiska motiven vanligast bland de hatbrott som anmäls till polisen.

Jag berättade i förra veckan om min gamla vän, den tyska judiska konstnärinnan Lotte Laserstein, som lyckades ta sig till Sverige den sista månaden som gränsen var öppen för judar innan andra världskriget bröt ut. Efter kriget hade hela hennes släkt utplånats utom systemen, som var ett nervvrak, och en kusin i Schweiz.

Att säga till henne eller någon annan drabbad, överlevare eller anhörig till Förintelsens offer, att Förintelsen aldrig inträffat eller är överdriven är förstas en kränkning gentemot både dem själva och alla de nära och kära som mördats i exempelvis Ravensbrück, som Lotte Lasersteins mor, eller i någon annan av nazisternas dödsfabriker och gentemot den stress som Lottes syster levde i när hon höll sig gömd i Berlin under de hemiska åren som Förintelsen pågick. Ändå finns det i dag inte någon uttrycklig kriminalisering av förnekelse av Förintelsen i svensk hatbrottslagstiftning.

Därför föreslår nu regeringen att bestämmelserna om hets mot folkgrupp förtydligas så att det framgår att det är kriminaliserat att förneka, ursäkta eller uppenbart förringa ett brott som utgör eller motsvarar folkmord, brott mot mänskligheten, krigsförbrytelse eller aggressionsbrott enligt svensk domstol eller en erkänd internationell domstol för brott mot folkrätten – detta om gärningen är ägnad att uppmana till våld mot, hota eller uttrycka missaktning för en sådan grupp eller enskild som avses i bestämmelsen.

Med tydligare lagstiftning finns förutsättningar att i större utsträckning motverka antisemitiska brott och andra hatbrott. Det kan också bidra till att en sådan gärning kan lagföras på ett effektivare sätt.

Regeringen förtydligar nu att även enskilda personer i de skyddade grupperna omfattas av ordalydelsen hets mot folkgrupp. På så sätt ges enskilda ett bättre skydd mot kränkningar.

Redan i dag finns en paragraf om hets mot folkgrupp i brottsbalken. Den vänder sig mot den som genom ett uttalande eller i annat meddelande som sprids sprider hot eller uttrycker missaktning för en folkgrupp eller annan sådan grupp som hudfärg, nationellt eller etniskt ursprung, trosbekännelse eller sexuell läggning.

I det nu föreliggande förslaget förtydligas alltså bestämmelserna om hets mot folkgrupp i tryckfrihetsförordningen och brottsbalken så att förnekelse av Förintelsen och vissa andra internationella brott kriminaliseras. Nu förtydligas också att uppmaning till våld omfattas. De enskilda personerna i de skyddade grupperna ges på så sätt skydd och får status som målsägande och rätt till skadestånd.

Den del som ligger inom brottsbalken ska träda i kraft vid halvårsskiftet, det vill säga om drygt en månad. Då tryckfrihetsförordningen och yttrandefrihetsgrundlagen är just grundlagar behöver riksdagens beslut i samband med behandlingen av detta betänkande upprepas av riksdagen efter nästa val och kan därmed träda i kraft den 1 januari 2027.

Det här lagförslaget balanserar alltså mellan behovet att skydda vissa grupper och att värna våra

grundlagsskyddade rättigheter att i tal, skrift, bild eller på annat sätt uttrycka vår uppfattning.

Yttrandefriheten får begränsas under vissa förutsättningar. Det gäller exempelvis rikets säkerhet, allmän ordning och säkerhet, enskildas anseende, privatlivets helgd och förebyggande och beivrande av brott.

Även enligt Europakonventionen får yttrandefriheten begränsas enligt lag med hänsyn till allmän säkerhet, förebyggande av oordning eller brott eller till skydd för hälsa eller moral eller annans goda namn och rykte och rättigheter.

Genom en hänvisning i yttrandefrihetsgrundlagen ska tryckfrihetsbrott anses som yttrandefrihetsbrott om de begås i en framställning som omfattas av yttrandefrihetsgrundlagen och är straffbara. Därav följer att hets mot folkgrupp är straffbart som tryck- eller yttrandefrihetsbrott om det begås i grundlagsskyddade medier.

Herr talman! Regeringen bedömer att ändringarna inom det grundlagsskyddade området inte inskränker yttrandefriheten mer än tidigare utan tydliggör den. De föreslagna ändringarna syftar till att stärka skyddet mot hatpropaganda som sker på rasistisk grund och skydda utsatta grupper och individer. För straffansvar krävs att gärningen är ägnad att uppmana till våld mot, hota eller uttrycka missaktning för en sådan grupp eller enskild som avses i bestämmelsen om hets mot folkgrupp.

Med detta yrkar jag bifall till förslaget i betänkandet.

Anf. 111 JAN RIISE (MP):

Herr talman! Det börjar inte jättebra, mitt manus här. ”Vi diskuterar i dag”, börjar det. Det gör vi ju strängt taget inte, utan vi säger att vi i allt väsentligt är eniga om det här. Det får väl ändå betraktas som en styrkefaktor i sammanhanget, tänker jag, för det är ett angeläget ärende att göra lagstiftningen om hets mot folkgrupp lite tydligare.

Från mitt partis sida har vi deltagit i diskussionerna, varit aktiva i den utredning som lett fram till förslaget och engagerat oss i debatterna.

Hatbrott med främlingsfientliga och rasistiska motiv var vanligast bland de hatbrott som anmäldes år 2022. I fjol, framför allt efter den 7 oktober, ökade antalet anmälningar om hatbrott med antisemitisk grund.

Andra studier visar på hur utbredd antisemitismen och antiziganismen är i vårt samhälle.

Vi instämmer i bedömningen att det är tydligt att mer behöver göras även om man tar med pågående insatser för att sprida kunskap om Förintelsen och motverka antisemitism och antiziganism och i förlängningen hatbrott. Arbetet mot antidemokratiska och våldsbejakande aktörer behöver alltså stärkas ytterligare.

Under vår tid i regering inrättade vi ett centrum mot våldsbejakande extremism. Vi tillsatte också en utredning som sedermera föreslog en kriminalisering av bland annat förnekelse av Förintelsen, folkmord, brott mot mänskligheten och krigsförbrytelser.

Herr talman! Det har nämligen saknats en sådan uttrycklig kriminalisering av förnekelse av Förintelsen i svensk hatbrottslagstiftning. Det är förstås skäl nog – mer än nog, kan man säga – att införa en sådan lagstiftning. Men dessutom har Europeiska kommissionen invändningar mot det svenska genomförandet av det så kallade rasismrambeslutet, som är EU:s straffrättsliga instrument i arbetet mot rasism.

Genom rambeslutet har EU:s medlemsstater åtagit sig att kriminalisera viss rasistisk och främlingsfientlig hatpropaganda. Vid sidan av mer allmänna bestämmelser om sådan propaganda finns ett åtagande att kriminalisera offentligt urskuldande, förnekande och flagrant förringande av vissa brott när detta görs under vissa närmare angivna omständigheter.

Det handlar om folkmord, brott mot mänskligheten och krigsförbrytelser enligt definitionen i Internationella brottmålsdomstolens stadga. Det innefattar också brott mot freden, krigsförbrytelser och brott mot mänskligheten som de definieras i Internationella militärtribunalens stadga, det vill säga stadgan för de så kallade Nürnberggrättegångarna mot nazistiska krigsförbrytare efter andra världskriget.

När rambeslutet skulle antas i svensk lagstiftning gjordes bedömningen att den befintliga svenska lagstiftningen skulle motsvara de krav som rambeslutet ställer. Men kommissionen var av en annan åsikt, och i februari 2021 mottog Sverige ett formellt ifrågasättande av vår underlåtelse att genomföra sådan lagstiftning som införlivar rambeslutets bestämmelser. Under alla omständigheter borde vi anmäla sådana bestämmelser till kommissionen, tyckte man i Bryssel.

I svaret till kommissionen försvarade regeringen Sveriges sätt att genomföra rambeslutet genom en mer generell reglering än rambeslutets bestämmelser. Samtidigt angav regeringen, i syfte att tillmötesgå kommissionen, att det fanns skäl att låta utreda om det är möjligt att komplettera befintlig strafflagstiftning med en mer uttrycklig kriminalisering av de nu aktuella gärningarna.

Även om regeringen vidhåller uppfattningen att gärningarna är straffbara enligt mer generella bestämmelser anförs att det skulle kunna finnas ett värde i att införa en straffbestämmelse som uttryckligen tar sikte på just de gärningarna.

Herr talman! Den utredning jag nyss nämnde fick i uppdrag att ta ställning till om det borde införas ett särskilt straffansvar för bland annat offentligt urskuldande, förnekande eller så kallat flagrant förringande av folkmord. Genom tilläggsdirektiv fick utredningen i uppdrag att ytterligare ta ställning till om straffansvar för hets mot folkgrupp också borde omfatta uppmaningar till våld och gärningar som riktar sig mot enskilda individer i de skyddade grupperna.

Samhället ska inte tolerera våld, hot och hat oavsett vilken ideologi som ligger bakom. Vi i Miljöpartiet vill förebygga att extremistiska och våldsbejakande attityder uppstår. Vi vill agera när de omsätts i handling, med rätts säkerheten som grund, eftersom det är det öppna samhällets värderingar vi ska försvara.

Herr talman! Det kan uppfattas som problematiskt när yttrandefriheten blir en del av frågeställningen. Vi värnar förstås lika självklart som andra om de svenska tryck- och yttrandefriheterna. Dem ska vi vara mycket rädda om. De utgör själva grunden för vår fria åsiktsbildning. Varje tänkbar inskränkning måste prövas noggrant. I det här sammanhanget krävs det att gärningen faktiskt är menad att uppmana till våld eller hot, det vill säga mer än att någon uttalar olika former av missaktning mot en grupp eller en enskild. Den sammantagna bedömningen är att förslagen är förenliga med både regeringsformen och Europakonventionen för mänskliga rättigheter.

Slutligen, herr talman, ser Miljöpartiet positivt på de förslag som också innebär att enskilda brottsoffer ska få ett bättre skydd av bestämmelsen om hets mot folkgrupp.

Jag yrkar bifall till utskottets förslag i betänkandet.

Anf. 112 MALIN DANIELSSON (L):

Herr talman! När detta ärende initierades 2001 och en parlamentarisk utredning tillsattes var Liberalerna skeptiska. Förnekelse av Förintelsen är oerhört allvarligt, men det går inte att bara slänga in ett förbud. Det förändrar inget i grund och botten, så vår dåvarande ledamot i konstitutionsutskottet. Samtidigt tycker vi faktiskt att när EU-kommissionen riktar kritik mot länder ska de lyssna, oavsett om det gäller Ungern, Sverige eller någon annan.

Den parlamentariska kommittén har stött och blött frågan och kommit fram till en lösning som är väl avvägd och fungerar inom ramen för den lagstiftning vi redan har i Sverige. Mina kollegor har redogjort för de förtydliganden som görs i befintlig lagstiftning och som tydliggör bestämmelsen om hets mot folkgrupp i förhållande till förnekelse av Förintelsen och vissa andra internationella brott. Det tänker jag alltså inte upprepa. Jag vill dock gå tillbaka till det min kloka kollega sa 2001 när ärendet först aktualiserades om att kriminalisering av förnekande av Förintelsen inte ändrar något i grund och botten.

I dagens samhälle är det lätt för den som vill sprida det som kallas alternativa fakta, men som borde kallas lögn, med hjälp av digitala kanaler och algoritmer som styr vad vi ser. Bara begreppet alternativa fakta vittnar ju om att vi har tappat fotfästet. Vi är inte längre överens om vad som är fakta. Det kan också vara svårt för den enskilde i det otroliga informationsflöde som vi dagligen möter att skilja på fakta och lögn.

Att exempelvis Förintelsen har hänt är ett faktum, och det måste vi upprepa gång på gång och aldrig glömma. Repetition är kunskapens moder, brukar man säga. Det gäller inte bara elever som tragglar glosor utan även hela vårt samhälle och vår gemensamma kunskapsbank.

Det görs många insatser för att den grupp som väljer att köpa lögnen och förneka Förintelsen inte ska växa sig stor eller större som är långt mer verkningsfulla än den vi debatterar i dag. Det handlar om att skolan utbildar varenda elev i vad som händer under

Förintelsen, att det fortsatt görs hågkomstresor till Förintelsens minnesplatser och att man fortsätter att förvalta och utveckla det arbete som Forum för Levande historia gör – *Om detta må ni berätta* – så att det även når kommande generationer. Listan kan göras lång och behöver ständigt fyllas på. Nu fyller vi på den med det här förslaget, men det långsiktiga arbetet behöver fortsätta under överskådlig framtid.

Jag yrkar bifall till utskottets förslag i betänkandet.

Överläggningen var härmed avslutad.
(Beslut fattades under § 19.)

§ 10 En ny lag om uppgiftsskyldighet för att motverka felaktiga utbetalningar från välfärdssystemen samt fusk, regelöverträdelse och brottslighet i arbetslivet

Konstitutionsutskottets betänkande 2023/24:KU27

En ny lag om uppgiftsskyldighet för att motverka felaktiga utbetalningar från välfärdssystemen samt fusk, regelöverträdelse och brottslighet i arbetslivet (prop. 2023/24:85)
föredrogs.

Anf. 113 EVA LINDH (S):

Herr talman! Välfärdsbrottslighet, felaktiga utbetalningar och arbetslivskriminalitet är som en cancersvulst i vår samhällskropp. Det är en svulst som äter våra gemensamma resurser som borde gå till viktiga samhällsinsatser som äldreomsorg, skola och sjukförsäkring. Det är en svulst som äter förtroende för vårt gemensamma. Det är en svulst som drabbar människor som utnyttjas. Därför måste vi agera.

Jag har länge varit mycket engagerad i att ta tag i sekretesslagstiftningen. I början handlade det mycket om att ge möjligheter till samverkan på riktigt när jag som skolkurator eller socialsekreterare såg att en ung person var på väg in i kriminalitet. När man borde ha samordnat resurser hindrades man av sekretesslagstiftningen. Många av de gånger då jag varit som mest frustrerad när jag jobbat som socialarbetare är när det fanns en komplicerad eller komplex problembild kring en person och vi hade behövt vara flera för att hjälpa den unge, men där möjligheterna till samverkan hindrades av sekretesslagstiftningen.

Det är självklart att vi ska ha en sekretess som skyddar människor från att deras personliga uppgifter, som kan vara väldigt känsliga, sprids. Det är och ska vara en självklarhet. Den sekretessen ska vi inte ändra på. Här finns inget motsatsförhållande. Det är viktigt för den enskilde och för förtroendet för myndigheterna att man kan vara säker på att uppgifter inte sprids. Det här handlar om att kunna samverka runt en person som behöver mer och bättre hjälp.

Mot bakgrund av att det är viktigt att vi håller fast vid sekretessen och inte sprider personliga uppgifter är det väldigt bra att regeringen också föreslår att en undantagsregel införs för berörda myndigheter om att

avstå från att lämna ut information om övervägande skäl talar för det, till exempel i socialtjänsten eller hälso- och sjukvården.

Fru talman! Med tiden har det blivit uppenbart för oss alla att det blir allt vanligare att sekretessen hindrar oss från att upptäcka och stoppa den välfärdsbrottslighet och vidriga arbetslivskriminalitet vi ser. Jag har mött många som arbetar med detta och läst ett antal rapporter och underlag. Bilden är tydlig. Man kan inte dela information som skulle behöva delas för att ta tag i det här, och därför är det bra att nu gemensamt göra det möjligt.

Fru talman! Låt mig ge några exempel på det vi pratar om. Det handlar om felaktiga utbetalningar, välfärdsbrottslighet och arbetslivskriminalitet.

När det gäller problemen med välfärdsbrottslighet och framför allt felaktiga utbetalningar ser vi en eskalerande brottsvåg i Sverige. Många straffskärpningar har tagits fram liksom nya sätt för polisen att arbeta. Vi har fått fler poliser. Allt det där är naturligtvis bra. Men om vi på riktigt ska knäcka gängen och ta tag i den ökande brottsligheten krävs också att vi stoppar nyrekryteringen genom tidiga insatser för att de som är på väg att dras in i kriminalitet inte ska hamna där. Vi måste strypa tillgången till pengarna.

Secretessen har påverkat möjligheterna att ta tag i de brott som hotar samhällsgemenskapen, till exempel välfärdsbrottslighet i form av felaktiga utbetalningar eller fusk. Nu angrips kommuners och regioners välfärdsutbetalningar. Även vårdcentraler, HVB-hem, skyddade boenden och familjehem drabbas. När det inte krävs något tillstånd för att etablera en verksamhet finns en ökad risk. Det har visat sig att några vårdcentraler har skickat falska fakturor till regionen. Exemplet är många.

De felaktiga utbetalningarna, som berörs särskilt här, handlar om när en privatperson eller ett företag får eller lyckas lura sig till pengar som de inte har rätt till från någon myndighet eller kommun. Studier som genomförts visar att det handlar om mellan 13 och 16 miljarder. För många är det så stora summor att det är svårt att omfatta. Men oavsett om det är 13 eller 16 miljarder eller kanske mer är det stora summor som vi hade behövt på annat håll. Omfattningen är stor.

Det handlar framför allt om att kriminella gäng inte ska kunna försörja sig på fusk mot våra välfärdssystem. Allt det här handlar i grunden om att myndigheterna inte kan samverka och prata med varandra. Vi blir bortspelade när vi inte har möjligheten att samtala och samarbeta.

Den andra saken gäller arbetslivskriminaliteten. Det är en fruktansvärd brottslighet eftersom den utnyttjar människor i utsatthet. Man får vidriga bilder av det som händer. Det handlar om människor men också här om väldigt stora summor.

När jag besökte en av våra fackliga organisationer fick jag sitta med vid ett möte med en man och ta del av hans historia. Han är en av alla som har drabbats av arbetslivskriminalitet. Han berättade att han under ett

års tid hade jobbat 70 timmar i veckan och fick ut 10 000 kronor.

Det var bara ett exempel. Det är klart att jag blir upprörd av alla bilder som vi får ta del av. Men även här kan det, när olika aktörer kan hjälpas åt och kan dela information, bli lättare att både upptäcka och åtgärda.

Fru talman! Vi befinner oss i en exceptionell tid. Sverige har stora utmaningar när det gäller att bekämpa brott och kriminalitet i alla former. Samhällskontraktet och tilliten till vårt samhälle är hotade. Allt vi kan göra för att förhindra den brottsvåg som nu eskalerar är därför viktigt att göra.

Fru talman! Kriminella har ingen sekretess. De har inga regler som säger på vilket sätt de kan dela information mellan sig. Vi vet nu att det finns personer som tipsar varandra om och hjälper till med brottsupplägg genom att dela med sig av kunskap om hur brott bäst kan begås mot vår gemensamma välfärd och vårt samhälle. Det handlar om vilka luckor som finns att utnyttja för att göra stora brottsvinster.

Det faktum att kriminella inte har någon sekretess att förhålla sig till ger dem ett försprång. Med den här förändringen, som nu föreslås, kapar vi en del av försprånget. Mer behöver göras, men det här är ett mycket viktigt steg att ta. Nu tar vi tag i att minska den växande cancersvulsten. Det är bra att vi är eniga om att göra det.

Jag vill avslutningsvis yrka bifall till förslaget i betänkandet.

Anf. 114 VICTORIA TIBLÖM (SD):

Fru talman! Vi debatterar i dag konstitutionsutskottets betänkande nummer 27. Jag yrkar bifall till förslaget i betänkandet i sin helhet. Det var också ett enigt utskott som justerade detta betänkande tidigare år.

Äntligen! Nu får vi till slut en lag på plats för att motverka felaktiga utbetalningar från välfärdssystemet. Det är en lag som ska motverka fusk, regelöverträdelser och brottslighet i arbetslivet. Redan den 1 juli i år föreslås den nya lagen träda i kraft. Detta lagförslag är en av alla de punkter som finns i Tidöavtalet för att komma till rätta med det som är fel och har gått snett i vårt samhälle.

I Sverige har vi ett av världens högsta skattetryck, och våra gemensamma skattemedel som går till välfärden ska hamna där de behövs och hos rätt mottagare. Alltför länge har vårt välfärdssystem fungerat som en bankomat för kriminella. Kriminella rånar välfärdssystemen på miljarder.

Över 18 miljarder kronor betalas felaktigt ut från socialförsäkringssystemet varje år, enligt siffror från Delegationen för korrekta utbetalningar från välfärdssystemen, Kut-delegationen. Det är svårt att ta in detta enorma belopp – 18 miljarder! Det är otroligt mycket pengar.

Dessa välfärdsmiljarder har för kriminella blivit en nästan lika viktig finansieringskälla som narkotikaförsäljning.

Men nu blir det förändring. Inte en skattekrona ska hamna fel. Att detta inte åtgärdats av tidigare regering är inget annat än en skandal. Våra skattepengar måste värnas mer. Och nu kommer det att ske.

Fru talman! Arbetsförmedlingen, Bolagsverket, Centrala studiestödsnämnden, Försäkringskassan, Inspektionen för vård och omsorg, Kronofogdemyndigheten, Migrationsverket, Pensionsmyndigheten, Skatteverket, kommuner och arbetslöshetskassor – genom den nya lagen får dessa äntligen förutsättningar att utbyta uppgifter. Det behövs för att säkerställa korrekta beslutsunderlag och motverka felaktiga utbetalningar från välfärdssystemen. Jag säger välkommen till den nya lagen.

Anf. 115 LARS ENGSUND (M):

Fru talman! 20 miljarder kronor är en så stor summa pengar att de flesta av oss har svårt att greppa det. Jag ska ta några exempel. 20 miljarder kronor motsvarar ungefär 2 000 kronor per svensk eller 100 000 kronor om dagen i 548 år. Det motsvarar vidare två årsbudgetar för våra tre public service-bolag.

Regeringen bedömer i budgetpropositionen för 2024 att upp till 20 miljarder svenska kronor betalas ut felaktigt från våra gemensamma välfärdssystem. Ungefär 90 procent av dessa utbetalningar har sin orsak i att felaktiga uppgifter ligger till grund för besluten om utbetalningarna som görs av våra myndigheter.

Fru talman! Detta är helt oacceptabelt.

Enligt förslaget i det betänkande som vi nu debatterar ska den nya lagen ge ett antal myndigheter förutsättningar att utbyta uppgifter som behövs för att säkerställa ett korrekt beslutsunderlag och motverka felaktiga utbetalningar från välfärdssystemen. Jag tänker inte rabbla upp alla myndigheter som berörs av den nya lagen utan nöjer mig med att nämna några exempel: Arbetsförmedlingen, Försäkringskassan, Kronofogdemyndigheten, Skatteverket och Migrationsverket.

Den nya lagen ska även ge ett antal myndigheter tillgång till de uppgifter som behövs för att planera, genomföra eller följa upp myndighetsgemensamma kontroller av arbetsplatser för att motverka fusk och fiffel, regelöverträdelser och brottslighet i arbetslivet. Några exempel på myndigheter som berörs av den här delen av lagförslaget är: Arbetsförmedlingen, Ekobrottsmyndigheten, Försäkringskassan, Migrationsverket, Polismyndigheten och Skatteverket.

Fru talman! Konstitutionsutskottets betänkande innehåller även ett förslag om förtydligande i lagen om Utbetalningsmyndighetens granskning av utbetalningar. Regeringens förslag bedöms utgöra ett proportionerligt intrång i den personliga integriteten med de föreslagna skyldigheterna för informationsdelning mellan berörda myndigheter. Lagen medger nämligen begränsningar för informationsutbyte av särskilt känsliga uppgifter, till exempel om övervägande skäl talar för att det intresse som sekretessen ska skydda har företräde framför att uppgifter lämnas ut.

I sammanhanget är det värt att notera att Lagrådet inte haft några invändningar mot lagförslaget.

Fru talman! Till min stora glädje noterar jag att vi har ett enigt utskott. Med detta sagt yrkar jag bifall till konstitutionsutskottets förslag i betänkandet KU27.

Anf. 116 GUDRUN BRUNEGÅRD (KD):

Fru talman! I dag tar vi ett viktigt steg för att täppa igen hålen för kriminella som utnyttjar vårt välfärdssystem.

Välfärdsbrottslighet är ett tämligen nytt begrepp. Vi är nog många som haft svårt att tänka oss att någon med berätt mod skulle kunna utnyttja vår skattefinansierade välfärd – vård, omsorg, tandvård, socialtjänst, sjukförsäkringssystemet, arbetslöshetskassor – för brottslig verksamhet genom att stjäla de pengar som skattebetalarna betalat in till kommun, region och stat för att ge våra barn, barnbarn, gamla föräldrar, grannar och så vidare trygghet i skola, vård och omsorg.

I själva verket beräknades välfärdsbrottsligheten 2021 motsvara 14,6 miljarder kronor. Det handlade exempelvis om felaktiga utbetalningar till personer som inte hade rätt till dem. Som vi har hört från tidigare talare beräknas det i år handla om 20 miljarder kronor.

För att komma till rätta med detta behöver sekretessreglerna mellan myndigheterna förändras så att personuppgifter kan användas för att motverka felaktiga utbetalningar från välfärdssystemet, om samma ärende eller samma person förekommer i samband med utbetalningar från andra myndigheter. Det kan också behövas ett ökat informationsutbyte för att komma till rätta med arbetslivskriminalitet.

Det är uppenbart att de sekretessbrytande bestämmelser som finns i dag inte är tillräckliga för de behov som finns hos myndigheter, kommuner och arbetslöshetskassor. Enligt offentlighets- och sekretesslagen hindrar inte sekretess att en uppgift lämnas till en annan myndighet, om det finns en uppgiftsskyldighet som följer av lag eller förordning.

Därför föreslår nu regeringen att det införs en skyldighet för kommuner, arbetslöshetskassor och vissa statliga myndigheter att lämna uppgifter de förfogar över till andra sådana aktörer. Skyldigheten ska gälla i de fall uppgifterna behövs för att säkerställa korrekta beslutsunderlag för att förhindra, förebygga, upptäcka eller utreda felaktiga utbetalningar från välfärdssystemen.

Myndigheter som berörs är exempelvis Arbetsförmedlingen, Centrala studiestödsnämnden, Försäkringskassan, Migrationsverket och Pensionsmyndigheten samt kommuner och arbetslöshetskassor. Det kan handla om bidrag, ersättningar, pension eller lån för personliga ändamål som betalas ut till en enskild fysisk person respektive bidrag, ersättningar och annat stöd som avser en enskild person men som betalas ut till eller tillgodoräknas någon annan än den enskilde.

Det ska också finnas en uppgiftsskyldighet som gäller uppgifter som behövs i vissa statliga myndigheters författningsreglerade verksamhet för att planera, genomföra eller följa upp myndighetsgemensamma kontroller av arbetsplatser för att motverka fusk, regelöverträdelse och brottslighet i arbetslivet.

Jag instämmer med tidigare talare: Inte en enda krona som är avsedd för vår gemensamma välfärd ska gå till att göda kriminaliteten.

Med detta yrkar jag bifall till utskottets förslag i betänkandet.

Överläggningen var härmed avslutad.
(Beslut fattades under § 19.)

§ 11 Partnerskapsavtal mellan Europeiska unionen och dess medlemsstater och medlemmarna i Organisationen för stater i Afrika, Karibien och Stillehavsområdet

Utrikesutskottets betänkande 2023/24:UU17

Partnerskapsavtal mellan Europeiska unionen och dess medlemsstater och medlemmarna i Organisationen för stater i Afrika, Karibien och Stillehavsområdet (prop. 2023/24:95) föredrogs.

Anf. 117 JOANNA LEWERENTZ (M):

Fru talman! Utveckling, innovation, säkerhet, fred och välstånd – alla dessa är en effekt av utbyte, partnerskap och frihandel mellan länder i världen.

Sedan 70-talet har Europeiska ekonomiska gemenskapen haft ett samarbete med de 79 staterna i Afrika, Karibien och Stillehavsområdet. Detta samarbete utvecklades 2000 med Cotonouavtalet, som väglett relationerna mellan EU och Organisationen för stater i Afrika, Karibien och Stillehavsområdet och nu ersätts av Samoavtalet. I Samoavtalet täcks fler samarbetsområden än i det tidigare avtalet, och avtalet innebär bland annat att bättre förutsättningar för hållbar handel och hållbar tillväxt skapas.

Frihandel och internationellt samarbete är inte bara ekonomiska verktyg. De är fundamentala byggstenar för en fredligare och mer välmående värld. Genom att stödja och utveckla avtal som Samoavtalet kan vi inte bara främja ekonomisk tillväxt utan också stärka de globala band som bidrar till långsiktig säkerhet och stabilitet.

Det är otroligt viktigt att Sverige, som ett demokratiskt land där en stor del av ekonomin bygger på handel med andra länder, fortsätter stå upp för att denna typ av samarbeten fortskrider och utvecklas. Förenklade möjligheter för länder att bedriva handel är inte bara gynnsamt för de utvecklingsländer som vi och EU handlar med utan också en stomme i svensk ekonomi. Vi måste fortsätta att främja dessa principer och arbeta för att skapa en framtid där handel inte bara är ett medel för ekonomisk vinning utan också en väg mot global rättvisa och hållbar utveckling. Med Samoavtalet bidrar de 79 medlemsstaterna, EU och Sverige till att gagna dessa principer, med utgångspunkt i mänskliga rättigheter, demokrati, social och mänsklig utveckling, hållbar och förenklad handel, migration och hållbar tillväxt.

Samoaavtalet är inget handelsavtal men syftar bland mycket annat till att fördjupa samarbete, reducera handelshinder och främja rättvisa villkor inom handeln. Detta skapar fler affärsmöjligheter, vilket stärker och utvecklar den privata sektorn och ökar möjligheten för fler företag att starta och expandera. Det är en viktig del i arbetet för att nå avtalets mål nummer 4, att alla medborgare i samtliga 79 medlemsstater ska ha ett anständigt arbete. Det här är nyckeln till att skapa välstånd.

Förutom att det skapas goda förutsättningar för ökat välstånd kan det växande välståndet samtidigt ta avstamp i en innovativ och miljömässigt hållbar tillväxt. För Sverige och EU innebär detta en möjlighet att sätta en global standard för hur handel och utveckling kan bedrivas på ett ansvarsfullt sätt. Sverige har redan visat att utsläppsminskningar kan gå hand i hand med tillväxt, och med ett tillväxtmål som kompletterar utsläppsmålet, vilket Moderaterna ämnar driva i EU, kan Sverige och EU ta ledartröjan och visa vägen för grön tillväxt. Vi har nu stora möjligheter att tillsammans med de 79 medlemsstaterna bidra till detta.

Med detta, fru talman, vill jag yrka bifall till utskottets förslag i betänkandet.
(Applåder)

Anf. 118 JACOB RISBERG (MP):

Fru talman! Först och främst vill jag passa på att välkomna Joanna Lewerentz till utrikesutskottet. Detta kanske inte är en typisk utrikesutskottsdebatt; det är väldigt få som har skrivit upp sig, och talartiden kommer förmodligen inte att överskridas med speciellt mycket. Men det lär du få uppleva framöver.

I dag ska riksdagen godkänna partnerskapsavtalet mellan å ena sidan Europeiska unionen och å andra sidan medlemmarna i Organisationen för stater i Afrika, Karibien och Stilla-havsområdet, Osaks. Det är ett avtal som innehåller en hel del bra saker och som förhoppningsvis kan bidra till både ökad demokratisering, ökat ekonomiskt välstånd och ökad fred i de regioner som omfattas av avtalet.

Partnerskapsavtalet lyfter upp rätten till fri utbildning och nämner särskilt flickors rättigheter. Avtalet pratar om rätten till sexuell och reproduktiv hälsa och bidrar till att stärka tillgången till hälso- och sjukvård. Och avtalet lyfter vikten av att främja resilienta försörjningsmöjligheter, trygga tillgången till mark, vatten och andra resurser och främja inkluderande och hållbar tillväxt i jordbruksproduktionen.

Fru talman! Allt detta är såklart bra och kommer förhoppningsvis att göra skillnad för miljontals människor. Och det är många som omfattas. Avtalet täcker 2 miljarder människor, så det är lite synd att avtalet och dess innehåll inte får mer uppmärksamhet.

Det finns dock delar av avtalet som hade kunnat vara bättre. Gällande klimatförändringar finns det en hel del bra skrivningar, men de är alldeles för vecka. Ta texterna om fossila subventioner som ett exempel. Dessa subventioner ska enligt avtalet fasas ut, men det ges ingen tidsgräns för det eller något förslag om hur

snabbt det ska gå. Och vad gäller klimatanpassningar – det är kanske den allra viktigaste frågan för både Afrika och Karibien när det gäller att klara försörjningsmöjligheterna och ens naturens överlevnad – står enbart att åtgärder för klimatanpassning ska främjas. Det är inte speciellt progressivt och långt ifrån de åtgärder som krävs i denna alltmer accelererande klimatkris.

Fru talman! Kapitlet om världshavsförvaltning är viktigt, men det adresserar inte det stora problemet med utfiskning och industriell trålning utanför Afrikas kuster. Det är en utfiskning som det framför allt är vi i EU och några andra rika länder som står bakom. Utfiskningen leder inte bara till minskade möjligheter till självförsörjning i kuststaterna utan även till ökad kriminalitet och väpnade angrepp på civil sjöfart.

Kopplat till detta, och även kopplat till de decennier och århundraden av kolonial rovdrift av Afrikas och Karibiens länder som även vi har varit en del av, kommer de baksidor av den uteblivna eller långsamma ekonomiska utveckling som detta har lett till liksom den utbredda fattigdom och brist på mat, rent vatten, sjukvård och utbildning som vi ser än i dag. Allra hårdast slår detta mot de hundratals miljoner människor som drabbas. Detta är problem som vi måste adressera kraftfullare.

Vad händer när människors livsbetingelser slås sönder? De tvingas på flykt för att ens klara av att överleva eller för att hitta möjligheter att försörja sin familj. Hur hanterar då avtalet frågor kring just migration? Jo, det tydliggör en hel del som gäller rättigheter kring migration men lyfter framför allt fram staternas skyldigheter att förhindra irreguljär migration utan att ta upp alla de åtgärder som skulle kunna bidra till att motverka själva grundorsakerna till att människor flyr.

Fru talman! Med detta yrkar jag bifall till utrikesutskottets förslag om att godkänna partnerskapsavtalet mellan å ena sidan Europeiska unionen och dess medlemsstater och å andra sidan medlemmarna i Organisationen för stater i Afrika, Karibien och Stilla-havsområdet.
(Applåder)

I detta anförande instämde Annika Hirvonen (MP).

Anf. 119 JOANNA LEWERENTZ (M) replik:

Fru talman! Tack, ledamoten Risberg, för välkommandet! Även om vi inte riskerar att dra över talartiden måste vi ha lite action, tänkte jag.

Bland medlemsstaterna i Osaks finns många av världens fattigaste länder. Det är ingen nyhet att Miljöpartiet är ett något tillväxtfientligt parti. Jag skulle dock vilja fråga ledamoten Risberg hur vi ska bekämpa fattigdomen i de här länderna när Miljöpartiets egen miljöpolitik går ut på att till och med göra Sverige fattigare.

Sverige har som land en unik möjlighet att med innovativa företag i samarbete med EU gå i bräschen för att skapa just grön tillväxt, tillväxt som utrotar fattigdom, bibehåller det välstånd som vi under många år

byggt upp i Sverige samtidigt som den gör världens handel grönare. Varför inte ta vara på detta?
(Applåder)

Anf. 120 JACOB RISBERG (MP) replik:

Fru talman! Jag är lite osäker på vad ledamoten menar med att vi är emot grön tillväxt, för det är ju något som vi har kämpat för länge både här i riksdagen och när vi har suttit i regering. Vi har fått fram en hel del saker som främjar den gröna tillväxten, bland annat Industriklivet och Klimatklivet, som jag tycker är viktiga saker.

Detta gäller även de länder som vi talar om i det här avtalet. De måste också ha tillgång till en grön tillväxt. Men vi måste också bidra till att den tillväxten kopplas bort från ökad fossil användning. Det är ju detta som är det stora problemet.

Problemet med vår tillväxt har hittills varit att ju rikare vi blir och ju mer vi konsumerar, desto mer utsläpp sker, och det är inte hållbart. Vi ser det redan i dag. Under 18 månader har uppvärmningen legat över 1,5 grader globalt. Det är en uppvärmning som vi enligt Parisavtalet skulle försöka hålla oss under. Nu ser vi att vi misslyckas med det.

Vi måste minska de klimatskadliga subventionerna så snabbt det går. Vi måste sluta använda fossila bränslen och så vidare. Det är detta vi ska koppla bort från tillväxten och skapa ekologisk och grön tillväxt – inte fortsätta borra efter olja och gas som vi eldar upp.

Anf. 121 JOANNA LEWERENTZ (M) replik:

Fru talman! I Miljöpartiets partiprogram står uttryckligen att ständig ekonomisk tillväxt inte är förenlig med att klara miljömålen. Min fråga kvarstår. Hur ska välståndet i världen öka om vi inte tillåter att ekonomier växer? Hur ska till exempel Sverige kunna skicka bistånd till människor i dessa fattiga länder om vi inte har några pengar att skicka?

I mina öron låter det som att Miljöpartiet tycker att vi ska lämna världens fattiga länder i sticket om vi ska rädda klimatet.

Anf. 122 JACOB RISBERG (MP) replik:

Fru talman! Problemet är ju att vi inte har oändligt med resurser. Det är där problemet ligger. Vi backar vad gäller alla planetära gränser.

Den tillväxt som vi hittills har sett har hela tiden lett till att vi tär mer och mer på planetens gränser. Låt mig ta helium som ett exempel. Vad använder vi helium till i dag? Jo, det är framför allt på marknader där man kan köpa ballonger till sina barn. Men den absolut viktigaste användningen av helium är till röntgenmaskiner inom sjukvården, där det används för kylning. Helium finns inte naturligt i atmosfären, utan det måste grävas upp ur gruvor. Vad händer den dag vi släpper ut heliumet i atmosfären? Jo, det försvinner ut i rymden. Det är en ändlig resurs. Det är bara ett exempel.

Vi kan inte fortsätta att ha en ekonomisk tillväxt som är kopplad till att vi ska förbruka jordens resurser,

för det kommer inte att vara hållbart. Sjukvården kommer inte att klara sig om ett par decennier när det inte finns något helium kvar, för att vi har använt allt helium. Det finns tusentals exempel på resurser som är ändliga som vi inte kan fortsätta att använda på det här viset.

(Applåder)

Överläggningen var härmed avslutad.
(Beslut fattades under § 19.)

§ 12 Nordiskt samarbete inklusive Arktis

Utrikesutskottets betänkande 2023/24:UU4
Nordiskt samarbete inklusive Arktis (skr. 2023/24:90
och redog. 2023/24:NR1)
föredrogs.

Anf. 123 MARIA STOCKHAUS (M):

Fru talman! Jag har haft förmånen att vara ledamot i Nordiska rådet under ganska många år nu och känner verkligen att Norden är hemma – inte bara Sverige är hemma, utan hela Norden är hemma för oss. Oavsett vart man åker i Norden känner man sig hemma. Vi är en grupp länder som är väldigt likasinnade i många frågor och delar djupa historiska, kulturella, folkliga och ekonomiska band. När nu Sverige och Finland äntligen är med i Nato har vi ännu en möjlighet att ytterligare fördjupa och stärka vårt både militära och civila för-svar.

När vi hade den här debatten för ett år sedan hade den ryska totala brutaliteten i Ukraina pågått i lite mer än ett år. Kriget har nu pågått i mer än två år och ser ut att fortsätta, tyvärr. Vårt stöd i Ukraina är viktigt, och vi ska göra så mycket vi kan så länge det behövs. Ett fritt Ukraina är viktigt för oss, och det finns ingenting som skapar mer nordisk nytta än just fred och frihet.

Fru talman! Man väljer inte sina grannar, men som betänkandet konstaterar är det nordiska samarbetet världens äldsta samarbete i sitt slag. Det omfattar Sverige, Danmark, Norge, Finland, Island, Åland, Färöarna och Grönland. Relationen är nära och god, och vi fortsätter kontinuerligt att fördjupa den för att nå den uppsatta visionen om att vara världens mest integrerade och hållbara region till 2030. Till detta ska också läggas våra allt närmare band med våra grannar på andra sidan Östersjön, Estland, Lettland och Litauen. Vi i Sverige har med andra ord väldigt många bra grannar.

Den situation som har skapats av Ryssland gör dock att vissa delar av vårt samarbete måste intensifieras, särskilt vad gäller uppbyggnad av robusta samhällen. Vi tillhör nu samma försvarsorganisation i och med Nato, men vi har också egna fördjupade samarbeten, till exempel det nordiska försvarssamarbetet Nordefco.

Ett mycket viktigt område handlar om militär rörlighet, både inom och mellan länderna. Det förutsätter en förbättrad infrastruktur, inte bara i form av nya

projekt utan också genom att se till att den infrastruktur som finns på plats faktiskt fungerar.

Det här gäller också i fredstid. Regeringen konstaterade i sin skrivelse att gränsöverskridande transporter har stor betydelse för tillväxt och utveckling i de nordiska länderna. De gränsöverskridande transporterna mellan länderna gör det attraktivt att bo, studera och arbeta över landsgränserna. Just möjligheten att röra sig fritt och verka inom Norden är ju en stor del av kärnan i vårt samarbete.

Goda transporter är en förutsättning för en integrerad region. En förbättrad transportinfrastruktur motverkar gränshinder och ökar handel och rörlighet, och om det görs på rätt sätt är det också bra för klimatet.

Fru talman! Gränshinderrådet meddelar att man under 2023 bidrog till att sex gränshinder har kunnat undanröjas. Det är bra, men det är många gränshinder som fortfarande kvarstår innan vi kan nå vår vision om att vara den mest integrerade regionen i världen. Saker som borde fungera i hela Norden, som e-legitimation, frimärken, deklaration, pensioner och Swish, gör inte det. Därför måste arbetet såväl med att riva nuvarande gränshinder som att förekomma uppkomsten av nya intensifieras och prioriteras högre.

Det är välkommet att Gränshinderrådet 2022 fick ett starkare mandat, men samtidigt sänktes det kvantitativa målet för arbetet, alltså mängden gränshinder som ska klaras ut per år. Det är fel väg att gå när så mycket arbete kvarstår. Det kan vara så att det är de mest komplicerade gränshindren som faktiskt återstår där vi befinner oss nu, men det innebär inte att vi borde sänka ambitionsnivån.

Min kollega Johan Hultberg utvecklade detta i en artikel i fredags. Han beskriver gränshinder som småsten i skon. De ställer till det. Man får skavsår, och det känns inte riktigt bra när man ska gå och förflytta sig. Han lyfter också fram Färöarna som ett bra exempel på hur man kan jobba för att förebygga uppkomsten av nya gränshinder. Där screenar man nämligen alla nya lagförslag, dels utifrån befintliga gränshinder, dels för att undersöka om nya hinder riskerar att uppstå. Det är en konkret väg framåt och ett föredöme att ta efter om vi på allvar vill nå visionen om den mest hållbara och integrerade regionen till 2030.

Med det, fru talman, vill jag yrka bifall till utskottets förslag i betänkandet.
(Applåder)

Anf. 124 HELÉNE BJÖRKLUND (S):

Fru talman! I dag debatterar vi utrikesutskottets betänkande 4 om nordiskt samarbete, ett samarbete som ligger oss socialdemokrater varmt om hjärtat.

Vårt samarbete är inte bara en fråga om gemensamma intressen utan en del av vår gemensamma historia och vår kultur. Norden är en viktig förebild för hur länder kan arbeta tillsammans för att skapa starka och inkluderande samhällen. Genom vårt samarbete kan vi byta erfarenheter för att förbättra våra sociala system. Vi tror på en modell där ingen lämnas utanför

och där alla har möjligheten att leva ett bra och värdigt liv.

I Norden har vi ett av de äldsta och mest omfattande regionala samarbetena i hela världen. Vårt samarbete är unikt och vilar på en gedigen grund av gemensam historia, gemensamma värderingar, kulturarv, geografisk närhet, språkförståelse och starka ekonomiska band. Vi har haft öppna gränser, fri rörlighet och en integrerad arbetsmarknad i över 70 år. Vi har också en företagsamhet som har gjort oss framgångsrika och som har bidragit till att Norden som varumärke är urstarkt. Vi är bland de högst utbildade befolkningarna i världen, och inte minst är Norden en av de mest jämställda regionerna i världen.

Det är jämställdheten på arbetsmarknaden som har bidragit till Nordens ekonomiska framgång. Andelen nordiska kvinnor i arbetslivet är en av de högsta i världen, och nordiska män har världsrekord i föräldradighet. Detta bidrar förstås till att vi i Norden är bland de rikaste i världen.

Samarbetet i Nordiska rådet har historiskt haft en tyngdpunkt på frågor som rör kultur, arbetsmarknad, välfärd och klimat. Men efter pandemin och nu under Rysslands olagliga anfallskrig i Ukraina har frågor om civil beredskap, säkerhet och försvar fått ett allt större utrymme. Vi socialdemokrater välkomnar ett fördjupat samarbete även i de här frågorna, inte minst i ljuset av Natomedlemskapet. Samtidigt vill vi vara uppmärksamma så att frågor om välfärd, klimat och kultur fortsätter att vara prioriterade och ett signum för vårt nordiska samarbete, för det är ju det som har gjort oss unika i världen.

Fru talman! Putins anfallskrig i Ukraina har enat Norden ännu mer och fick både Sverige och Finland att bli medlemmar i Nato. Nu är samtliga länder runt Östersjön, utom Ryssland, allierade i Nato.

Vi socialdemokrater i Norden föreslår att försvarssamarbetet stärks ännu mer, inte bara mellan våra regeringar utan också via våra parlament. Därför yrkar jag bifall till reservation 11 redan nu.

Vi föreslår att vi inrättar en nordisk försvarskommission som ska bestå av parlamentariker från samtliga parlament i Norden. Uppgiften är att framställa en rapport där politiska prioriteringar inom säkerhets- och försvarsområdet inför framtiden presenteras för respektive parlament. Självklart ska samordning ske med de olika regeringarna, men den viktigaste ambitionen är förankringen i parlamenten.

Huvudpunkter i arbetet kan vara en gemensam säkerhetspolitisk analys av utvecklingen i Arktis, Nordatlanten och Östersjön samt utvecklingen av totalförsvaret och fokus på cyber- och informationssäkerhet. Kan vi dessutom, med utgångspunkt i omvärldsbilden, kartlägga våra gemensamma resurser i Norden och kompetenser för att möta hotbilderna stärker det oss i Norden enormt.

Med ett förstärkt och fördjupat nordiskt samarbete kan vi bidra till stabilitet, fred och frihet i Norden.

Fru talman! Avslutningsvis tror jag att vi med lärdomar från de senaste årens kriser och krig kan stärka

det nordiska samarbetet och förverkliga statsministrarnas vision om att bli världens mest hållbara och integrerade region.

Som ett led i visionsarbetet görs nu många satsningar för ett grönare Norden och för en ansvarsfull klimatpolitik. Det är bra och viktigt. Ett exempel är det nordiska miljömärket Svanen, som fortsätter att utveckla kriterier för bra klimatval.

Vår arbetsmarknad och den ekonomiska utvecklingen i Norden är beroende av att vi tar ledartröjan i den gröna omställningen. Ulf Kristerssons regering har sagt att visionen om att bli världens mest hållbara och integrerade region ligger fast. Det tycker vi är bra. Nu måste den svenska regeringen också fullt ut ta ansvar för att förverkliga den. Det gäller såväl den gröna omställningen som att riva fler gränshinder.

I Nordiska rådet har vi över parti- och nationsgränser uttryckt ett starkt önskemål om ett nordiskt ministerråd för trafik-, transport- och infrastrukturfrågor. Här vill vi socialdemokrater i Nordiska rådet påminna om att goda kommunikationer också är viktiga för tillväxt och välfärd.

Som ordförande i den svenska delegationen vill jag tacka ledamöterna från samtliga partier för ett stort och starkt engagemang och mycket aktivitet men också för samförstånd och respekt inom vår svenska delegation i Nordiska rådet. Jag vill också på förhand tacka ansvarigt statsråd Jessica Roswall för hennes engagemang i de nordiska frågorna.

För Socialdemokraterna vill jag alltså yrka bifall till reservation 11 gällande en nordisk försvarskommission.
(Applåder)

Anf. 125 KJELL-ARNE OTTOSSON (KD):

Fru talman! Jag kan stämma in i vad de två föregående talarna, vår ordförande i delegationen Heléne Björklund och Maria Stockhaus, har sagt om alla fördelar med det nordiska samarbetet. Det är bara att stryka under och hålla med. Det är verkligen i det nordiska samarbetet som vi gemensamt kan komma framåt. Var och en för sig är länderna inte så stora, men om vi gemensamt går ihop kan vi utträta betydligt större underverk.

Samarbetet har visat sig, precis som vi har hört, i stora delar vara framgångsrik, men vi har även sett när samarbetet inte har fungerat. Det var tydligt under pandemin, som vi ofta kommer tillbaka till. Det som jag dock är lite rädd för är att vi, oavsett länder, inte har lärt oss något från pandemin – även om vi har den i vårt minne – så att vi hamnar där igen vid nästa kris. Där är jag rädd att vi har ganska lång väg kvar att gå.

I september i fjol var jag inbjuden till Gränsregionalt forum i Strömstad, där även här närvarande minister var närvarande. Där var representanter från län längs med gränsen på både norsk och svensk sida med. Det var tydligt vid vårt samtal att en representant från Innlandets fylke, som bodde långt in i sitt län, mitt i Norge, vid vårt prat om pandemin blev förvånad. Pandemin är ju över, var reaktionen. Ja, det är den, men vi

har fortfarande inte kommit i mål med vad vi ska göra för att inte hamna där igen. Det är tydligt att vi måste hålla pandemin högt i vårt minne så att vi inte glömmer bort att göra jobbet.

Precis som ambassadör Aud Kolberg har sagt är vi rustade för en kris i ett land, och då går vi in och hjälper varandra. Det var tydligt när jag på väg hit fick en flash om en skogsbrand längs med gränsen hemma i Värmland. Då kommer självklart brandbilar från bägge sidor och ställer upp. Inget problem. Men det är när vi ställs inför en gemensam kris som vi fortfarande inte är rustade. Där har vi jobb att göra.

Vi har ett bra nordisk-baltiskt samarbete. Det är tydligt hur Baltic Assembly vill komma ännu närmare oss. De söker så mycket kontakt som det bara går, vilket vi verkligen förstår med tanke på deras läge. Det är oerhört viktigt att vi stärker samarbetet så att de känner att vi står på deras sida, inte minst i den situation som råder nu med kriget i Ukraina.

Precis som också har nämnts har vi äntligen ett gemensamt försvarssamarbete med Nato. Jag kommer inte ihåg vem det var, men en baltisk parlamentariker var med på en svensk nyhetssändning, och det var det inslaget som gjorde att jag slutade att vela och bestämde mig för att det självklart skulle vara ett klart ja till Nato. Det handlade just om att man från baltisk sida vill ha oss med så att de kan känna sig än tryggare. Det är en oerhört viktig del i det nordiska samarbetet.

Sedan finns det ytterligare ett samarbetsorgan där några av oss är medlemmar men inte andra, nämligen EU. Där har det varit rejäla diskussioner inom Nordiska rådet om hur starkt engagerade vi ska vara i EU. Ska vi ha ett EU-kontor eller inte? Med tanke på vad jag sa i min inledning är vi gemensamt, världens elfte största ekonomi om inget har hänt sedan jag senast kontrollerade, en enorm kraft in i arbetet. Det är jätte viktigt för att vi ska få in våra nordiska värderingar samtidigt som vi ser till att vi sätter stopp för en del av de galenskaper som vi faktiskt noterar kommer från kommissionen. Där tror jag att Nordiska rådet skulle kunna göra än mer gemensamt, vilket vore positivt.

Nordisk nytta är ett uttryck som ofta används i Nordiska rådet. Men tyvärr, fru talman, tycker jag att vi ser en hel del frågor, en förskjutning, där medlemsförslag inte handlar om nordisk nytta, utan det handlar om att få igenom vår ideologi. Det är viktigare än nordisk nytta. Jag är lite bekymrad för den vägen eftersom jag är rädd att det devalverar Nordiska rådet. Då får inte Nordiska rådet den tyngd som rådet ska ha. Vi måste komma tillbaka till vad som är den nordiska nyttan, inte vad som är den ideologiska nyttan för min partigrupp eller mitt parti. Då är jag rädd att vi är fel ute – just för att Nordiska rådet kommer att devalveras.

De flesta som sitter här i kammaren är med på våra möten i Nordiska rådet och känner igen frågorna väl, men jag vill ändå lyfta upp dem, precis som jag gör nästan varje gång jag får chansen. I våra ordförande- och presidentskapsdokument lyfter vi ofta upp de stora, fluffiga och fina målen, som självfallet alla kan stå bakom. Vi vill ha fred på jorden, gröna skogar och

allt vad det är, men man glömmar bort vardagslivet. Man glömmar bort vardagen för den som bor och verkar i en gränsregion. Glömmar vi bort detta är vi på samma sätt helt fel ute igen. Vi måste komma än mer tillbaka till grunden för det nordiska samarbetet. Grunden är i mångt och mycket mobilitet. Ja, det handlar om transport, men det handlar likaväl om all annan form av mobilitet vad gäller studier och arbete.

Fru talman! Vi skulle kunna förändra arbetsformer så att vi kan bli mer effektiva. I något av de två tidigare anförandena nämndes den väg Färöarna har gått när de tar fram nya lagförslag, så att inte nya gränshinder byggs när nya lagar tas fram. Det borde vara defaultläge för alla länder som är medlemmar i Nordiska rådet.

Vi menar också att vi måste ändra formerna för rekommendationer. I dag bygger de mycket på att en enskild ledamot väljer att lyfta fram en rekommendation i sitt eget parlament. Vi borde hitta en väg där det blir normalläge att alla rekommendationer lyfts upp per automatik så att det inte bygger på en enskild ledamots vilja eller intresse. Det skulle samarbetet tjäna på.

Oavsett vilken partigrupp vi tillhör i Nordiska rådet eller vilket parti vi sitter i här i riksdagen vill alla nå visionen till 2030, som våra statsministrar står bakom, om Norden som världens mest hållbara och integrerade region. Men då, fru talman, måste vi alla ta betydligt längre steg än hittills. Ja, det innebär att vi får ta tag i de komplicerade frågorna, till exempel vad gäller nordiska skatteavtal och sjukförsäkringar.

Nu har vi fått ett nytt Öresundsavtal på plats, vilket är mycket glädjande. Men det finns fler länder i Norden, och det finns mer jobb att göra. Där måste vi verkligen se till att vi klarar att lyfta upp frågorna så att vi kommer framåt. Om det är några delar som kan ge skavsår, några riktiga stenar i skon, är det skattefrågor, pensionsfrågor och sjukförsäkringsfrågor. Det är jättydligt.

Jag hade tänkt att säga en hel del mer, fru talman, men jag noterar att min talartid är slut. Jag tackar för mig.
(Applåder)

Anf. 126 ANN-CHRISTINE FROHM (SD):

Fru talman! Vi börjar med teknikaliteterna, det vill säga yrkanden och reservationer om regeringens skrivelse i betänkandet.

Vårt nordiska samarbete engagerar inte minst Sverigedemokraterna, och vi har ett antal reservationer i betänkandet. Jag yrkar bifall till vår reservation nummer 4 under punkt 2, utom i den del av punkt 2 där vi har ett särskilt yttrande. Det särskilda yttrandet handlar om isbrytarkapaciteten. Sverigedemokraterna följer därför inte upp yrkandet med förslag om tillkännagivande som finns i reservationen, utan hänvisar till pågående process som framgår av utskottets ställningstagande.

Fru talman! Nordens sak är vår. Vårt inträde tillsammans med Finland i Nato har förändrat den nordiska spelplanen sedan vi sist debatterade i kammaren.

Regeringen, i sin utrikesdeklaration 2024 med anledning av Sveriges medlemskap i Nato, uttrycker att Sveriges utrikes- och säkerhetspolitik bygger på sammanhållningen i EU och Nato liksom på samarbetet i Norden och Östersjöområdet samt inom FN och organisationen för säkerhet och samarbete i Europa. Regeringen anför vidare att när det säkerhetspolitiska mönstret i vår del av världen förändras uppstår nya möjligheter till ett fördjupat samarbete mellan likasinnade grannar i Norden och i Östersjöregionen samt att Sverige ska vara med och utveckla detta under det kommande året. Gott så.

Fru talman! Sverigedemokraterna anser att Sveriges utrikespolitik främst ska utgå från svenska intressen och ta till vara dessa i de regioner som har störst påverkan på Sverige. Arktis är en region där Sverige ingår, och utvecklingen i Nordkalotten och Norra ishavet och därtill gränsande landområden påverkar Sverige. Med denna utgångspunkt är det mycket viktigt att det finns en väl utarbetad svensk strategi för vilka områden som ska prioriteras i Arktis och varför.

Stormaktskonkurrensen om Arktis har pågått ända sedan andra världskriget, med ett avbrott när Sovjetunionen upplöstes. Intresset har främst rört USA:s och Rysslands förmåga att verka mot varandra med strategiska vapensystem. Den kortaste vägen för bombflyg och robotsystem att leverera verkan har varit och är fortfarande över Arktis. Sverige har direkt drabbats av denna kapprustning i Arktis, bland annat genom radioaktivt nedfall från de kärnvapentester som Sovjetunionen genomförde vid Barents hav.

Fru talman! Arktis urfolk består av flera folk i den arktiska regionen, och dessa folk behöver få möjlighet att utvecklas på sina egna villkor utan omotiverad inblandning utifrån. Urfolken i Arktis och övriga folkgrupper har ett unikt kulturarv som utvecklats under årtusenden och präglats av de särskilda miljömässiga förutsättningar som finns i Arktis. Detta kulturarv behöver värnas i hela Arktis, men det finns oroande uppgifter om att inte alla folk i Arktis kan få sina rättigheter tillgodosedda. I Sverige behöver den samiska kulturen och kulturen för nordbor som verkat i Arktis bevaras.

Utifrån EU:s perspektiv finns det ett intresse av att medverka i Arktiska rådet som observatör. Vi anser att det är viktigt att noga överväga om EU ska vara observatör i Arktiska rådet. Om det finns tillräckliga skäl för att EU ska vara representerat i Arktiska rådet bör det särskilt beaktas att det inte sker något dubbelarbete hos EU och de medlemsstater som redan är representerade i rådet.

Fru talman! Det nordiska samarbetet är världens äldsta av sitt slag. Nordiska rådet bildades 1952, har 87 medlemmar och representerar fem länder och tre självstyrande områden. Helsingforsavtalet trädde i kraft 1962, har reviderats flera gånger och var nyligen uppe för diskussion i Nordiska rådet. Enligt avtalet omfattar samarbetet sociala och rättsliga frågor, kultur, ekonomi, näringsliv, kommunikationer, miljö och säkerhet. Helsingforsavtalet utesluter dock inte samarbete

även på andra områden, och därför är avtalet med jämna mellanrum föremål för utveckling och revidering.

Ett särskilt prioriterat område inom vårt nordiska samarbete ska vara att stävja gränshinder. Arbetet med att försöka avlägsna gränshinder som finns mellan våra nordiska länder och våra medborgare sker främst i Gränshinderrådet. Gränshinderrådet är ett politiskt tillsatt men oberoende organ vars uppdrag är att främja mobilitet mellan de nordiska länderna. Rådet identifierar, prioriterar och föreslår lösningar för gränshinder. Hur går då arbetet med att avlägsna de gränshinder som har identifierats? Utfallet är tyvärr inte riktigt det önskade. Under 2023 avlägsnades endast 5 av de 34 gränshindren. Utan tvekan finns förbättringspotential.

Kanske är det hög tid för självkritik. Kanske är det så att vi alla, inklusive mitt parti och min partigrupp, behöver ta till oss misslyckandet med att genomföra Nordiska rådets kärnuppdrag och tänka över vår del i detta. Kanske är det så att alla och envar behöver tona ned övriga förslag och i stället värdera den nordiska nyttan högre och koncentrera vår tid till att röja just gränshinder.

När våra länder utsattes för den enorma kris som coronapandemin innebar uppstod en mängd problem för Nordens invånare, och ett antal gränshinder som man tidigare aldrig stött på uppdagades. Det blev stora problem för många pendlare när gränserna inom Norden stängdes.

Frågor vi plötsligt ställdes inför var: I vilket land ska en arbetstagare beskattas vid hemarbete? Hur ska passering av gränsen ske smidigt för alla invånare som bor och arbetar på olika sidor gränsen när den stängs? Hur underlättar vi för invånare att söka sjukvård i ett annat nordiskt land utan att det ska ruinera dem ekonomiskt? Om Sveriges invånare i dag behöver vård i ett annat land får de själva stå för kostnaden och sedan söka ersättning från Försäkringskassan. Det innebär att man kan behöva ligga ute med ganska stora summor pengar som man inte vet om man får tillbaka.

Detta var några exempel på de gränshinder vi identifierade.

Sverigedemokraterna anser att nordiskt samarbete ska prioriteras så långt det är möjligt och att vi i stället för att stänga gränserna mellan oss bör vakta, värna och stänga Nordens yttre gräns.

I detta anförande instämde Staffan Eklöf (SD).

Anf. 127 ANNA STARBRINK (L):

Fru talman! Det nordiska samarbetet har fyllts med ny kraft. Att samtliga nordiska länder är med i försvarsalliansen och fredsorganisationen Nato innebär ett epokskifte i vårt gemensamma engagemang för öppenhet, frihet och säkerhet i Norden. Våra grannländer är våra trogna vänner, och vi går tillsammans mot framtiden. Det gäller samtliga fem medlemsländer liksom de tre självstyrande områdena i Nordiska rådet. Jag vill även inkludera våra baltiska grannar i vår närmaste krets.

Tillsammans är de nordiska länderna en betydande kraft ekonomiskt och politiskt liksom i vår gemensamma vilja att skapa en integrerad region. I år leder Sverige Nordiska ministerrådet, och nästa år tar vi över ordförandeskapet i Nordiska rådet. Sverige har därmed den bästa förutsättningen att driva på för ett ännu mer fördjupat samarbete.

Fru talman! Vi får inte glömma den förskräckliga pandemin och hur vi i Norden inte förmådde att hålla ihop. I stället stängde vi gränser, och missämja mellan goda vänner uppstod. Låt oss lära av detta. Vi får aldrig mer stänga våra nordiska gränser på det sätt som skedde under pandemin. Människor som lever vid gränsen måste kunna lita på att öppenhet och frihet råder och att vi tar oss igenom svårigheterna tillsammans.

Låt mig ta upp några viktiga och aktuella frågor som jag önskar att det nordiska samarbetet tar tag i.

Flera talare har sagt att gränshindren måste bort, och det är glädjande att det här finns en bred samsyn. Vårt gemensamma gränshinderråd arbetar för att identifiera och lösa problem med gränshinder. Liberalerna vill gärna se ett gemensamt nordiskt grepp för att förhindra att nya gränshinder uppstår. Det betyder att vi i det nordiska samarbetet så långt som möjligt måste samverka vid implementering av nya lagar och regler. Det är inte minst viktigt att tänka på så här inför valet till Europaparlamentet.

De beslut som fattas i EU påverkar oss i hög grad, och vi måste samarbeta i Norden för att skapa verklighet på ett sätt som fungerar och som bejakar vår öppenhet gentemot varandra. Även om utskottet här inte ser behov av samverkan kring implementeringen av EU-regler menar vi från Liberalernas sida att detta i stället är en långsiktig uppgift inom Nordiska rådet.

Nästa fråga som jag menar att vi behöver sätta högt på agendan är att fortsätta främja vårt samarbete – att modernisera Helsingforsavtalet. Flera har varit inne på detta tidigare. Som utskottet påpekar har Nordiska rådet tillsatt en arbetsgrupp med syfte att se över behovet av att utveckla Helsingforsavtalet. Frågan kommer att diskuteras vidare under hösten i Nordiska rådet.

Från Liberalernas sida är saken klar: Det är hög tid att förändra Helsingforsavtalet. Utan en avtalsuppdatering riskerar vårt nordiska samarbete att stagnera och tappa relevans. Kraven på att komplettera och uppdatera Helsingforsavtalet har blivit starkare och fler efter att Ryssland inledde sitt anfallskrig mot Ukraina och därmed dramatiskt försämrade säkerhetsläget. Att samtliga nordiska länder nu är medlemmar i Nato gör frågan än mer aktuell.

På många områden har nordiskt samarbete upplevt en renässans sedan början av 2010-talet, men det finns ändå en övre gräns för vad samarbetet kan åstadkomma. Den gränsen sätts av Helsingforsavtalet, som inte ger mandat till de existerande gemensamma organen att fullödigt driva samarbeten kring de utrikes-, säkerhets- och försvarspolitiska områdena. Ansvaret ligger i nuläget hos de nationella organen och myndigheterna. Det fattas en parlamentarisk förankring som

aktivt skapar nya initiativ som medlemsländerna sedan kan besluta om.

Fru talman! Nordborna uppskattar det nordiska samarbetet. Det är vårt ansvar att förvalta och konkretisera den goda vilja som finns. Ansvaret förpliktar oss att agera nu och försäkra att grundstenen i det nordiska samarbetet, Helsingforsavtalet, är på den nivån att Norden är redo för både nutidens och framtidens utmaningar och kan ta ledarskapet när det behövs.

Låt mig avslutningsvis peka på den stora betydelsen av att vi i det nordiska samarbetet också håller en öppen och nära kontakt med våra grannländer i Baltikum. Baltikum och Norden har allt att vinna på ett nära och förtroendefullt samarbete. Det gäller inte minst det säkerhetspolitiska frågor men även andra områden, såsom digitalisering och förstås vårt gemensamma hav Östersjön – allt för att förbättra och bygga en bra framtid för alla oss som lever här.

Fru talman! Med detta vill jag yrka bifall till utskottets förslag i betänkandet.
(Applåder)

Anf. 128 LORENA DELGADO VARAS (V):

Fru talman! Jag vill börja med att yrka bifall till reservation 8 och 10.

Det finns en enorm potential för samarbetet i Norden. I Norden har vi lyckats bygga upp samhällen som har visat att man genom samhällsbyggandet kan förändra livsvillkor, möjligheter och framtid för dem som bor här. Trots att detta samhällsbyggande har fått sig inte bara en törn utan flera, har vi ändå visat att det går. Med mer politisk vilja och demokratiska värderingar kan vi nog lyckas utveckla detta vidare.

Jag vill passa på att lyfta de värderingar som Nordisk grön vänster, det vill säga de nordiska vänsterpartiernas grupp i Nordiska rådet, gärna jobbar med. Värderingar som vi har med oss i det nordiska samarbetet är solidaritet, mänskliga rättigheter, att följa och nå de globala målen, antirasism, jämställdhet, öppenhet och fred. När vi pratar om nordiska värderingar är det dessa vi bär med oss.

I Norden ska du känna dig säker och inkluderad, oberoende av din bakgrund eller könstillhörighet, oberoende av om dina föräldrar är födda här eller om du kom hit i hopp om ett tryggare liv, oberoende av om du har en funktionsnedsättning och oberoende av om du är gammal eller ung.

Nordisk grön vänster har lagt fram en rad förslag i Nordiska rådet. Vi har fått igenom några ganska bra rekommendationer, till exempel kring gemensam godstransport, persontåg, förslag om gemensam vaccinproduktion och beredskapslager – alltså inte bara internationella frågor, kan jag påpeka för ledamoten Kjell-Arne Ottosson – och vidare att Nordiska rådet ska ha samisk representation och att vi ska ha antirasistiska läroplaner i Norden. Rekommendationen här är att göra en kartläggning av hur ett antirasistiskt perspektiv är belyst i de nordiska ländernas läroplaner, bland annat.

Fru talman! Alla nordiska länder enades 2015 om att anamma FN:s Agenda 2030 och dess mål för hållbar utveckling. Det första hållbarhetsmålet är att utrota alla former av fattigdom. Tyvärr visar Rädda Barnens rapport från 2023 att Norden är längre ifrån att uppfylla dessa mål än när vi skrev under beslutet om Agenda 2030. Det enda landet som har lyckats minska barnfattigdomen under denna period är Island.

Enligt Rädda Barnen är Sverige det land i Norden som har högst siffor – vart femte barn växer upp i relativ barnfattigdom. Finlands social- och hälsoförvaltning varnar för att försämringar i arbetslöshetsförmåner och bostadsbidrag skulle kunna leda till att ytterligare 12 700 barn hamnar i fattigdom i Finland. Samma sak repeteras i de andra länderna.

Nordiska ministerrådets vision är att regionen ska vara världens hållbaraste region 2030. Detta innebär att vi måste ta FN:s hållbarhetsmål och arbetet mot fattigdom på allvar. Därför lämnade Nordisk grön vänster ett medlemsförslag till ministerrådet om att undersöka vad som skapar och upprätthåller barnfattigdom i de nordiska länderna och att man ska göra en handlingsplan för att minska antalet barn som lever i relativ barnfattigdom.

Tack vare Nordisk grön vänsters initiativ har nu Nordiska ministerrådet avsatt 1 miljon danska kronor i sin budget för 2024 för att ta fram en rapport om barnfattigdom i Norden. Vi hoppas att det ska ge underlag för att kunna arbeta bort barnfattigdomen.

Det är vårt samarbete som stärker hela regionen. Gränshinderfrågan är en prioriterad fråga för det nordiska samarbetet. Tanken är att vi ska bli den mest sammansvetsade regionen; det har många av oss sagt. Vi ska lyfta bort alla administrativa hinder för att uppnå detta.

Vi har fortfarande inte hämtat oss från vetskapen om att det nordiska samarbetet inte var så sammansvetsat som vi trodde. Under pandemin var de nordiska länderna tyvärr otroligt snabba på att bygga upp de hinder som vi under decennier har jobbat för att få bort.

Det här är ett viktigt arbete som måste vara hållbart, även genom kriser. Vi behöver därför stärka grunden, välfärden, så att nordbor ska känna att det är lugnt att åka till jobbet, att man kan pendla i Norden, att man har rätt till vård och utbildning och att man får sina sociala rättigheter. Vi behöver hitta gemensamma lösningar som gör att vi står starkare vid kriser. Det gäller vid pandemier, men det gäller också nu under klimatkrisen när vi börjar se dess konsekvenser.

I dag har säkerhetsfrågan blivit allt viktigare, även inom Nordiska rådet. Vi har hållit ett antal utökade möten om säkerhet. Där är frågan om Arktis otroligt viktig. Arktis är ett område som är av stort intresse för olika stormakter, såsom USA, Ryssland och Kina. Arktis är ett område med stora mineralrikedomar och viktiga strategiska farleder. Det är en unik och känslig miljö och ett område som vi inte har haft tillräckligt fokus på.

Om man tittar på orsakerna till konflikter och krig runt om i världen ser man att den gemensamma

nämnamnaren oftast är naturresurser, i synnerhet olja och gas. Trots att Arktis inte bara är ett viktigt område i klimathänseende utan också ett område som innefattar delar av Sverige har det varit ett bortglömt område.

Nu har Arktis blivit allt viktigare, och detta ser vi också inom Nordiska rådet, där fler och fler vill komma och lyssna. Det viktigaste nu är att vi gör oss av med beroendet av fossila källor så att vi inte hamnar i beroendeställning till flera stormakter. Detta gäller inte bara i Sverige och Norden utan också globalt. Därför vill vi från Vänsterpartiet ha skarpare krav och villkor genom Sveriges och EU:s utrikes- och handelspolitik, för att driva på det globala klimatarbetet och skydda Arktis och andra känsliga miljöområden mot exploatering av olja och fossilgas.

Vi menar att Sverige ska verka för ett internationellt förbud mot subventioner till fossila bränslen, både för klimatet och för deeskalering. Vi vill också att det ska skapas en demilitariserad zon i Arktis, och vi arbetar aktivt för att få länderna i Arktis att gå med på detta.

Grönland, Island och Färöarna har varit tydliga med att Arktis måste förbli ett lågspänningsområde. De är viktiga röster i detta arbete och essentiella i Nordiska rådet. Jag vill därför rikta kritik mot att den svenska regeringen inte bjöd in Grönland, Färöarna och Åland till stormötet.

I kristider och oroliga tider behöver vi samlande krafter, inte splittrande. Vårt samarbete bygger på tillit, respekt och inkludering. Nu riskerar vi att vi inte har med oss dessa länder när vi pratar om Norden, och detta tjänar varken vi eller omvärlden på. Jag hoppas att uppdateringen av Helsingforsavtalet ger dessa länder rätt att själva bestämma om de vill vara fullvärdiga medlemmar i Nordiska rådet eller inte.

En annan del av arbetet som vi ser behov av att stärka är de mänskliga rättigheterna i Norden. Norden har länge setts som en föregångare i många frågor som inte har varit självklara under historiens gång och absolut inte självklara i andra delar av världen. Detta är något som vi ska vara stolta över, bära och utveckla vidare. Det gäller hbtq-plus-frågor, och det gäller funktionsrättigheter och sociala rättigheter. I dagens debattklimat är det lätt att glömma bort vad folk utanför Norden tänker på och lyfter fram när Norden nämns, nämligen just dessa frågor.

Norden är en viktig röst i världen och kan göra skillnad. Därför var det otroligt viktigt att Nordiska rådet uttalade sig om fred i Palestina, något som vi har uppmuntrat.

Slutligen vill jag lyfta fram urfolken. Vi behöver erkänna att vi är multikulturella samhällen där urfolk har särskilda rättigheter som vi måste respektera och bygga strukturer för. Urfolksområden är oftast under hög exploatering, något som inte gynnar urfolken. Man har oftast inte tillräckligt med makt eller resurser för att kunna ta del av processerna, och detta är något som vi måste stärka i Norden.

Fru talman! Jag vill passa på att skicka en hälsning till alla som nu tar studenten. Ni är framtiden, och om ni väljer att plugga vidare på universitet eller högskola

hoppas jag att ni får ta del av en högre utbildning som inte stöttar universitet som är byggda på ockuperad mark eller bidrar till teknologi och metoder som används vid folkmord som det vi ser i Palestina i dag.

Anf. 129 CATARINA DEREMAR (C):

Fru talman! Det nordiska samarbetet är viktigt för oss som bor i Norden men också för att sprida våra nordiska värderingar, med grund i alla människors lika rätt och värde och att man själv ska få välja vilket liv man vill leva och med vem. Det finns många anledningar till att fortsätta att fördjupa och utveckla det nordiska samarbetet. Vi i Norden ska dra nytta av varandra. Tillsammans blir vi en starkare röst i Europa och i världen.

Vårt samarbete är reglerat i Helsingforsavtalet. Det har passerat ett antal år sedan det reviderades senast, och mycket har hänt. Klimatfrågan är på en helt annan nivå, teknikutvecklingen har gått starkt framåt och hela digitaliseringen har tagit enorma kliv. En annan stor förändring är att vi nu alla är medlemmar i Nato.

Vi är nu i en process som syftar till att på nytt revidera Helsingforsavtalet. Syftet med moderniseringen av avtalet bör vara att stärka de nordiska ländernas samarbete ytterligare och att tydligare anpassa avtalet efter dagens utmaningar.

Fru talman! För att vi ska få nordisk nytta behöver vi ständigt identifiera och avhjälpa de gränshinder som finns eller ännu hellre se till att gränshinder inte uppstår. Detta arbete måste vara under ständig lupp i det nordiska samarbetet för att vi ska vara till nordisk nytta för oss som bor och verkar i Norden.

Ärligen presenteras rapporter om befintliga gränshinder, nya gränshinder och vilka hinder som under året har avhjulpts. Det är tydligt att mer behöver göras. Exempelvis behöver vi en tätare dialog när EU-regler genomförs, eftersom det finns exempel på hur gränshinder har tillkommit på grund av brist på dialog mellan de nordiska länderna.

För att människor fullt ut ska kunna dra nytta av den fria rörligheten inom Norden är det centralt att transporter och kommunikationer fungerar på ett tillfredsställande sätt. Den moderna tekniken möjliggör en övergång till gemensamma biljettsystem inom kollektivtrafiken. Jag säger inte att det är enkelt. Det kan vara svårt även mellan regioner i Sverige, men det måste vara en strävan som vi ska ta sikte på.

Jag vill se ett ökat samarbete kring utbyggnad av kollektivtrafik i olika former liksom sammanhållna järnvägsstråk. I linje med detta bör de nordiska länderna sträva efter att underlätta samplanering av infrastrukturprojekt som är av betydelse för gränsregioner och som underlättar rörligheten.

Det behövs former för ett tätare samarbete mellan nationella infrastrukturmyndigheter liksom mellan kommuner och regioner över nationsgränserna. Allt detta understryker behovet av ett nordiskt ministerråd för infrastruktur- och transportfrågor, något som Nordiska rådet återkommande har efterfrågat.

Fru talman! Vi följde efter Finland i Natoprocesen. Nu har den finska regeringen bytt fot i frågan om ett ministerråd för infrastruktur, så det är dags att den svenska regeringen följer efter Finland även i denna fråga.

Fru talman! Nordiska ministerrådets strategi inför 2030 innebär att man vill se Norden som världens mest integrerade och klimatsmarta region. Under en följd av år har vi noterat oroväckande tendenser till att kultur- och utbildningssektorn nedprioriteras. Stora besparingar har genomförts. Det här är något som jag beklagar. Möjligheten för ungdomar och studenter att fritt förkovra sig inom Norden och samarbetet kring kultur, språk och forskning har länge varit centrala delar i det nordiska samarbetet. Människor möts, lär sig och samtalas. På så sätt, fru talman, stärker vi banden mellan länderna.

Fru talman! Det nordiska samarbetet varken kan eller bör fästa avseende enbart vid sina inre angelägenheter. Som jag började med att säga bör vi vara en stark röst i världen. I en tid när omvärldsläget är ytterst bekymmersamt måste också Norden vara en internationell röst för demokrati, öppenhet, frihet och mänskliga rättigheter. Det finns en lång rad områden inom Nordens länder där vi tillsammans kan göra skillnad. Ett sådant handlar om att stödja studenter och forskare i instabila länder.

I Norge finns ett arbete som kallas för Students at Risk. Det är ett program som införts i norska högskolor i samarbete mellan studentorganisationer och det norska utrikesdepartementet för att erbjuda studieplats i Norge för studenter som uteslutits från sin läroanstalt på grund av politiskt engagemang. Centerpartiet har medverkat till att driva frågan om att detta arbete bör utvidgas i Norden och inte förbli en enbart norsk företeelse. Än så länge har ministerrådets svar varit att man anser att detta är en nationell angelägenhet. Med dagens omvärldsläge är det svårt för mig att dela den uppfattningen. Jag menar att den svenska regeringen aktivt bör arbeta för att gemensamma nordiska insatser för att stödja studenter i instabila länder ska komma till stånd.

För övrigt, fru talman, anser jag att regeringen behöver se över sin ståndpunkt och ändra sig när det gäller medel till UWC Red Cross Nordic, som Sverige en gång i tiden var medgrundare till och som därigenom kunde starta. Här förväntar jag mig att regeringen gör om och gör rätt för mer utbyte mellan ungdomar från hela världen i en fantastisk nordisk studiemiljö.

Fru talman! Jag yrkar bifall till Centerpartiets reservation nummer 3.

Anf. 130 JACOB RISBERG (MP):

Fru talman! I dag debatterar vi utrikesutskottets betänkande *Nordiskt samarbete inklusive Arktis*. Det är två viktiga frågor som har lite olika karaktär. Det nordiska samarbetet berör frågor som våra myndigheter och departement jobbar med dagligdags och är så självklart att vi när vi reser till Finland eller Norge knappt tänker på att vi över huvud taget åker

utomlands. Därför är det knappt så att jag ens tänker på nordiskt samarbete som en utrikespolitisk fråga. Det här märks lite grann på hur talarlistan ser ut för denna debatt. Det är väldigt få personer från utrikesutskottet som deltar i debatten. Mycket klokt har redan sagts om det nordiska samarbetet, så jag kommer framför allt att koncentrera mig på Arktis.

Fru talman! Världen befinner sig i ett läge som kräver en mycket snabb grön samhällsomställning. Samtidigt kommer effekterna av miljöförstöring och klimatförändringar att få allt större konsekvenser för allt fler under lång tid framöver. Miljöpartiet vill att Sverige ska ta en ledarroll i att lösa den globala klimatkrisen. Det gör vi bäst genom att leva upp till våra klimatlöften: att minska de egna utsläppen till en hållbar nivå och att hjälpa fattiga länder att klara klimatomställningen.

Ett område där det är viktigt för Sverige att ta den internationella ledartröjan är skyddet av Arktis. Livet i Arktis står inför stora utmaningar. Den globala uppvärmningen har drabbat Arktis och dess invånare särskilt hårt. Klimat- och miljöförändringarna är dramatiska i området. Isen smälter och påverkar den biologiska mångfalden och levnadsvillkoren för befolkningen i regionen. Urfolken är särskilt utsatta, i synnerhet eftersom de ofta inte äger marken de brukar.

Fru talman! Det minskade istäcket skapar nya möjligheter att utvinna naturresurser i området, och nya farleder för sjöfart blir möjliga. Intresset för regionen har därför ökat hos såväl arktiska som icke-arktiska stater i takt med att isen smälter av. Den fossila eran är över, och ingen utvinning av fossil energi i området ska förekomma. Vi behöver bli mer proaktiva för att minska utsläppen och kraftfullt driva på för att de globala målen för hållbar utveckling ska nås i Norden. Urfolken ska få större inflytande över hur marken och haven i Arktis används.

Även havsbotten runt Nordpolen anses innehålla stora mängder naturresurser, inklusive värdefulla mineral. Att borra efter gas, mineral eller olja i Arktis oerhört känsliga natur och miljö är förödande. Det gäller i haven såväl som på land. Vi i Miljöpartiet vill att dessa naturresurser ska ligga kvar under havsbotten. Som ett av de åtta arktiska länderna i Arktiska rådet borde Sverige verka för ett förbud mot all form av utvinning av fossila bränslen och mineral i Arktis och i haven utanför Arktis.

Fru talman! Ökad militär närvaro och aktivitet i den arktiska regionen får säkerhetspolitiska konsekvenser. I och med Rysslands olagliga fullskaliga invasion av Ukraina har samarbetet med Ryssland i Arktiska rådet satts på paus. Samtidigt ser vi hur Kina uttrycker mer och mer intresse för den arktiska regionen. Arktiska rådet har varit ett symboliskt viktigt brobyggarprojekt mellan öst och väst efter kalla krigets slut. Diplomati och dialog ska alltid utgöra Sveriges första försvarslinje. Samtidigt som vi stöttar Ukraina i dess kamp för frihet måste vi också arbeta för att vi när det till slut är möjligt ska kunna återuppta samarbetet och samordningen i Arktiska rådet. Att förbjuda utvinning

av mineral och fossil energi i Arktis är också ett sätt att skydda den känsliga naturen från att bli en bricka i ett geopolitiskt spel som kan förvärra säkerhetsläget för Sverige och andra arktiska länder.

Fru talman! Sverige är ett arktiskt land. Därför har vi ett särskilt intresse och ansvar för att bidra till ett konstruktivt internationellt samarbete i den arktiska regionen. Det är avgörande för den fortsatta stabiliteten i Arktis att berörda stater hanterar sina anspråk på kontinentalsockeln genom kontinentalsockelkommissionen och accepterar rådgivande utfall av bedömningen. På samma sätt är det centralt att rätten till fri sjöfart längs Nordost- respektive Nordvästpassagen i enlighet med havsrätten upprätthålls och att tvister om begränsningar av den fria sjöfarten i dessa sjöleder kan lösas med diplomatiska medel.

Fru talman! Beslut som tas i dag kommer att påverka det arktiska området i många hundra år framöver. Sverige ska bidra till en stabil, fredlig och hållbar utveckling i regionen. Därför är det viktigt med väl fungerande internationella samarbeten och en fortsatt och förstärkt dialog med arktiska och icke-arktiska aktörer i regionen.

FN enades 2023 om ett nytt globalt havsavtal som ska ge skydd åt den biologiska mångfalden i haven som ligger utanför de nationella juridiska gränserna. Världens länder har också åtagit sig att skydda 30 procent av jordens hav till år 2030. Om inte de arktiska oljeländerna och vi rika länder med bäst förutsättningar att ställa om till ett hållbart och klimatneutralt samhälle klarar att stå upp för haven och klimatet, vilka ska då göra det? Och om inte nu, när?

Med det vill jag yrka bifall till Miljöpartiets reservation nummer 13.

Anf. 131 Statsrådet JESSIKA ROSWALL (M):

Fru talman! Det nordiska samarbetet vilar på en solid grund. Vi har en gemensam historia, geografisk närhet, språkförståelse och starka ekonomiska och folkliga band. Det osäkra omvärldsläget och Finlands och Sveriges steg in i Nato har ytterligare stärkt våra relationer inte bara inom Norden utan också runt hela Östersjön. Vårt samarbete är nu djupare och viktigare än någonsin i modern tid.

I år är Sverige ordförande i såväl Nordiska ministerrådet som de informella nordiska och nordisk-baltiska utrikes- och säkerhetspolitiska samarbetena N5 och NB8. I rådande läge med ofred och ofrihet i vår omvärld är det extra ansvarstungt att leda och fördjupa det nordiska och det nordisk-baltiska samarbetet.

Vårt samarbete är brett, och vår samhörighet handlar om så mycket mer än yttre hot. Det är angeläget att ha starka och nära band och att dela erfarenheter och lära av varandra på en mängd olika områden. Det nordiska och nordisk-baltiska samarbetet, liksom att värna och utveckla våra bilaterala relationer med våra grannländer, är därför högt prioriterat av regeringen.

Detta framgår tydligt såväl av regeringsförklaringarna som i de utrikespolitiska deklARATIONER som regeringen har lagt fram, och det manifesteras inte minst

genom ett frekvent bilateralt nordiskt besöksutbyte på både politisk nivå och expertnivå. Vi har nyligen haft ett finskt och ett danskt statsbesök, och i förra veckan stod statsministern värd för ett toppmöte om säkerhet och konkurrenskraft här i Stockholm med regeringscheferna för de nordiska länderna och Tysklands förbundskansler. Allt detta understryker hur högt regeringen värdesätter det nordiska utbytet.

Fru talman! I dag är jag här för att tala om det nordiska samarbetet med utgångspunkt i den skrivelse som regeringen lämnade till riksdagen den 19 mars samt utrikesutskottets betänkande. I skrivelsen redogör regeringen för verksamheten 2023, med fokus på Nordiska ministerrådet.

Jag tänkte börja med att göra ett par nedslag från förra året, men då det nästan är halvtid i ordförandeskapet i Nordiska ministerrådet tänkte jag också passa på att säga något om våra prioriteringar och vad som har skett sedan vi tog över vid årsskiftet. Därefter blickar jag framåt för att tala om hur vi bygger det redan goda nordiska samarbetet ännu starkare.

Norden ska till 2030 bli världens mest hållbara och integrerade region. Denna vision är ledstjärnan i det nordiska samarbetet sedan 2019. Vi ska utnyttja vår potential att gå före i den gröna omställningen, ytterligare öka vår konkurrenskraft och svara upp mot våra medborgares förväntningar på ett mer integrerat Norden.

Vi är nu halvvägs in i det arbetet, och därför togs det förra året fram en statusrapport för visionen. Rapporten visar att vi har kommit en bra bit på vägen. Utvecklingen har kommit längst inom områdena ett konkurrenskraftigt Norden och ett socialt hållbart Norden medan det finns större utmaningar med området ett grönt Norden, bland annat vad gäller vår ohållbara konsumtion och produktion.

Jag ska ge några exempel där vi förra året tog steg i rätt riktning, det vill säga i visionens riktning.

En stor andel av de medborgare i Norden som har insatser inom social omsorg behöver sjukvård i hela Norden. För dem spelar det ingen roll vem som ansvarar för vad; det ska fungera och vara koordinerat. Det nordiska projektet om integrerad vård och omsorg med digitala distanslösningar fokuserar på glesbygdsområden, där bristen på vårdpersonal är särskilt prekär. Genom digitala lösningar integreras vård och omsorg för att öka tillgängligheten till välfärdstjänster. Alla regioner arbetar i dag i någon mån med distanslösningar.

En mängd initiativ genomfördes förra året kopplat till den gröna omställningen. De nordiska länderna fortsatte till exempel sitt arbete för att skapa gröna korridorer för utsläppsfri sjöfart. Samarbetet sker bland annat med motortillverkare, fartygsägare, producenter av förnybar energi, forskningsinstitut och sjöfartsförvaltningar.

Under högnivåveckan i samband med FN:s generalförsamlings öppnande förra året presenterade de nordiska länderna en rapport med 15 globala åtgärder som kan få plastföreningar att upphöra till 2040. Rapporten är ett bidrag till förhandlingarna om ett nytt

internationellt avtal mot plastföreningar. Till exempel kan tillverkningen av ny plast med dessa åtgärder minska med 30 procent fram till 2040. Den här rapporten fick stor spridning och uppmärksamhet.

Det sista exemplet är att de nordiska och baltiska digitaliseringsministrarna antog en gemensam deklARATION när det gäller gränsöverskridande identitetsmatchning i regionen.

Fru talman! Det är inte långt kvar till 2030, och vi har en bra bit kvar innan vi når visionen. Det är därför oerhört viktigt att vi försöker skynda på och konkretisera vårt arbete. När vi nu blickar bortom 2024 handlar det om att sätta tydliga mål och prioriteringar i det fortsatta visionsarbetet.

Som en del i detta inleddes förra året ett arbete i samtliga ministerråd med att ta fram så kallade samarbetsprogram för sina respektive sektorer för perioden 2025–2030 med tydliga målsättningar och prioriteringar. Nordiska rådet och aktörer inom civilsamhället i Norden har varit engagerade och bidragit i form av förslag till prioriteringar. Dessa program kommer formellt att antas under det här året och utgöra grunden för den handlingsplan som ska följas från 2025 och framåt. Jag tror att det är en viktig del för att vi ska kunna nå vår vision.

Fru talman! Vad gör vi då under det svenska ordförandeskapet i Nordiska ministerrådet? Som Nordenminister är jag ansvarig under statsministern för samordningen av det nordiska samarbetet inom ramen för ministerrådet. Men det breda och viktiga arbetet bedrivs i tolv rådskonstellationer, så vi är många ministrar som har ett gemensamt ansvar för att få till stånd ett bra och resultatorienterat ordförandeskap.

Devisen även för vårt nordiska ordförandeskap är ett säkrare, grönare och friare Norden. Norden ska bli säkrare genom att vi stärker vår förmåga att tillsammans stå emot och hantera kriser på alla nivåer. Norden ska bli grönare genom att vara en föregångare i en konkurrenskraftig och innovationsdriven omställning, både på hemmaplan och genom att främja nordiska gröna lösningar i resten av världen. Norden ska bli friare genom en politik för ökad tillväxt, ett konkurrenskraftigt näringsliv och en fördjupad nordisk integration.

Under ordförandeskapet sätter vi särskilt fokus på utmaningar och möjligheter som har betydelse för mobiliteten och ett integrerat Norden, som flera av er andra har varit inne på här i dag. Vi vill från svensk sida se till att arbetet går framåt och lösa konkreta problem men också lyfta upp frågan och betona möjligheterna. Detta är ett område som jag som Nordenminister prioriterar högt, och jag gör vad jag kan för att driva på i frågan på nordisk, bilateral och nationell nivå.

Jag ser till att ha mobilitets- och gränshinderfrågorna på dagordningen för samtliga samarbetsministermöten som jag leder under året. På mitt senaste ministermöte i april deltog Sveriges representant i Gränshinderrådet, Anders Ahnlid, och vi hade då en diskussion kring arbetet med skatterelaterade gränshinder.

Inom detta område har vi nyligen nått en framgång, som Kjell-Arne Ottosson lyfte här tidigare. Det är mycket glädjande att Sverige och Danmark i samband med statsbesöket kom överens om ett nytt Öresundsavtal. Syftet är främst att förenkla för gränspendlare och deras arbetsgivare och därmed få en bättre fungerande arbetsmarknad i Öresund. Ambitionen är att underteckna avtalet så snart som möjligt så att det kan träda i kraft nästa år.

Vi hoppas och tror att ett undanröjande av detta gränshinder kommer att göra att fler utnyttjar den gemensamma arbetsmarknaden i Öresundsregionen, där det finns en stor outnyttjad potential, liksom att avtalet kan tjäna som inspiration för att hantera andra skatterelaterade gränshinder både bilateralt och multilateralt. Skatterelaterade gränshinder kommer också att stå på finansministrarnas dagordning när de möts i nordiska ministerrådet om några veckor.

I midsommarveckan kommer jag att stå värd för samarbetsministrarnas sommarmöte i Malmö, med fokus på olika aspekter av ett integrerat Norden. Vi arbetar också på nationell nivå för tydligare och bättre arbetsmetoder, vilket några av er har lyft. Det handlar bland annat om att skapa ett gemensamt engagemang så att vi alla har samma målsättning.

Förutom det arbete som sker i Nordiska ministerrådet och nationellt är det såklart också viktigt att arbeta bilateralt för att främja integration och undanröja gränshinder. Jag prioriterar därför möten med mina nordiska ministerkollegor liksom med handelskamrar, informationstjänster och gränskommittéer i gränsregioner och i huvudstäder.

Liksom det nordiska samarbetet har vårt ordförandeskap en stor bredd. Totalt kommer Sverige att ansvara för att arrangera ett hundratal möten på olika nivåer, både digitalt och fysiskt. Vi har ett tjugotal ministernivåmöten från Skellefteå i norr ända ned till Malmö i söder. Jag tänkte ta några exempel, även om min talartid börjar ta slut.

I samband med FN:s kvinnokommission hade vi ett möte på ett nordiskt event på jämställdhetsområdet där man diskuterade vikten av ett gemensamt arbete för jämställdhet, kvinnors och flickors möjligheter liksom rättigheter för hbtqi-personer.

Vi arrangerade nyligen ett möte med justitie- och socialtjänstministrarna på temat barn och unga i kriminalitet.

Vi firar i år 70 år med en gemensam nordisk arbetsmarknad, vilket vi kommer att uppmärksamma i juni. Vid det mötet kommer bland andra jag att delta, liksom våra nordiska kollegor. Även arbetsmarknadsministern, generalsekreteraren för Nordiska ministerrådet samt Gränshinderrådet kommer att delta vid mötet.

I början av maj undertecknade de nordiska utbildnings- och kulturministrarna en gemensam uppdaterad nordisk språkdeklARATION. Målet är att deklARATIONEN ska lägga grunden för en övergripande, samlad, långsiktig och effektiv språkpolitik.

Infrastrukturfrågor har tagits upp här tidigare i dag. De är såklart oerhört viktiga. Även om det inte finns

ett transportministerråd finns det ett integrerat arbete, och detta står högt på vår agenda. Flera informella ministermöten kommer att äga rum under året.

Jag vill slutligen nämna det nordisk-baltiska samarbetet. Nordiska ministerrådet har som bekant sedan en lång tid ett gott samarbete med de baltiska länderna, inte minst genom de tre kontor som upprättades i de baltiska länderna under 90-talet.

Från svensk sida ser vi en stor potential i ett utökat nordisk-baltiskt samarbete på en rad olika områden. Det handlar om att fortsätta utveckla samarbetet inom ramen för det digitaliseringsamarbete jag nämnde tidigare. Det handlar också om utbildning och forskning, kultur, hälsoberedskap, socialförsäkringarnas hållbarhet, cybersäkerhet och arbetslivskriminalitet.

Samarbetet kommer på olika sätt att tas vidare under det svenska ordförandeskapet. Ett konkret exempel är att Sverige i början av maj bjöd in till ett nordisk-baltiskt kulturministerråd för att diskutera beredskap i kultursektorn i händelse av kris, höjd beredskap eller krig.

Inom ramen för vårt NB8-ordförandeskap i det informella utrikes- och säkerhetspolitiska samarbetet är det också hög aktivitet. I början av april stod utrikesminister Tobias Billström värd för årets möte på utrikesministernivå i NB8-kretsen. Mötet ägde rum i Visby, och på agendan stod frågor om Nato, Ryssland, Belarus och det fortsatta stödet till Ukraina. I samband med mötet lanserades en högnivågrupp som ska fungera som expertstöd åt Ukrainas regering under EU-anslutningsprocessen.

Som ni märker är det ett omfattande och spännande arbete som är igång, och vi förväntar oss att kommande ordförandeskap följer upp detta. Det finns ett brett engagemang och en bred enighet i riksdagen. Jag och mina kollegor kommer tillsammans med riksdagen att fortsätta stå upp och jobba för det nordiska samarbetet i olika sammanhang på både nationell och bilateral nivå, helt i enlighet med vår vision.

Avslutningsvis vill även jag tacka för ett väldigt gott samarbete med riksdagen, i synnerhet med Nordiska rådets svenska delegation.
(Applåder)

Anf. 132 ALEXANDRA ANSTRELL (M):

Fru talman! En modern och proaktiv Arktispolitik är central för svensk och transatlantisk säkerhet. Arktiskännedomen blir en av de viktigaste kunskaper vi tar med oss in i Natosamarbetet. En proaktiv Nato- och säkerhetspolitik förutsätter därför en tydlig och väl underbyggd Arktispolitik.

Arktis står inför en rad svåra problem som förvärras i en allt snabbare takt. Klimatförändringarnas effekt på Arktis leder inte bara till att lokalbefolkningarnas situation och miljö försämras utan har även en global påverkan. Istäcken och permafrost som smälter skapar en omöjlig levnadssituation för vissa djurarter, ökar havsnivåerna och medför också andra risker. Den globala uppvärmningen öppnar även upp nya

geografiska områden för exploatering av naturresurser, vilket riskerar att accelerera processen.

Det är viktigt att Sverige fortsatt arbetar långsiktigt med hållbar utveckling, forskning och miljöskydd i regionen. Ett stärkt arbete med miljö- och klimatfrågorna är därmed inte bara ett viktigt säkerhetsintresse för Sverige utan även en möjlighet att förvalta regionen på ett ekonomiskt hållbart sätt.

Klimatförändringarna leder också till att nya handelsrutter, som Nordostpassagen norr om Ryssland, kan öppnas kommersiellt, vilket kommer att skapa nya globala handelsflöden och strategiska intressen. Detta är något som redan utnyttjas av Ryssland, då man förhindrar fri sjötrafik i området genom att åberopa rysk lagstiftning framför internationell havsrätt.

Det tar cirka 60 procent mindre tid att ta sig från Europa till Asien med denna rutt, vilket ger möjlighet att förändra den globala handelsdynamiken. Allt fler länder har insett detta. Allt fler nationer och organisationer, som Japan, Sydkorea, Kina och EU, skapar också strategier för denna utveckling. För att handeln fortsatt ska kunna flöda problemfritt är det helt centralt att Förenta nationernas havsrättskonvention efterföljs.

Ryssland och Kina kraftsamlar för att öka sitt inflytande i Arktis. Ryssland har sedan en lång tid tillbaka en dominerande position i området med militära baser och inte minst en högteknologisk och modern flotta. Ryssland har huvudsakligen tre mål med sin Arktispolitik: att skydda hamnar och därmed få tillgång till haven, att säkerställa kontroll över Nordostpassagen och att säkra de naturresurser som nu tillgängliggörs genom avsmältningen av Arktis havsis.

Landets agerande i området har fått inte minst Norge, Finland och Danmark att reagera, vilket har lett till att de förstärkt sina positioner i regionen. Från Sveriges sida behöver vi analysera detta närmare för att se hur vi tillsammans med andra kan skydda strategiska värden och identifiera de hot vi kan komma att ställas inför på kort och lång sikt.

Kina anser sig ha rätt till inflytande, makt och tillträde i de arktiska områdena och utgör en part att förhålla sig till. Landet har under flera års tid investerat i strategisk infrastruktur i regionen och har satsat på att starta en arktisk sidenväg. Satsningarna har dock till stor del omöjliggjorts utanför Ryssland – de har stoppats av bland annat Norge och Finland. Oaktat detta är det viktigt att observera den förändrande dynamiken i relationen mellan Ryssland och Kina de kommande åren. Arktis kommer att spela en allt större roll där. Vi kan redan nu se kinesiska forskningsstationer både på Svalbard och på Island.

Samtidigt som vi utvecklar en arktisk försvarsförståelse mot Ryssland och Kina behövs en strategisk dialog för att minska risken för konfrontation och missstag. För detta krävs att Sverige driver på för att ändamålsenliga samtal möjliggörs inom de befintliga multilaterala organisationer som finns att tillgå.

Parlamentariker från Kanada, Danmark, Grönland, Färöarna, Finland, Island, Norge och Sverige träffades i samarbete med ursprungsbefolkningen i Arktis på en

konferens i Kiruna tidigare i år. Nu när dynamiken i Arktis förändras i ljuset av klimatförändringarna och den nuvarande säkerhetssituationen är det viktigt att de arktiska parlamentarikerna samlas för att ta itu med de mångfasetterade utmaningarna i den arktiska regionen.

Vi kom överens om en resolution om ämnen av både nuvarande och framtida relevans för Arktis och dess människor. Det handlar om klimat, forskning, miljö och sysselsättning och om fortsatt engagemang för inkludering, hållbarhet, säkerhet och välbefinnande för de arktiska invånarna, inklusive ursprungsfolk.

En viktig fråga som vi fattade beslut om var det här med miljö och sopor; jag är lite fixerad vid sopor. Vi uppmanar de arktiska regeringarna att ta till sig förnybara energilösningar, utveckla nollutsläpp i glesbygdsamhällen i Arktis och implementera stränga avfallshanteringspolicyer för transport av avfall från arktiska samhällen och turistanläggningar för att främja cirkulära ekonomier och hållbara metoder som minimerar det ekologiska fotavtrycket.

Vi uppmanar vidare de arktiska regeringarna att stärka gemensamma ansträngningar för att minimera havsplastföroreningar. Vi uppmanar även icke-arktiska stater att intensifiera sina ansträngningar för att minimera marin nedskräpning från vind och havsströmmar, som får allvarliga negativa effekter på ekosystem och vilda djur i den arktiska regionen.

Det är här soporna kommer in. Vi i Sverige är bra på att sluta med plasticsugrör och annat. I många andra länder möts vi dock av ett överflöd av plast – plastgaffeln är paketerad i plast, plastmuggen är paketerad i plast och så vidare. Forskarna har uppskattat att 94 procent av plasten i havet ligger på havsbotten. Det motsvarar i snitt 70 kilo plast per kvadratkilometer havsbotten. Resten flyter omkring på havsytan eller spolats upp på stränder. Det skräp vi ser, som ändå är ganska mycket, är alltså bara toppen av ett isberg.

Svenska Turistföreningen, STF, har i samarbete med Håll Sverige Rent årligen mätt skräp på vandringsleder vid Storulvån sedan 2018 och vid Kebnekaise, Grövelsjön, Helags och Sylarna sedan 2020. Resultaten från dessa mätningar brukar skilja sig från hur det ser ut i andra miljöer, såsom stadsmiljöer och badplatser, där fimpar är det vanligaste skräpet. I mätningarna i fjällen är det i stället snus som är det vanligaste skräpet. År 2023 utgjorde snuset 38 procent av det skräp som hittades, medan plast utgjorde 27 procent.

På Kirunakonferensen blev jag av de andra Arktisparlamentarikerna utsedd till särskild rapportör vad gäller just sopor. Vi kan helt enkelt bli bättre på detta, och det är något jag kommer att jobba mycket med framöver. Jag hoppas att vi tillsammans kan göra mycket ihop, för vi behöver hjälpas åt i frågan.

Det är också viktigt att vi på EU-nivå arbetar tillsammans i Arktisfrågan. Vi moderater vill verka för att ge EU observatörsstatus i Arktiska rådet och att Arktis inkluderas som en del av EU:s grannskapspolitik.

Ingen kan göra allt, men alla kan göra något.

Anf. 133 AZRA MURANOVIC (S):

Fru talman! I dag står vi inför stora utmaningar och möjligheter i Arktis, en region som är av stor strategisk och miljömässig betydelse. Arktis påverkas kraftigt av klimatförändringar, vilket medför allvarliga konsekvenser för både natur och de människor som bor där, inklusive de urfolk som länge har levt i harmoni med denna känsliga miljö. Vi socialdemokrater är fast beslutna att Sverige ska spela en aktiv och ledande roll i att säkerställa att utvecklingen i Arktis sker på ett hållbart och fredligt sätt.

En av de mest akuta frågorna är klimatförändringarna. Arktis värms upp snabbare än någon annan region på jorden, vilket leder till smältande isar och stigande havsnivåer. Detta hotar inte bara den biologiska mångfalden utan även de traditionella levnadssätten för urfolken. Därför är det avgörande att Sverige fortsätter att driva på för ambitiösa klimatåtgärder internationellt. Vi måste arbeta för att minska utsläppen av växthusgaser och stödja forskning och innovation för hållbara lösningar.

Vidare är det nödvändigt att vi tar hänsyn till och respekterar urfolkens rättigheter i Arktis. Dessa samhällen har ofta begränsad makt över sina liv och sin mark. Genom att stärka deras inflytande och säkerställa att deras röster hörs kan vi bidra till en rättvis och hållbar utveckling. Detta inkluderar att skydda deras traditionella områden från exploatering och miljöförstöring.

Jag vill understryka vikten av att vi driver på för att de globala målen för hållbar utveckling nås även i Arktis. Det innebär att vi måste säkerställa att utvinning av fossila bränslen i regionen förbjuds. Vi kan inte tillåta att kortsiktiga ekonomiska intressen äventyrar framtiden för kommande generationer.

Det är avgörande att Sverige fortsätter använda sin starka röst för klimatåtgärder. Klimatförändringarna i Arktis påverkar inte bara miljön utan även säkerhetspolitiken. Vi måste arbeta för att minska utsläppen av växthusgaser och främja hållbar utveckling i Arktis. Genom att föregå med gott exempel kan Sverige visa vägen för en hållbar och fredlig framtid i regionen.

Fru talman! Jag vill också prata om säkerheten i Arktis, en region vars strategiska betydelse växer i takt med klimatförändringarna men också med de globala spänningarna. Vi måste alla vara medvetna om de säkerhetspolitiska utmaningar som följer av ett förändrat Arktis. När isarna smälter öppnas nya sjövägar och möjligheter för utvinning av naturresurser, vilket har ökat det geopolitiska intresset för regionen, även av stater som inte tillhör Arktisområdet.

Som tidigare nämnts är Arktis den region på hela jordklotet där klimatförändringarna går snabbast och effekterna blir mest märkbara. Samtidigt ökar intresset från aktörer som Ryssland, Kina och USA, vilket skapar helt nya säkerhetsutmaningar.

Fru talman! Vi socialdemokrater anser att Sverige måste ta en ledande roll för att säkerställa att Arktis förblir en region av fred och samarbete. Vår reservation betonar vikten av att stärka det internationella

samarbetet i Arktis, särskilt genom Arktiska rådet, där Sverige måste verka för att upprätthålla dialog och samverkan mellan de arktiska staterna. Det är avgörande att vi står upp för internationell rätt och multilateralism som grundstenar i vårt säkerhetspolitiska arbete i regionen.

Vi ser med oro på den ökade militära närvaron och de strategiska satsningarna i Arktis. För att möta dessa utmaningar föreslår vi socialdemokrater att Sverige, tillsammans med våra nordiska grannar, förstärker vårt försvarssamarbete och kapaciteten för krishantering i regionen.

Det är i dag viktigare än någonsin att det nordiska försvars- och säkerhetspolitiska arbetet samordnas på ett effektivt sätt. I Norden har vi en särskild förpliktelse att hjälpa varandra. Sverige har redan krigsplanläggning med Finland och samarbete, informationsutbyte och övningsverksamhet med övriga nordiska länder.

Det är viktigt att lägesbilden är samlad och att åtgärderna har en bred förankring i ländernas respektive parlament. Sverige bör därför verka för att en nordisk försvars- och säkerhetspolitisk kommission med förankring i samtliga nordiska parlament snarast tillsätts. Målet för arbetet ska vara en gemensam rapport med riktlinjer om förhållningssätt och ambitioner som de nordiska länderna kan ställa sig bakom. En gemensam nordisk försvarskommission med förankring hos samtliga nordiska länders regeringar och parlament skapar en långsiktig styrka och stabilitet.

Huvudpunkter i arbetet bör vara en gemensam säkerhetspolitisk analys, en utveckling av totalförsvaret, civila och militära resurser, produktion av försvarsmateriel och utveckling i Arktis, vid norsk-svenska västkusten samt i Östersjön.

Med en gemensam bild av säkerhetsläget i vårt närområde kan vi kartlägga vilka kompetenser och resurser vi har i våra länder för att gemensamt möta hoten. Det möjliggör en mer effektiv planering och koordinering av försvarsresurserna.

Utöver detta anser vi socialdemokrater att ett Nato-medlemskap förstärker möjligheten att samarbeta i stor omfattning med alla de nordiska länderna. Hela området i Skandinavien, från Arktis till Östersjön, måste ses som en operativ enhet. Vårt Natomedlemskap höjer tröskeln i förhållande till en kris eller konflikt i vårt omedelbara närområde, men det ställer också krav på att vi måste fortsätta stärka vår nationella försvarsförmåga och vara en trovärdig partner.

Fru talman! Det är samtidigt vår övertygelse att vi genom ett starkt nordiskt samarbete, ett tydligt klimatledarskap och en orubblig tro på diplomati i första hand kan navigera i de säkerhetspolitiska utmaningarna i Arktis. Sverige måste stå fast vid sina principer och arbeta för en fredlig och hållbar utveckling i denna kritiskt viktiga region.

Fru talman! Avslutningsvis yrkar jag bifall till reservation 11 om att regeringen bör ta initiativ till inrättandet av en nordisk försvarskommission.
(Applåder)

Anf. 134 STAFFAN EKLÖF (SD):

Fru talman! Vi debatterar det nordiska samarbetet. Det är ett samarbete som går mycket lätt på grund av två faktorer. För det första är vi lika varandra och har liknande värderingar, och för det andra är samarbetet frivilligt.

Det finns mycket som de nordiska länderna tjänar på att göra tillsammans. Det kan handla om att underlätta gränspendling mellan länderna, att göra gemensamma satsningar på forskning och teknikutveckling eller att enas om en gemensam ordning eller gemensamma standarder, så att Norden i större utsträckning kan fungera som en gemensam marknad. Gemensamma koordinerade insatser för gränsöverskridande miljöproblem, såsom i Östersjön och Västerhavet, kan också ge en annan, större effekt än om staterna vidtar olika åtgärder eller arbetar på olika sätt.

Jag som sitter i utskottet för ett hållbart Norden ska komma tillbaka till just gemensamma miljöåtgärder.

Det är dock viktigt att säga att det också finns mycket som de nordiska länderna inte tjänar på att göra tillsammans. Vissa saker ger inget mervärde och andra är till och med kontraproduktiva, till exempel gemensamma klimatmål. Det är viktigt att sälla agnarna från vetet i sammanhanget. Det är vi politiker skyldiga våra medborgare.

Nu vill jag ta upp en konkret fråga där ett samarbete skulle ge god nordisk nytta. Det gäller bekämpning av främmande invasiva arter, såsom mårddhund och invasiva växtarter.

Invasiva främmande arter är arter som med människans hjälp har flyttats från sin ursprungliga miljö och i sin nya omgivning börjar sprida sig snabbt och orsakar allvarlig skada, bland annat för miljö och ekonomi.

Bekämpningen av invasiva arter är en ny verksamhet där nya metoder löpande utvecklas i arbetet. Bekämpningen av organismer som kan förflytta sig eller sprida sig snabbt på annat sätt måste ske systematiskt och överallt för att vara effektiv.

Här finns alltså stora vinster för de nordiska länderna med att samarbeta för att utbyta metoder och för att koordinera insatser. Det samarbete som har funnits har varit tillfälligt. Det behövs ett regelbundet återkommande samarbete.

En annan avgörande förutsättning är att bekämpningsgrupper har tillgång till all privat mark vid behov. Bekämpningen kan inte avstås på ett område, för då bildas en refug för den invasiva organismen från vilken den sedan kan sprida sig till kringliggande områden.

Tillgång till privat mark för bekämpning tillgodoses i Sverige men inte i alla länder. Det gör att även om Sverige mer eller mindre har utrotat mårddunden riskerar man att individer kommer in över gränserna, eftersom det är svårare att utrota den i grannländerna på grund av att man inte kommer åt att bekämpa på all mark.

Därför yrkar jag bifall till reservation 1. Den reservationen lyder som följer: Nordenministern bör ta initiativ till att bekämpning av invasiva arter regelbundet tas upp i Nordiska ministerrådet och expertis samlas

till dessa diskussioner. Vi anser att frågan om åtkomst till privat mark för att bekämpa invasiva arter bör tas upp i detta sammanhang.

Därmed blir det möjligt för alla partier att stödja ansatsen och rösta på vårt yrkande för att det ska bli verklighet.

En annan typ av frågor där det finns stor nytta att finna gemensamma nordiska lösningar är frågor som avgörs i EU och där de nordiska ländernas ministrar kan hjälpas åt att åstadkomma ett önskat resultat.

En sådan fråga handlar om strömming och sill i Östersjön. Kvoterna bestäms genom förhandlingar i EU-rådet. Strömming och sill har minskat mycket längs våra kuster, och våra kustfiskare får mycket små fångster.

En av flera orsaker till det är att stora trålare tar mycket stora fångster i Östersjön, vilka sedan går till foderproduktion. Detta industriella fiske utsätter fiskpopulationerna för ett alltför hårt fisketryck och leder till att yrkesfiskare längs kusten inte kan livnära sig på sitt fiske.

Sverige har nu den bästa fiskeministern och landsbygdsministern på mycket länge. Det är Peter Kullgren. Sverige och vår fiskeminister försökte allt de kunde för att minska de kvoter som förhandlades i EU. De lyckades minska kvoterna av fångst och inte minst bifångst men inte så mycket som de ville, eftersom de var ganska ensamma.

Nu har rekommendationen från Utskottet för ett hållbart Norden antagits i Nordiska rådets session om att förhandla om begränsningar av industriellt trålfiske i Östersjön. Därför vill jag även här vädja till de nordiska ländernas ministrar att hörsamma Nordiska rådets vilja, så att vår svenske fiskeminister inte blir lika ensam vid nästa förhandlingsrunda om fiskekvoter i EU, utan att vi kan få kvoter som samtidigt är låga nog för att skydda sill och strömming och höga nog för att kustfiskarna ska kunna fortsätta med sitt värv.

Det vore inte till skada om Nordenministern påminde sina kollegor om Nordiska rådets vilja. Det vore till stor nordisk nytta. Det är två ganska lätta punkter som skulle kunna ha stor positiv effekt för biologisk mångfald och därmed förstärka den gröna hållbarhetsdimensionen.

(Applåder)

Anf. 135 LARS PÜSS (M):

Fru talman! I dag debatterar vi Nordenfrågor i riksdagen. Som medlem i den svenska delegationen till Nordiska rådet är det mycket angelägna frågor för mig. Det nordiska samarbetet är nästintill världsunikt och något som vi ska vara väldigt stolta över.

För drygt ett år sedan beslutades det om att vi skulle göra en översyn av det som kallas Nordiska rådets grundlag, nämligen Helsingforsavtalet. Det författades 1962 av de fem nordiska länderna och har sedan dess uppdaterats vid sju tillfällen, senast 1995 i samband med att Sverige och Finland blev medlemmar i EU.

Anledningarna till att vi ville göra en översyn var flera. Det var bland annat att inom kort skulle alla de

fem nordiska länderna vara Natomedlemmar. Det har nu skett. Men fram till att de blev det har försvars- och säkerhetspolitiska frågor varit väldigt sparsamt diskuterade på grund av vår skilda syn på just säkerhetspolitiken.

En annan anledning har varit att väldigt många av de områden som Nordiska rådet har att arbeta med enligt avtalet helt enkelt inte följt med tiden. Som exempel kan tas miljöfrågor, som behandlas i avtalet. Men här nämns över huvud taget inte vare sig klimat eller biologisk mångfald, vilket ju är en självklarhet att prioritera i dag.

Arbetsgruppen har bestått av en ledamot från vart och ett av de fem länderna och från de tre självstyrande områdena. Jag fick uppdraget att representera både Sverige och den konservativa gruppen i Nordiska rådet. Det är till synes kanske en oförenlig uppgift. Men uppdraget har i stort handlat om att hitta en samsyn, och därför har det varit förvånansvärt enkelt att kombinera de två uppdragen.

Fru talman! De områden som vi har fördjupat oss i är försvars- och säkerhetspolitik, beredskap och samhällsskydd, välfärd och den nordiska välfärdsmodellen, utbildning, forskning, kultur och bruk av eget språk, klimat och natur, transport och infrastruktur, unga i Norden, som då inkluderar Ungdomens Nordiska Råd, gränshinder, förhållandet till EU- och EES-samarbetet och slutligen parterna i Helsingforsavtalet.

I samtliga av dessa tio områden har vi varit rörande överens, förutom i den sista som handlar om parterna i Helsingforsavtalet, alltså vem som kan bli medlem i Nordiska rådet. Så låt oss börja med den punkten.

De tre självstyrande områdena Grönland, Färöarna och Åland har med Färöarna i spetsen varit drivande för att de skulle bli självständiga medlemmar i Nordiska rådet. Från svensk sida har jag, med stöd av den svenska delegationen, drivit linjen att det inte är en fråga för Nordiska rådet att avgöra.

Det är främst en inrikespolitisk fråga för Danmark respektive Finland att agera i. Det är inte Nordiska rådet som ska avgöra medlemsländernas inrikespolitik. Genom att de tre självstyrande områdena inte är självständiga stater kan de inte heller vara parter i Helsingforsavtalet. De kan däremot, precis som de är i dag, fortsatt vara delaktiga i Nordiska rådets arbete genom sina respektive representanter.

När det så gäller de övriga nio punkterna, där samtliga medlemmar i gruppen var rörande överens om vilka formuleringar vi skulle välja, tycker jag att det finns all anledning att fundera över dem en stund.

Det som i princip förenar alla de punkterna var en långtgående vilja att harmonisera våra regelverk och underlätta för våra nordiska medborgare att leva och verka i Norden. Det ger uttryck för mer långtgående ambitioner än vad man kan finna i Helsingforsavtalet.

I det nuvarande avtalet finns det en paragraf som ger rådet möjlighet att i princip diskutera vilka frågor man vill. Det ger med andra ord Nordiska rådet ett stort mått av självbestämmande. Därför är frågan om avtalet behöver revideras över huvud taget.

För egen del har jag kommit fram till slutsatsen att det behöver det inte heller. Däremot tycker jag definitivt att vi ska ta del av alla de förslag som gruppen har lämnat till Nordiska rådets presidium för att fortsätta att stärka det nordiska samarbetet och förverkliga vår vision om att vara världens mest hållbara och integrerade region till 2030.

Alla de förslag som har lagts fram syftar till att ta oss ytterligare ett steg mot den visionen. Det gäller inte minst gränshinder, som faktiskt är det område där vi har det största arbetet att göra.

Jag ser dessutom att det finns en gedigen vilja. Sedan både Sverige och Finland blivit medlemmar i Nato har Norden för första gången sedan Kalmarunionen haft en gemensam syn på försvars- och säkerhetspolitiken. Det här är en enorm styrka som ger oss möjlighet att inte bara arbeta med det militära försvaret utan också med civilt försvar och att kunna rusta oss bättre för att kunna hantera framtida hot och kriser.

Som avslutning, herr talman, vill jag rikta en uppmaning till den svenska delegationen om att vi ska fortsätta att arbeta med de förslag som arbetsgruppen lagt fram och bredda och utveckla vårt arbete i Nordiska rådet så att vi gemensamt kan stå bättre rustade för framtiden.

Anf. 136 VICTORIA TIBLOM (SD):

Fru talman! Det är viktigt att vi värnar vår nordiska kultur. Vi lever i en tid av förändring, där globaliseringens vindar för med sig nya influenser och utmaningar. I denna tid är det av avgörande betydelse att vi inte glömmer bort våra rötter och det som definierar oss som nordbor.

Vår nordiska kultur är inte bara en samling traditioner och historiska arv; det är en levande organism som formar våra värderingar, vår identitet och vårt samhälle. Den nordiska kulturen präglas av värden som solidaritet, jämlikhet och respekt för naturen och för varandra. Det är dessa värden som har format våra samhällen till de inkluderande och välfungerande platser som de är i dag.

Men trots dess rikedom och betydelse är vår nordiska kultur inte immun mot hot. Globaliseringen kan ibland föra med sig en homogenisering av kulturer, där lokala särdrag och unika traditioner riskerar att gå förlorade i det stora flödet av globala trender. Vi måste därför vara medvetna om vårt kulturarv och aktivt arbeta för att bevara och främja det.

En av de viktigaste aspekterna av att värna vår nordiska kultur är att uppmuntra och stödja konst, litteratur och musik som är rotad i vår region. Genom att ge plats åt våra egna konstnärer och kreatörer ger vi inte bara uttryck åt vår unika identitet, utan vi skapar också en plattform för dialog och förståelse både inom och utanför våra gränser.

Fru talman! Vi måste också värna vårt språk. Våra nordiska språk är inte bara kommunikationsverktyg; de är också bärare av vår historia, våra berättelser och vår kulturella identitet. Genom att bevara och stödja användningen av våra språk säkerställer vi att vårt

kulturarv fortsätter att leva och utvecklas för framtida generationer.

Det är därför oroväckande med alla besparingar i Nordiska rådets kulturbudget. Medel sparas in och omfördelas till arbetet med den gröna omställningen. Självklart är den gröna omställningen en viktig del i Nordiska rådets arbete, men det ska inte vara på bekostnad av vår nordiska kultur. Våra kulturinstitutioner runt om i Norden är oroliga, och med allt rätt. Vi sverigedemokrater vill, tillsammans med vår partigrupp i Nordiska rådet, Nordisk frihet, se en omfördelning av medel så att kulturbudgeten återställs.

Låt oss tillsammans stå upp för vår nordiska kultur! Låt oss vara stolta över vårt arv och engagera oss för att bevara och utveckla det för framtida generationer! Genom att göra det säkerställer vi att våra nordiska värden och traditioner förblir levande och relevanta långt in i framtiden.

(Applåder)

Anf. 137 STAFFAN EKLÖF (SD):

Herr talman! I egenskap av ordförande för den svenska delegationen till Parlamentariska Östersjökonferensen, BSPC, vill jag på två minuter säga några ord om BSPC:s verksamhet det gångna året.

Först och främst: BSPC är forumet för det interparlamentariska Östersjösamarbetet. En konferens hålls varje år som samlar parlamentariker från tio nationella parlament, sju regionala parlament, Europaparlamentet, interparlamentariska organisationer samt observatörer. Ryssland är inte med sedan landets överfall på grannlandet Ukraina.

Syftet med samarbetet är att främja den parlamentariska dialogen i Östersjöregionen på såväl nationell som regional nivå och att påverka utvecklingen av det samarbete som bedrivs av regeringarna genom Östersjöstaternas råd. Målet är att främja en miljömässigt och socialt hållbar utveckling i regionen. Samarbetet bidrar till ett ökat informationsutbyte och nätverksbyggande mellan parlamentariker från Östersjöregionen.

Arbetet upptas av samarbete såväl generellt som på vissa utvalda områden, som skiftar över åren. För närvarande har BSPC en arbetsgrupp som analyserar samarbeten på området energiförsörjning och sammankoppling för hållbarhet. Det är något som är viktigast för de baltiska staterna. Men det är viktigt för oss också, inte minst för att de ska kunna göra sig oberoende av Ryssland.

Jag tycker att den svenska delegationen jobbar på bra och har Sveriges bästa för ögonen. Den ställer även relevanta krav på att inte samarbeta med Ryssland. Jag är därför stolt att som ordförande representera den svenska delegationen.

(Applåder)

Överläggningen var härmed avslutad.

(Beslut fattades under § 19.)

§ 13 Interparlamentariska unionen

Utrikesutskottets betänkande 2023/24:UU16
Interparlamentariska unionen (redog. 2023/24:RS3)
föredrogs.

Anf. 138 SERKAN KÖSE (S):

Herr talman! Vi står i dag inför många globala utmaningar som kräver samordnad handling och starkt mellanfolkligt samarbete. I detta sammanhang utgör Interparlamentariska unionen, IPU, en oersättlig plattform för dialog och samverkan. Som världens äldsta multilaterala organisation, grundad för 135 år sedan, har IPU länge varit i frontlinjen för att främja fred och parlamentarisk diplomati.

Med 180 nationella parlament som medlemmar strävar IPU efter att överbrygga kulturella och politiska skiljaktigheter genom att främja personliga kontakter mellan parlamentsledamöter över hela världen. Denna unika förmåga att sammanföra lagstiftare från olika politiska landskap och kulturer har varit avgörande för att förstå och hantera internationella kriser och konflikter.

Herr talman! Som en av de äldsta demokratierna i världen har Sverige sedan 1902 varit en aktiv och inflytelserik medlem i IPU. Vi tror starkt på organisationens roll i att främja fred och demokrati globalt. Sverige är dessutom en stor bidragsgivare till IPU:s biståndsverksamhet genom Sida, där vi stöder ett antal strategiska mål såsom att stärka parlament, främja jämställdhet och mänskliga rättigheter och bidra till fredsbyggande.

Jag är stolt över att Sverige aktivt bidrar till att skapa en bättre värld genom dessa insatser. Det senaste året har varit intensivt, med betydande framsteg inom avgörande områden för vår gemensamma framtid. Agenda 2030, med sitt globala åtagande att bekämpa fattigdom och främja en hållbar och rättvis framtid för alla, har stått i centrum för våra diskussioner. IPU har aktivt engagerat sig i att främja parlamentens roll i att övervaka och påskynda genomförandet av dessa mål.

Herr talman! IPU samlas årligen vid två generalförsamlingar, en på våren och en på hösten. Vid vårförsamlingen i Manama i Bahrain, fokuserade vi på klimatkrisen, och genom initiativet Parliaments for the Planet har parlament världen över uppmanats att anta ambitiösare miljölågstiftning. Denna kampanj är ett tydligt tecken på hur parlamentariskt arbete kan och bör vara en drivkraft i globala ansträngningar för en hållbar framtid.

Ett annat angeläget område har varit att hantera cyberbrott, vilket kräver robusta parlamentariska strategier för cybersäkerhet. Vår digitala infrastruktur är ryggraden i det moderna samhället, och dess skydd är avgörande för såväl vår säkerhet som vår frihet.

Herr talman! Vid höstens församling i Luanda i Angola lyftes frågan om barnsmuggling och människosmuggling, särskilt av barn från barnhem, vilket är en tragisk verklighet som kräver omedelbara åtgärder. IPU har tagit initiativ till att utveckla nya strategier för

att förhindra denna förkastliga handel. Det är viktigt att genom att stärka lagstiftning och internationellt samarbete sätta stopp för dessa brott mot mänskligheten.

Herr talman! Rysslands folkrättsvidriga och olagliga krig i Ukraina har varit en ständigt återkommande punkt på IPU:s dagordning. Den svenska delegationen har vid varje tillfälle lyft fram Rysslands illegala krig och helhjärtat stöttat Ukrainas modiga försvar. Ukrainas modiga försvar skyddar inte bara landets egen suveränitet utan även säkerheten i hela Europa och den fria världen.

Samtidigt står vi inför utmaningar från proryska, högerextrema krafter och deras trollfabriker samt andra extrema grupper som aktivt försöker underminera våra samhällen, vår demokrati och vår parlamentarism. Dessa hot kräver oavbruten verksamhet och uppmärksamhet från vår sida för att säkerställa stabilitet och skydd för demokratiska värden över hela världen.

Herr talman! Dessutom har IPU genom utbildningar, seminarier och direkta samarbeten med medlemsländer spelat en central roll i att stärka demokratiska institutioner och processer. Detta arbete är grundläggande för att säkerställa att våra system inte bara överlever dagens utmaningar utan också är motståndskraftiga inför framtiden.

Ett av IPU:s viktigaste uppdrag under året har varit att försvara och skydda mänskliga rättigheter, särskilt för parlamentariker som utsätts för politisk förföljelse och repression. Genom sin kommitté för parlamentarikers mänskliga rättigheter har IPU agerat i 768 fall där parlamentarikers fri- och rättigheter varit hotade. Till exempel har de varit involverade i fall från Sri Lanka, Indonesien, Libyen och Uganda, där parlamentariker har blivit måltavlor på grund av sina politiska aktiviteter eller åsikter.

Herr talman! Under 2023 har IPU belyst en ökning av övergrepp mot parlamentariker, särskilt en ökning av hot mot parlamentariker och folkvalda. Dessa fall är ofta koncentrerade till länder med betydande politisk oro eller auktoritärt styre, inklusive länder som Venezuela samt olika länder i Afrika och Mellanöstern. Trots dessa utmaningar har IPU också sett framgångar såsom frigivningen av fängslade parlamentsledamöter efter sina ingripanden.

Kommittén håller regelbundna sessioner för att granska och agera på fall av människorättskränkningar och för att stödja parlamentsledamöter genom att uppmana nationella regeringar att ta ansvar, erbjuda juridisk hjälp och ibland även sända observatörer till rättegångar för att säkerställa rättvisa förfaranden. Dessa ansträngningar är en del av en bredare IPU-strategi för att stärka parlamentens roll i att skydda demokrati och mänskliga rättigheter över hela världen.

Herr talman! Överlag är IPU:s pågående arbete avgörande för att säkerställa att parlamentsledamöter kan utföra sina uppgifter utan rädsla för vedergällning, vilket stöder de grundläggande principerna för demokratisk styrning och rättsstaten globalt. Fängslandet av folkvalda politiker strider mot folkets vilja,

demokratiska principer och internationella konventioner om mänskliga rättigheter. Det är nödvändigt att vi arbetar för att säkerställa att parlamentsledamöter, oavsett politisk övertygelse, kan arbeta fritt och utan rädsla för övergrepp. Detta är avgörande för att stärka demokratin och garantera att folkets röst hörs och respekteras.

IPU arbetar också för att öka antalet kvinnliga parlamentsledamöter globalt, även om ökningen har varit blygsam. Detta arbete kompletteras av en kraftfull push för att öka ungdomars deltagande i politiken, vilket är viktigt givet att mindre än 3 procent av världens parlamentariker är under 30 år.

Herr talman! IPU:s arbete är också av stor betydelse för att bygga upp och stärka parlamentariska institutioner och demokratiska funktioner över hela världen. Genom att erbjuda stöd och resurser till nybildade demokratier och länder i övergång spelar IPU en viktig roll i att främja global stabilitet och demokratisk utveckling.

För Sverige, med sin långa tradition av internationell rätt och mänskliga rättigheter, är deltagande i IPU inte bara en plikt utan en möjlighet. Genom IPU kan vi bidra till globala dialoger och driva på för de värderingar som står oss nära. Det är en ära att representera Sverige och den svenska riksdagen i detta forum och arbeta tillsammans med internationella samarbetspartner för att stärka de band som förenar nationer och främja en dialog som överskrider kulturella och politiska gränser.

Herr talman! Genom vårt fortsatta arbete i IPU bidrar vi inte bara till en mer sammanhängande global gemenskap utan också till en värld där fred, rättvisa och demokrati är tillgängliga för alla. Låt oss fortsätta att stödja och engagera oss i denna viktiga organisation för att uppnå dessa mål.

Jag är glad och stolt över att sedan november 2022 vara vice ordförande för den svenska IPU-delegationen och tillsammans med andra ledamöter i delegationen ha fått förtroendet att representera Sverige och Sveriges riksdag. Jag vill passa på att tacka den svenska IPU-delegationen för dess insatser under det gångna året. Delegationen har arbetat hårt för att främja demokrati och mänskliga rättigheter och för att stärka parlamentets roll runt om i världen. Det interparlamentariska arbetet är avgörande för att säkerställa att demokratiska värderingar och processer respekteras och främjas i hela världen.

Slutligen vill jag tacka Sveriges riksdag, talmännen, talmanspresidiet, riksdagens internationella avdelning – jag vill särskilt lyfta Björn Sondén och Ralph Hermansson – och alla utskottshandläggare för deras enorma och ovärderliga insats för att göra det interparlamentariska arbetet möjligt och för deras stöd till oss.

Herr talman! Jag yrkar bifall till utrikesutskottets förslag i betänkandet.

Anf. 139 YASMINE ERIKSSON (SD):

Herr talman! Många känner till FN, men få vet om att Interparlamentariska unionen, IPU, finns. Ännu färre vet nog vad IPU gör.

Det är faktiskt världens äldsta multilaterala organisation. Den grundades 1889, 100 år innan jag själv föddes. Den grundades i syfte att arbeta för fred och mellanfolkligt samarbete.

Till skillnad från FN är detta ett forum där parlamentariker möts, parlamentariker som ska vara valda av folket och därmed också vara dess röst och öron. Tyvärr är så inte fallet i alla länder och inte heller i den här organisationen. Då nästan alla världens parlament är representerade är även länder med auktoritära ledare, rena diktaturer och andra skurkstater med.

Men det finns ändå fördelar med att samlas på detta sätt. Det finns goda möjligheter för samtal med politiker från likasinnade länder men också, och kanske viktigare, med politiker från olikasinnade länder. Det är nämligen just detta IPU är till för – att stärka fred och säkerhet i världen, att stärka demokratin genom parlamenten och att verka för mänskliga rättigheter och jämställdhet. Kan vi föra samtal med oliktankande kan vi förhoppningsvis också verka för en bättre framtid där vi kan vända den demokratiska utvecklingen i positiv riktning igen.

Från Sveriges sida har det också varit viktigt att våra ledamöter har kunnat prata med många av de muslimska länder där desinformation om Sverige spridits, just för att ge en korrekt bild ansikte mot ansikte i stället för genom vinklade nyheter eller sociala medier.

Herr talman! Interparlamentariska unionen är ingen lagstiftande församling, och tur är väl det. Men vi har samarbeten, och vi antar resolutioner. Inför varje session träffas den svenska delegationen till IPU, som består av fem riksdagsledamöter med Moderaternas Margareta Cederfeldt som ordförande, Socialdemokraternas Serkan Köse som vice ordförande samt Sverigedemokraternas Mattias Karlsson, Miljöpartiets Janine Alm Eriksson och jag själv.

Jag vill passa på att tacka den svenska delegationen för ett gott samarbete där vi kan förenas i det vi har gemensamt: vår tro på demokrati, rättsstatens principer, mänskliga rättigheter och jämlikhet. På den internationella arenan kan vi lägga många av de inhemska politiska olikheterna åt sidan och driva en sammanhållen linje för våra svenska åsikter och värderingar i Interparlamentariska unionen.

Jag vill också passa på att tacka vår nu avgångne ordförande för den svenska delegationen, Arin Karapet, för hans insatser för Sverige och världen inom IPU.

Herr talman! Jag skulle vilja belysa att par saker som IPU gör riktigt bra.

Jag har tidigare nämnt IPU som en plattform där parlamentariker från hela världen kan mötas och samtala. Men organisationen följer, belyser, granskar och hjälper också parlamentariker som utsätts för förföljelse eller riskerar att bli fängslade runt om i världen – parlamentariker likt oss själva som riskerar att bli eller

har blivit fängslade enbart för att de är oppositionella mot sitt lands regim eller av annan anledning inte är önskvärda i en öppen debatt eller i ett val.

Under 2023 granskade IPU:s kommitté för parlamentarikers mänskliga rättigheter 762 fall fördelade på 47 länder.

Detta ger en lägesbild av hur farligt det kan vara att vara politiker och göra sin röst hörd i vissa länder.

Herr talman! Något annat som IPU gör riktigt bra – och kanske den enda gången jag själv anser att det är bra med kvotering – gäller deltagandet i IPU. Man vill att det ska vara en mer jämställd könsbalans bland delegaterna, vilket i förlängningen kan stärka kvinnors deltagande i respektive lands parlament.

I Sverige var vi länge bäst i klassen. Nu är vi bland de länder som toppar listan över mest jämställda parlament. Globalt sett är det inte lika jämnt. Det globala snittet ligger på cirka 27 procent kvinnor och 73 procent män i parlamenten.

Vid IPU:s omröstningar förlorar ett land som saknar representation av båda könen röstandelar. Sker detta upprepade gånger förlorar man ännu fler röstandelar.

Herr talman! Även om IPU är till för och gör många bra saker kommer det inte gratis. Sverige som är ett relativt litet land är trots det ett av de länder som, genom Sida, betalar mest till organisationen. Det borde kanske vara lite mer jämställt mellan länderna även där. Men det kanske är en annan debatt.

Jag yrkar bifall till utrikesutskottets förslag till beslut.

Anf. 140 ARIN KARAPET (M):

Herr talman! Stort tack, ärade kollegor, för de värmande orden!

Under verksamhetsåret 2023, fram till december, hade jag förmånen att vara ordförande för den svenska IPU-delegationen. Det har varit ett fantastiskt arbete där jag och min kollega Serkan Köse, från två olika partier, har åkt utanför Sveriges gränser och på ett enkelt och smidigt sätt samarbetat.

Det gäller även den övriga delegationen. Inte en enda gång har vi varit oense. Vi är väldigt oense i den här kammaren, med all rätt. Vi är från åtta olika partier – det vore helt galet om vi alltid tyckte lika. Men när man flyger från Sverige ut i den stora världen märker man att det finns vissa principer som förenar oss. Det är synen på jämställdhet – att det inte är skillnad på män och kvinnor. Det är hbtqi-personers rättigheter, tolerans, demokrati och respekt för meningsskiljaktigheter. Man ska inte låsa in sina politiska motståndare. Det är det talade ordet som ska vara konflikten, så att säga. Det är betydelsen av demokrati och respekt för att man lyssnar på sin meningsmotståndare.

I december tog min kollega Margareta Cederfelt över ordförandeskapet. Jag har i stället gått till den svenska OSSE-delegationen som gruppledare för Moderaterna.

Verksamhetsåret började med att vi reste till Genève. Det var en vanlig sittning där vi träffade den svenska representationen.

Sedan hade vi vår vårsession i Bahrain, i Manama, där vi hade andre vice talman Julia Kronlid med oss som högsta representant för den svenska IPU-delegationen.

Det som var otroligt viktigt just i Bahrain med tanke på vad vi gick igenom under Natoproessen, koranbränningarna och LVU-kampanjen med den desinformation som finns om att svensk socialtjänst kidnappar muslimska barn var att man i det här forumet får möjlighet att träffa representanter för andra länder och möjlighet att träffas enskilt. Samtalen sker inte via medier, via Tiktok eller via Facebook, utan de sker på ett personligt plan där man kan vara väldigt uppriktig. Man får ett handslag och tittar på varandra. Man tar en kopp kaffe. Man känner varandra på pulsen. Man förklarar hur vi tänker och får höra hur de tänker, och sedan kan man lösa många knutar.

Under min resa i Bahrain fick jag träffa representanter från väldigt många muslimska länder, och efter ett samtal ändrades tonläget väldigt mycket.

Jag fick också lyssna in deras reaktioner. Stämmer det jag fått läsa på sociala medier eller fått höra? Vad säger egentligen Förenade Arabemiratens utrikeskommittés ordförande eller representanten för Egypten? Det är två inflytelserika arabländer. Vad säger den saudiarabiska delegationen? Vad säger Kuwait?

Det föranledde att vi fortsatte de här samtalen när vi var i Angola. Nu var det mer vänligt.

Det handlar också om att bygga någon form av respekt, och respekt kan man också bygga genom att säga: Det här håller jag med dig om, men det här är absolut inte okej. Man kan säga det rakt och tydligt, och när man har en viss typ av samtal medger de ibland att man har en poäng. Sedan nickar de. Man märker att det tar emot.

När vi var i Angola var mycket fokus på de humanitära kriser vi ser i Syrien, Afghanistan och Jemen.

I Bahrain var frågor om kvinnors rättigheter, ut-satta kvinnor och kvinnor som fråntagits sina rättigheter efter protesterna i Iran väldigt aktuella och geopolitiskt nära. Det är bara Persiska viken som skiljer Bahrain från Iran.

Herr talman! Jag önskar den nya svenska delegationen lycka till – eller det är samma delegation, men Yasmine Eriksson är ny från Sverigedemokraterna. Jag önskar också min kollega Margareta Cederfelt stort lycka till i ordförandeskapet.

Jag vill också instämna med min kollega Serkan Köse och rikta ett stort tack till våra två fantastiska tjänstemän Björn Sondén och Ralph Hermansson.

Jag kommer att sakna Björns Sondéns härliga, underbara skratt, hans stress på morgonen, att han fattar snabba beslut och alla berättelser. På varje flygplats vi varit på vill han gå till Pocket Shop och se om han kan hitta någon ny tysk litteratur. Björn Sondén älskar tysk litteratur. Jag talar själv inte tyska men har förstått att

den är av väldigt hög kvalitet och något för den som talar tyska och gillar att läsa böcker.

Jag kommer också att sakna Ralph Hermansson. De är som Piff och Puff. Det går inte att sära på dem.

Ralph stressar på morgonen, för vi svenskar måste alltid vara i tid. Vi svenskar kommer ju alltid i tid, klockan nio på morgonen, och vi vet alltid att övriga kollegor kommer att komma kvart i tio. Man får hela tiden höra: Varför kommer inte folk i tid? Då sa jag till Ralph: Vi kanske ska testa att komma åtminstone halv tio? Då är vi ändå i tid. Han sa: Nej, vi ska vara där klockan nio.

Sedan kan han slappna av och säga: Kan vi inte bara ta en god öl? Vi har ju jobbat så hårt i kväll. Då svarar man ju: Självklart!

Det här är två tjänstemän som med själ och hjärta ställer upp för oss ledamöter, som tar sitt uppdrag på fullaste allvar och som visar hur betydelsefullt riksdagens internationella kansli faktiskt är. Det är ett litet kansli, men det är personer med väldigt mycket kompetens som hängivet jobbar för oss ledamöter men också för Sveriges intressen.

Jag har också förmånen att jobba med en ny person på RIK, nämligen Fredrik Svensson. Jag ska inte hylla Fredrik än, men jag kan säga att jag är minst lika nöjd med att ha fått en sådan bra tjänsteman.

Det är ett medskick till talmanspresidiet att ta väl hand om personalen på riksdagens internationella kansli, för vi ledamöter som är i daglig kontakt med dem är djupt beroende av dem och uppskattar dem väldigt mycket.

Tack så mycket från mig!
(Applåder)

Anf. 141 MARGARETA CEDERFELT (M):

Herr talman! Jag är nytillträdd ordförande för den svenska IPU-delegationen, och under föregående verksamhetsår tror jag att jag hann med två veckor. Det är inte mycket, men jag vill börja med att tacka min partikollega Arin Karapet för arbetet i den svenska IPU-delegationen.

Arin Karapet är en engagerad person med stora kunskaper och en person vars namn finns med i IPU. När jag har deltagit i IPU-möten under 2024 har jag ofta fått hälsningar med mig som jag har lovat att framföra till Arin Karapet. Jag tror att de hälsningarna kommer att återkomma, för ledamoten har haft förmågan att bygga nätverk, knyta kontakter, lyssna på delegater och utbyta tankar och visioner om framtiden. Det är någonting som jag tar med mig i det uppdrag som jag har efterträtt ledamoten i.

Jag vill önska Arin Karapet lycka till med det kommande uppdraget inom OSSE:s parlamentariska församling. Jag har haft förmånen att ha uppdrag inom OSSE:s parlamentariska församling under 14 års tid, och det är en spännande delegation. Att jag nu har slutat beror på att jag slutade som president. Jag har stora förhoppningar om att Arin Karapet med sin kunskap kommer att kunna klättra vidare inom OSSE, för svenskar behövs. Vi står för demokrati, rättsstatens

principer och mänskliga rättigheter. Det är kunskaper som behövs världen över.

Jag är väldigt glad över att ha fått förtroendet att bli ordförande för den svenska delegationen till IPU, den interparlamentariska församlingen. Jag ser fram emot samarbetet med delegationens ledamöter.

Herr talman! Jag vill också – även om jag bara var med i delegationen under ett par veckor 2023 – tacka delegationssekreterare Björn Sondén och Ralph Hermansson för deras arbete. De är, precis som har sagts här tidigare, väldigt bra. De har givit mig en fin introduktion.

Herr talman! Det finns likheter mellan OSSE:s parlamentariska församling och IPU. Arbetet för säkerhet har fokus på demokrati, mänskliga rättigheter och rättsstatens principer. Jag är mer och mer övertygad om att om vi ska leva i en trygg, säker värld där vi kan förebygga krig och konflikter handlar det om just demokrati, rättsstatens principer och mänskliga rättigheter.

Vi måste också kunna försvara oss; det är en självklarhet. Men det ska jag inte gå in på här, för det ingår inte i IPU:s arbete. En fråga som jag dock väldigt snabbt snappade upp var viktig handlar om implementeringen av Agenda 2030. Agenda 2030 ska vara implementerad 2030 och gäller FN:s hållbarhetsmål. Vi har kommit långt i Sverige, men vi kan göra mer. Det är också någonting som alla världens länder måste arbeta vidare med. Jag ser fram emot fortsatt arbete.
(Applåder)

Överläggningen var härmed avslutad.
(Beslut fattades under § 19.)

§ 14 Redogörelse för verksamheten inom den gemensamma parlamentariska kontrollgruppen för Europol och riksdagsdelegationens arbete under 2023

Justitieutskottets betänkande 2023/24:JuU32
Redogörelse för verksamheten inom den gemensamma parlamentariska kontrollgruppen för Europol och riksdagsdelegationens arbete under 2023 (redog. 2023/24:Europol1)
föredrogs.

Förste vice talmannen konstaterade att ingen talare var anmäld.
(Beslut fattades under § 19.)

§ 15 Kommissionens vitbok om utgående investeringar

Näringsutskottets utlåtande 2023/24:NU20
Kommissionens vitbok om utgående investeringar (COM(2024) 24)
föredrogs.

Förste vice talmannen konstaterade att ingen talare var anmäld.

(Beslut fattades under § 19.)

Ajournering

Kammaren beslutade kl. 15.34 på förslag av förste vice talmannen att ajournera sammanträdet till kl. 16.00, då val av riksrevisor och votering skulle äga rum.

Återupptaget sammanträde

Sammanträdet återupptogs kl. 16.00.

§ 16 Val av riksrevisor

Anf. 142 IDA KARKIAINEN (S):

Herr talman, riksdagsledamöter och åhörare! I egenskap av konstitutionsutskottets ordförande vill jag härmed föredra ett förslag till val inför kammaren.

Riksrevisor väljs av riksdagen på ett förordnande som är sju år utan möjlighet till omval. Helena Lindberg har varit riksrevisor sedan mars 2017, och således är det tid för en ny riksrevisor att tillträda. Innan jag går in på själva förslaget vill jag säga några ord om Riksrevisionen och revision överlag. Jag inser att det inte är ett ämne kanske alla går igång på, men det är ett viktigt ämne.

Revision bidrar till att göra verksamheter bättre. Revision ställer de kritiska uppföljningsfrågorna: Ledde verkligen våra beslut till det som var avsikten? Satte vi upp realistiska mål? Vad blev konsekvenserna? Får vi största möjliga nytta för våra skattepengar? Här bidrar revisionen med ytterst värdefull kunskap.

Men det handlar också om de värderingar som vi i Sverige vill ska prägla den offentliga förvaltningen, statsförvaltningen och ytterst också demokratin: ofentlighet, rättssäkerhet, tillit, nit och redlighet. Bara det att vi har en oberoende revision gör att riskerna för korruption reduceras. Och korruption eller otillbörlig påverkan är något som akut hotar vårt samhälle och skadar förtroendet för det allmänna. Sverige är på intet sätt befriat från detta, även om vi tillhör de länder som har allra minst korruption i världen.

Riksrevisionen är därmed en av Sveriges viktigaste myndigheter och utgör en betydelsefull del av kontrollmakten. Den bidrar till att vi kan utöva ett parlamentariskt ansvarsutkrävande. Den bidrar också till utvecklingen av den statliga verksamheten och demokratin såväl i Sverige som i länder där vi har ett utvecklingsamarbete. Vi kan känna oss stolta över att vi har en riksrevision som är med och stärker, utvecklar och bygger upp andra länders riksrevisioner.

Att vara riksrevisor innebär därmed att man innehar ett av statens viktigaste ämbeten. Det ska också

sägas att det är riksrevisionen som självständigt beslutar vad som ska granskas, hur granskningen ska bedrivas och vad som blir slutsatserna av granskningen. Oberoende och integritet är två i sammanhanget betydelsefulla ord.

Herr talman! Oberoende och integritet är något som har präglat Riksrevisionens ledarskap under Helena Lindbergs tid.

Jag vill å hela riksdagens vägnar tacka Helena Lindberg, som förtjänstfullt utfört sitt ämbete som riksrevisor sedan mars 2017. Hon har inte bara bidragit till att utveckla myndigheten – hon har också bidragit till att lyfta Riksrevisionen ur en svår kris och återupprätta förtroendet för Riksrevisionen. Hon har också genomfört en verksamhetsflytt i tillägg till detta.

En sak som Helena Lindberg har bidragit till är att öka riksdagsledamöternas intresse för Riksrevisionens rapporter. Jag tror inte minst att det handlar om det nära samarbete som Riksrevisionen har utvecklat gentemot riksdagens utskott, där man från Riksrevisionen kommer och berättar om rapporterna inför utskotten och därigenom bidrar till en ökad kunskap bland utskottens ledamöter.

Herr talman! Efter ett gediget arbete under hösten och början av detta år har ett enigt konstitutionsutskott vid sammanträdet den 16 maj beslutat att föreslå att riksdagen väljer Christina Gellerbrant Hagberg till ny riksrevisor. Vi har med oss Christina på läktaren i dag. Hon föreslås tillträda sitt uppdrag den 16 september 2024.

Christina Gellerbrant Hagberg har en gedigen erfarenhet bakom sig. Christina Gellerbrant Hagberg är generaldirektör för Arbetsgivarverket sedan april 2022. Dessförinnan var hon rikskronofogde och generaldirektör för CSN.

Hon har även varit vid Skatteverket, bland annat som regionchef för Stockholm, Gävle och Örebro. År 2022 blev hon styrelseordförande för Trygghetsstiftelsen och styrelseordförande för Kåpan pensioner, som förvaltar tjänstepensionen för statligt anställda. Hon är ledamot i styrelsen för Stockholms universitet sedan 2023. Christina Gellerbrant Hagberg är jurist.

Herr talman! Samhället förändras, vilket ställer krav på att den offentliga förvaltningen också måste förändras. Både pandemin och Rysslands fullskaliga invasion av Ukraina visar på att förändring ibland måste ske väldigt snabbt. Här bidrar Riksrevisionen med avgörande kunskap om hur vi kan dra lärdom av tidigare arbetssätt, styrning och initiativ som kan utvecklas för framtidens behov.

Riksrevisionen har just fyllt 20 år. Min förhoppning är att vi tillsammans ska värna denna viktiga institution i många år framöver.

Konstitutionsutskottet föreslår alltså enhälligt att riksdagen till riksrevisor väljer Christina Gellerbrant Hagberg.
(Applåder)

Följande skrivelse hade kommit in från konstitutionsutskottet:

Konstitutionsutskottet har berett frågan om val av ny riksrevisor efter Helena Lindberg.

Konstitutionsutskottet föreslår enhälligt att riksdagen för tiden från och med den 16 september 2024 till dess ett nytt val har genomförts under sjunde året därefter till riksrevisor väljer nuvarande generaldirektören Christina Gellerbrant Hagberg.
Stockholm den 16 maj 2024
På konstitutionsutskottets vägnar
Ida Karkiainen

Kammaren biföll konstitutionsutskottets förslag och valde därmed *för tiden från och med den 16 september 2024 till dess nytt val genomförts under sjunde året därefter till*

riksrevisor
Christina Gellerbrant Hagberg

§ 17 Beslut om ärenden som slutdebatterats den 16 maj

SfU13 Socialförsäkringsfrågor

Punkt 1 (Socialförsäkring och välfärd)

1. utskottet
2. res. 3 (C)
Votering:
182 för utskottet
19 för res. 3
98 avstod
50 frånvarande
Kammaren biföll utskottets förslag.
Partivis fördelning av rösterna:
För utskottet: 93 S, 60 M, 17 KD, 11 L, 1 -
För res. 3: 19 C
Avstod: 62 SD, 19 V, 16 MP, 1 -
Frånvarande: 13 S, 10 SD, 8 M, 5 V, 5 C, 2 KD, 2 MP, 5 L

Punkt 13 (Rehabiliteringskedjan och arbetsförmågebedömningen)

1. utskottet
2. res. 25 (V)
3. res. 27 (MP)
Förberedande votering:
20 för res. 25
16 för res. 27
263 avstod
50 frånvarande
Kammaren biträdde res. 25.
Matilda Ernkrans (S) anmälde att hon avsett att avstå från att rösta men markerats ha röstat ja.
Huvudvotering:
182 för utskottet
19 för res. 25
98 avstod
50 frånvarande
Kammaren biföll utskottets förslag.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 93 S, 60 M, 17 KD, 11 L, 1 -
För res. 25: 19 V
Avstod: 62 SD, 19 C, 16 MP, 1 -
Frånvarande: 13 S, 10 SD, 8 M, 5 V, 5 C, 2 KD, 2 MP, 5 L

Punkt 15 (Karensavdraget)

1. utskottet
2. res. 29 (S)
Votering:
189 för utskottet
94 för res. 29
16 avstod
50 frånvarande
Kammaren biföll utskottets förslag.
Partivis fördelning av rösterna:
För utskottet: 62 SD, 60 M, 19 V, 19 C, 17 KD, 11 L, 1 -
För res. 29: 93 S, 1 -
Avstod: 16 MP
Frånvarande: 13 S, 10 SD, 8 M, 5 V, 5 C, 2 KD, 2 MP, 5 L

Punkt 19 (Sjukskrivning vid psykisk ohälsa)

1. utskottet
2. res. 37 (SD)
Votering:
236 för utskottet
63 för res. 37
50 frånvarande
Kammaren biföll utskottets förslag.
Partivis fördelning av rösterna:
För utskottet: 93 S, 60 M, 19 V, 19 C, 17 KD, 16 MP, 11 L, 1 -
För res. 37: 62 SD, 1 -
Frånvarande: 13 S, 10 SD, 8 M, 5 V, 5 C, 2 KD, 2 MP, 5 L

Övriga punkter

Kammaren biföll utskottets förslag.

SfU14 Migrationsfrågor

Punkt 4 (Informationsplikt)

1. utskottet
2. res. 10 (V, MP)
Votering:
151 för utskottet
33 för res. 10
115 avstod
50 frånvarande
Kammaren biföll utskottets förslag.
Partivis fördelning av rösterna:
För utskottet: 62 SD, 60 M, 17 KD, 11 L, 1 -
För res. 10: 19 V, 14 MP
Avstod: 93 S, 19 C, 2 MP, 1 -
Frånvarande: 13 S, 10 SD, 8 M, 5 V, 5 C, 2 KD, 2 MP, 5 L

Leila Ali Elmi och Camilla Hansén (båda MP) anmälde att de avsett att rösta nej men markerats ha avstått från att rösta.

Punkt 5 (EU:s migrations- och asylpolitik)

1. utskottet
2. res. 12 (SD)
Votering:
182 för utskottet
63 för res. 12
54 avstod
50 frånvarande
Kammaren biföll utskottets förslag.
Partivis fördelning av rösterna:
För utskottet: 93 S, 60 M, 17 KD, 11 L, 1 -
För res. 12: 62 SD, 1 -
Avstod: 19 V, 19 C, 16 MP
Frånvarande: 13 S, 10 SD, 8 M, 5 V, 5 C, 2 KD,
2 MP, 5 L

Punkt 8 (Barn och unga i asylprocessen)

1. utskottet
2. res. 22 (V)
Votering:
264 för utskottet
19 för res. 22
16 avstod
50 frånvarande
Kammaren biföll utskottets förslag.
Partivis fördelning av rösterna:
För utskottet: 93 S, 62 SD, 60 M, 19 C, 17 KD,
11 L, 2 -
För res. 22: 19 V
Avstod: 16 MP
Frånvarande: 13 S, 10 SD, 8 M, 5 V, 5 C, 2 KD,
2 MP, 5 L

Punkt 12 (Villkor för ukrainska medborgare)

1. utskottet
2. res. 31 (C)
Votering:
170 för utskottet
19 för res. 31
110 avstod
50 frånvarande
Kammaren biföll utskottets förslag.
Partivis fördelning av rösterna:
För utskottet: 62 SD, 60 M, 19 V, 17 KD, 11 L, 1 -
För res. 31: 19 C
Avstod: 93 S, 16 MP, 1 -
Frånvarande: 13 S, 10 SD, 8 M, 5 V, 5 C, 2 KD,
2 MP, 5 L

Övriga punkter

Kammaren biföll utskottets förslag.

§ 18 Beslut om ärenden som slutdebatterats den 20 maj

FiU29 Prövning av ärenden enligt EU:s förordning om marknader för kryptotillgångar

Kammaren biföll utskottets förslag.

FIU31 Samverkan om kontracykliska buffertvärden

Kammaren biföll utskottets förslag.

FöU9 Riksrevisionens rapport om nödnumret 112 – statens och SOS Alarms hantering av larm

Kammaren biföll utskottets förslag.

UbU16 Att lättare få läsa i snabbare takt och på en högre nivå

Punkt 1 (Lagförslag om riksrekryterande spetsutbildning i grundskolan)

1. utskottet
2. res. 1 (S, V)
Votering:
185 för utskottet
113 för res. 1
51 frånvarande
Kammaren biföll utskottets förslag.
Partivis fördelning av rösterna:
För utskottet: 62 SD, 59 M, 19 C, 17 KD, 16 MP,
11 L, 1 -
För res. 1: 93 S, 19 V, 1 -
Frånvarande: 13 S, 10 SD, 9 M, 5 V, 5 C, 2 KD,
2 MP, 5 L

Punkt 3 (Riksrekryterande spetsutbildning)

1. utskottet
2. res. 2 (S, V)
Votering:
186 för utskottet
113 för res. 2
50 frånvarande
Kammaren biföll utskottets förslag.
Partivis fördelning av rösterna:
För utskottet: 62 SD, 60 M, 19 C, 17 KD, 16 MP,
11 L, 1 -
För res. 2: 93 S, 19 V, 1 -
Frånvarande: 13 S, 10 SD, 8 M, 5 V, 5 C, 2 KD,
2 MP, 5 L

Punkt 4 (Utformningen av riksrekryterande spetsutbildning)

1. utskottet
2. res. 3 (S, V, MP)
Votering:
170 för utskottet
129 för res. 3
50 frånvarande
Kammaren biföll utskottets förslag.
Partivis fördelning av rösterna:
För utskottet: 62 SD, 60 M, 19 C, 17 KD, 11 L, 1 -
För res. 3: 93 S, 19 V, 16 MP, 1 -
Frånvarande: 13 S, 10 SD, 8 M, 5 V, 5 C, 2 KD,
2 MP, 5 L

Punkt 6 (Genomförandet av reformen)

1. utskottet
2. res. 6 (MP)
Votering:
264 för utskottet
16 för res. 6
19 avstod
50 frånvarande
Kammaren biföll utskottets förslag.
Partivis fördelning av rösterna:
För utskottet: 93 S, 62 SD, 60 M, 19 V, 17 KD,
11 L, 2 -
För res. 6: 16 MP
Avstod: 19 C
Frånvarande: 13 S, 10 SD, 8 M, 5 V, 5 C, 2 KD,
2 MP, 5 L

Punkt 7 (Möjligheter att läsa på distans)

1. utskottet
2. res. 7 (C)
Votering:
280 för utskottet
19 för res. 7
50 frånvarande
Kammaren biföll utskottets förslag.
Partivis fördelning av rösterna:
För utskottet: 93 S, 62 SD, 60 M, 19 V, 17 KD,
16 MP, 11 L, 2 -
För res. 7: 19 C
Frånvarande: 13 S, 10 SD, 8 M, 5 V, 5 C, 2 KD,
2 MP, 5 L

Övriga punkter

Kammaren biföll utskottets förslag.

CU20 Åtgärder för tryggare bostadsområden

Punkt 1 (Regeringens lagförslag)

1. utskottet
2. res. 2 (V)
Votering:
149 för utskottet
19 för res. 2
130 avstod
51 frånvarande
Kammaren biföll utskottets förslag.
Partivis fördelning av rösterna:
För utskottet: 62 SD, 59 M, 17 KD, 11 L
För res. 2: 19 V
Avstod: 93 S, 1 M, 19 C, 16 MP, 1 -
Frånvarande: 13 S, 10 SD, 8 M, 5 V, 5 C, 2 KD,
2 MP, 5 L, 1 -

Punkt 2 (Vissa frågor om framtida begränsningar av reglerna)

1. utskottet
2. res. 4 (V, MP)
Votering:
264 för utskottet
35 för res. 4
50 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 93 S, 62 SD, 60 M, 19 C, 17 KD,
11 L, 2 -
För res. 4: 19 V, 16 MP
Frånvarande: 13 S, 10 SD, 8 M, 5 V, 5 C, 2 KD,
2 MP, 5 L

Punkt 3 (Möjlighet till rättelse)

1. utskottet
2. res. 5 (S, C)
Votering:
153 för utskottet
125 för res. 5
20 avstod
51 frånvarande
Kammaren biföll utskottets förslag.
Partivis fördelning av rösterna:
För utskottet: 62 SD, 60 M, 2 V, 17 KD, 11 L, 1 -
För res. 5: 93 S, 12 V, 19 C, 1 -
Avstod: 4 V, 16 MP
Frånvarande: 13 S, 10 SD, 8 M, 6 V, 5 C, 2 KD,
2 MP, 5 L

Lorena Delgado Varas (V) anmälde att hon avsett att rösta nej men markerats ha röstat ja.

Malcolm Momodou Jallow (V) anmälde att han avsett att rösta nej men markerats ha avstått från att rösta.

Punkt 4 (Andra möjligheter för barnfamiljer att bo kvar)

1. utskottet
2. res. 7 (V, MP)
Votering:
262 för utskottet
37 för res. 7
50 frånvarande
Kammaren biföll utskottets förslag.
Partivis fördelning av rösterna:
För utskottet: 92 S, 62 SD, 60 M, 18 C, 17 KD,
11 L, 2 -
För res. 7: 1 S, 19 V, 1 C, 16 MP
Frånvarande: 13 S, 10 SD, 8 M, 5 V, 5 C, 2 KD,
2 MP, 5 L
Anna Vikström (S) anmälde att hon avsett att rösta ja men markerats ha röstat nej.

Övriga punkter

Kammaren biföll utskottets förslag.

MJU15 Regeringens klimathandlingsplan – hela vägen till nettonoll

Punkt 6 (En ny klimatpolitisk handlingsplan)

1. utskottet
2. res. 13 (S, V, C, MP)
Votering:
151 för utskottet
148 för res. 13
50 frånvarande
Kammaren biföll utskottets förslag.
Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 62 SD, 60 M, 17 KD, 11 L, 1 -
För res. 13: 93 S, 19 V, 19 C, 16 MP, 1 -
Frånvarande: 13 S, 10 SD, 8 M, 5 V, 5 C, 2 KD,
2 MP, 5 L

Punkt 7 (Utgångspunkter för svensk klimatpolitik)

1. utskottet
2. res. 14 (S)
3. res. 15 (V)
4. res. 17 (MP)
Förberedande votering 1:
19 för res. 15
16 för res. 17
264 avstod
50 frånvarande
Kammaren biträdde res. 15.
Förberedande votering 2:
95 för res. 14
19 för res. 15
185 avstod
50 frånvarande
Kammaren biträdde res. 14.
Gudrun Brunegård (KD) anmälde att hon avsett att avstå från att rösta men markerats ha röstat ja.
Huvudvotering:
151 för utskottet
94 för res. 14
54 avstod
50 frånvarande
Kammaren biföll utskottets förslag.
Partivis fördelning av rösterna:
För utskottet: 62 SD, 60 M, 17 KD, 11 L, 1 -
För res. 14: 93 S, 1 -
Avstod: 19 V, 19 C, 16 MP
Frånvarande: 13 S, 10 SD, 8 M, 5 V, 5 C, 2 KD,
2 MP, 5 L

Punkt 34 (Offentliga inköp)

1. utskottet
2. res. 95 (C)
Votering:
151 för utskottet
19 för res. 95
129 avstod
50 frånvarande
Kammaren biföll utskottets förslag.
Partivis fördelning av rösterna:
För utskottet: 62 SD, 60 M, 17 KD, 11 L, 1 -
För res. 95: 19 C
Avstod: 93 S, 19 V, 16 MP, 1 -
Frånvarande: 13 S, 10 SD, 8 M, 5 V, 5 C, 2 KD,
2 MP, 5 L

Övriga punkter

Kammaren biföll utskottets förslag.

§ 19 Beslut om ärenden som slutdebatterats vid dagens sammanträde

TU15 Rätt till uppgifter om en EETS-betalningsförmedlares kunder och deras fordon
Kammaren biföll utskottets förslag.

CU21 Avskaffat krav på bevarande av räkenskapsinformation i original

Kammaren biföll utskottets förslag.

KU22 En tydligare bestämmelse om hets mot folkgrupp

Punkt 3 (Utvärdering)

1. utskottet
2. res. (SD)
Votering:
236 för utskottet
63 för res.
50 frånvarande
Kammaren biföll utskottets förslag.
Partivis fördelning av rösterna:
För utskottet: 93 S, 60 M, 19 V, 19 C, 17 KD,
16 MP, 11 L, 1 -
För res.: 62 SD, 1 -
Frånvarande: 13 S, 10 SD, 8 M, 5 V, 5 C, 2 KD,
2 MP, 5 L

Övriga punkter

Kammaren biföll utskottets förslag.

KU27 En ny lag om uppgiftsskyldighet för att motverka felaktiga utbetalningar från välfärdssystemen samt fusk, regelöverträdelser och brottslighet i arbetslivet

Kammaren biföll utskottets förslag.

UU17 Partnerskapsavtal mellan Europeiska unionen och dess medlemsstater och medlemmarna i Organisationen för stater i Afrika, Karibien och Stillahavsområdet

Kammaren biföll utskottets förslag.

UU4 Nordiskt samarbete inklusive Arktis

Punkt 1 (Nordiskt samarbete)

1. utskottet
2. res. 1 (SD)
3. res. 3 (C)
Förberedande votering:
63 för res. 1
19 för res. 3
217 avstod
50 frånvarande
Kammaren biträdde res. 1.
Huvudvotering:
198 för utskottet
63 för res. 1
38 avstod
50 frånvarande
Kammaren biföll utskottets förslag.
Partivis fördelning av rösterna:
För utskottet: 93 S, 60 M, 17 KD, 16 MP, 11 L, 1 -
För res. 1: 62 SD, 1 -

Avstod: 19 V, 19 C
Frånvarande: 13 S, 10 SD, 8 M, 5 V, 5 C, 2 KD,
2 MP, 5 L

Punkt 2 (Arktis)

1. utskottet
2. res. 4 (SD)
Votering:
236 för utskottet
63 för res. 4
50 frånvarande
Kammaren biföll utskottets förslag.
Partivis fördelning av rösterna:
För utskottet: 93 S, 60 M, 19 V, 19 C, 17 KD,
16 MP, 11 L, 1 -
För res. 4: 62 SD, 1 -
Frånvarande: 13 S, 10 SD, 8 M, 5 V, 5 C, 2 KD,
2 MP, 5 L

Punkt 5 (Arktis och vissa frågor om klimat och demilitarisering)

1. utskottet
2. res. 8 (V)
Votering:
280 för utskottet
19 för res. 8
50 frånvarande
Kammaren biföll utskottets förslag.
Partivis fördelning av rösterna:
För utskottet: 93 S, 62 SD, 60 M, 19 C, 17 KD,
16 MP, 11 L, 2 -
För res. 8: 19 V
Frånvarande: 13 S, 10 SD, 8 M, 5 V, 5 C, 2 KD,
2 MP, 5 L

Punkt 6 (Arktis och klimatet)

1. utskottet
2. res. 10 (V, MP)
Votering:
201 för utskottet
35 för res. 10
63 avstod
50 frånvarande
Kammaren biföll utskottets förslag.
Partivis fördelning av rösterna:
För utskottet: 93 S, 60 M, 19 C, 17 KD, 11 L, 1 -
För res. 10: 19 V, 16 MP
Avstod: 62 SD, 1 -
Frånvarande: 13 S, 10 SD, 8 M, 5 V, 5 C, 2 KD,
2 MP, 5 L

Punkt 7 (Utrikespolitik, säkerhetspolitik och krisberedskap)

1. utskottet
2. res. 11 (S)
3. res. 13 (MP)
Förberedande votering:
94 för res. 11
16 för res. 13
189 avstod

50 frånvarande
Kammaren biträdde res. 11.
Huvudvotering:
170 för utskottet
94 för res. 11
35 avstod
50 frånvarande
Kammaren biföll utskottets förslag.
Partivis fördelning av rösterna:
För utskottet: 62 SD, 60 M, 19 V, 17 KD, 11 L, 1 -
För res. 11: 93 S, 1 -
Avstod: 19 C, 16 MP
Frånvarande: 13 S, 10 SD, 8 M, 5 V, 5 C, 2 KD,
2 MP, 5 L

Övriga punkter

Kammaren biföll utskottets förslag.

UU16 Interparlamentariska unionen

Kammaren biföll utskottets förslag.

JuU32 Redogörelse för verksamheten inom den gemensamma parlamentariska kontrollgruppen för Europol och riksdagsdelegationens arbete under 2023

Kammaren biföll utskottets förslag.

NU20 Kommissionens vitbok om utgående investeringar

Kammaren biföll utskottets förslag.

Meddelande om inställd votering

Förste vice talmannen meddelade att voteringen torsdagen den 23 maj kl. 15.20 skulle utgå då det var osäkert huruvida det skulle finnas något slutdebatterat ärende att fatta beslut om.

Nästa votering skulle därmed äga rum onsdagen den 29 maj.

§ 20 Anmälan om interpellationer

Följande interpellationer hade framställts:

den 21 maj

2023/24:766 PFAS-utsläpp från Försvarsmaktens verksamhet

av *Magnus Manhammar* (S)

till försvarsminister Pål Jonson (M)

2023/24:767 Myggplågan vid Nedre Dalälven

av *Lars Isacson* (S)

till statsrådet Romina Pourmokhtari (L)

§ 21 Anmälan om frågor för skriftliga svar

Följande frågor för skriftliga svar hade framställts:

den 21 maj

2023/24:922 Trålgränsen i Kattegatt

av *Andrea Andersson Tay* (V)
till landsbygdsminister Peter Kullgren (KD)

2023/24:923 Avgift på biståndsorganisationers insamlade kläder

av *Anders W Jonsson* (C)
till statsrådet Johan Forssell (M)

2023/24:924 Antalet planerade djurskyddskontroller

av *Sofia Skönnbrink* (S)
till landsbygdsminister Peter Kullgren (KD)

§ 22 Kammaren åtskildes kl. 16.40.

Sammanträdet leddes
av förste vice talmannen från dess början till och med
§ 1 anf. 17 (delvis),
av tredje vice talmannen därefter till och med § 1
anf. 63 (delvis),
av förste vice talmannen därefter till och med § 10
anf. 113 (delvis),
av andre vice talmannen därefter till och med § 12
anf. 136 (delvis) och
av förste vice talmannen därefter till dess slut.

Innehållsförteckning

§ 1 Partiledardebatt med anledning av val till Europaparlamentet..1

Anf. 1	FÖRSTE VICE TALMANNEN	1
Anf. 2	Statsminister ULF KRISTERSSON (M)	1
Anf. 3	MAGDALENA ANDERSSON (S)	2
Anf. 4	JIMMIE ÅKESSON (SD)	3
Anf. 5	NOOSHI DADGOSTAR (V)	4
Anf. 6	MUHARREM DEMIROK (C)	4
Anf. 7	EBBA BUSCH (KD)	5
Anf. 8	AMANDA LIND (MP)	5
Anf. 9	JOHAN PEHRSON (L)	6
Anf. 10	Statsminister ULF KRISTERSSON (M)	7
Anf. 11	MAGDALENA ANDERSSON (S) replik	7
Anf. 12	Statsminister ULF KRISTERSSON (M) replik	7
Anf. 13	MAGDALENA ANDERSSON (S) replik	8
Anf. 14	Statsminister ULF KRISTERSSON (M) replik	8
Anf. 15	NOOSHI DADGOSTAR (V) replik	8
Anf. 16	Statsminister ULF KRISTERSSON (M) replik	8
Anf. 17	NOOSHI DADGOSTAR (V) replik	8
Anf. 18	Statsminister ULF KRISTERSSON (M) replik	8
Anf. 19	MUHARREM DEMIROK (C) replik	9
Anf. 20	Statsminister ULF KRISTERSSON (M) replik	9
Anf. 21	MUHARREM DEMIROK (C) replik	9
Anf. 22	Statsminister ULF KRISTERSSON (M) replik	9
Anf. 23	AMANDA LIND (MP) replik	9
Anf. 24	Statsminister ULF KRISTERSSON (M) replik	10
Anf. 25	AMANDA LIND (MP) replik	10
Anf. 26	Statsminister ULF KRISTERSSON (M) replik	10
Anf. 27	MAGDALENA ANDERSSON (S)	10
Anf. 28	Statsminister ULF KRISTERSSON (M) replik	10
Anf. 29	MAGDALENA ANDERSSON (S) replik	11
Anf. 30	Statsminister ULF KRISTERSSON (M) replik	11
Anf. 31	MAGDALENA ANDERSSON (S) replik	11
Anf. 32	JOHAN PEHRSON (L) replik	11
Anf. 33	MAGDALENA ANDERSSON (S) replik	11
Anf. 34	JOHAN PEHRSON (L) replik	11
Anf. 35	MAGDALENA ANDERSSON (S) replik	12
Anf. 36	JIMMIE ÅKESSON (SD)	12
Anf. 37	MAGDALENA ANDERSSON (S) replik	12
Anf. 38	JIMMIE ÅKESSON (SD) replik	12
Anf. 39	MAGDALENA ANDERSSON (S) replik	13
Anf. 40	JIMMIE ÅKESSON (SD) replik	13
Anf. 41	NOOSHI DADGOSTAR (V) replik	13
Anf. 42	JIMMIE ÅKESSON (SD) replik	13
Anf. 43	NOOSHI DADGOSTAR (V) replik	13
Anf. 44	JIMMIE ÅKESSON (SD) replik	13
Anf. 45	MUHARREM DEMIROK (C) replik	14
Anf. 46	JIMMIE ÅKESSON (SD) replik	14
Anf. 47	MUHARREM DEMIROK (C) replik	14
Anf. 48	JIMMIE ÅKESSON (SD) replik	14
Anf. 49	AMANDA LIND (MP) replik	14
Anf. 50	JIMMIE ÅKESSON (SD) replik	15
Anf. 51	AMANDA LIND (MP) replik	15
Anf. 52	JIMMIE ÅKESSON (SD) replik	15
Anf. 53	JOHAN PEHRSON (L) replik	15
Anf. 54	JIMMIE ÅKESSON (SD) replik	15
Anf. 55	JOHAN PEHRSON (L) replik	15
Anf. 56	JIMMIE ÅKESSON (SD) replik	16

Anf. 57 NOOSHI DADGOSTAR (V)	16
Anf. 58 MUHARREM DEMIROK (C) replik.....	16
Anf. 59 NOOSHI DADGOSTAR (V) replik.....	16
Anf. 60 MUHARREM DEMIROK (C) replik.....	16
Anf. 61 NOOSHI DADGOSTAR (V) replik.....	17
Anf. 62 EBBA BUSCH (KD) replik.....	17
Anf. 63 NOOSHI DADGOSTAR (V) replik.....	17
Anf. 64 EBBA BUSCH (KD) replik.....	17
Anf. 65 NOOSHI DADGOSTAR (V) replik.....	17
Anf. 66 MUHARREM DEMIROK (C).....	17
Anf. 67 EBBA BUSCH (KD) replik.....	18
Anf. 68 MUHARREM DEMIROK (C) replik.....	18
Anf. 69 EBBA BUSCH (KD) replik.....	18
Anf. 70 MUHARREM DEMIROK (C) replik.....	18
Anf. 71 JOHAN PEHRSON (L) replik.....	18
Anf. 72 MUHARREM DEMIROK (C) replik.....	19
Anf. 73 JOHAN PEHRSON (L) replik.....	19
Anf. 74 MUHARREM DEMIROK (C) replik.....	19
Anf. 75 EBBA BUSCH (KD).....	19
Anf. 76 NOOSHI DADGOSTAR (V) replik.....	19
Anf. 77 EBBA BUSCH (KD) replik.....	20
Anf. 78 NOOSHI DADGOSTAR (V) replik.....	20
Anf. 79 EBBA BUSCH (KD) replik.....	20
Anf. 80 MUHARREM DEMIROK (C) replik.....	20
Anf. 81 EBBA BUSCH (KD) replik.....	20
Anf. 82 MUHARREM DEMIROK (C) replik.....	20
Anf. 83 EBBA BUSCH (KD) replik.....	21
Anf. 84 AMANDA LIND (MP) replik.....	21
Anf. 85 EBBA BUSCH (KD) replik.....	21
Anf. 86 AMANDA LIND (MP) replik.....	21
Anf. 87 EBBA BUSCH (KD) replik.....	21
Anf. 88 AMANDA LIND (MP)	21
Anf. 89 EBBA BUSCH (KD) replik.....	22
Anf. 90 AMANDA LIND (MP) replik.....	22
Anf. 91 EBBA BUSCH (KD) replik.....	22
Anf. 92 AMANDA LIND (MP) replik.....	22
Anf. 93 JOHAN PEHRSON (L).....	22
Anf. 94 MUHARREM DEMIROK (C) replik.....	23
Anf. 95 JOHAN PEHRSON (L) replik.....	23
Anf. 96 MUHARREM DEMIROK (C) replik.....	23
Anf. 97 JOHAN PEHRSON (L) replik.....	23
Anf. 98 EBBA BUSCH (KD) replik.....	23
Anf. 99 JOHAN PEHRSON (L) replik.....	24
Anf. 100 EBBA BUSCH (KD) replik.....	24
Anf. 101 JOHAN PEHRSON (L) replik.....	24
§ 2 Anmälan om ordförande i utskott	24
§ 3 Anmälan om fördröjt svar på interpellation	24
§ 4 Anmälan om granskningsrapport.....	24
§ 5 Ärende för hänvisning till utskott.....	24
§ 6 Ärenden för bordläggning	25
§ 7 Rätt till uppgifter om en EETS-betalningsförmedlares kunder och deras fordon	25
Trafikutskottets betänkande 2023/24:TU15.....	25
(Beslut fattades under § 19.).....	25
§ 8 Avskaffat krav på bevarande av räkenskapsinformation i original	25
Civilutskottets betänkande 2023/24:CU21	25
Anf. 102 MIKAEL ESKILANDERSSON (SD).....	25
Anf. 103 JENNIE WERNÄNG (M)	25
Anf. 104 MARKUS KALLIFATIDES (S).....	26

(Beslut fattades under § 19.)	26
§ 9 En tydligare bestämmelse om hets mot folkgrupp	26
Konstitutionsutskottets betänkande 2023/24:KU22	26
Anf. 105 PETER HEDBERG (S)	26
Anf. 106 LARS ANDERSSON (SD)	27
Anf. 107 SUSANNE NORDSTRÖM (M)	27
Anf. 108 JESSICA WETTERLING (V)	28
Anf. 109 MALIN BJÖRK (C)	29
Anf. 110 GUDRUN BRUNEGÅRD (KD)	29
Anf. 111 JAN RIISE (MP)	30
Anf. 112 MALIN DANIELSSON (L)	31
(Beslut fattades under § 19.)	32
§ 10 En ny lag om uppgiftsskyldighet för att motverka felaktiga utbetalningar från välfärdssystemen samt fusk, regelöverträdelser och brottslighet i arbetslivet	32
Konstitutionsutskottets betänkande 2023/24:KU27	32
Anf. 113 EVA LINDH (S)	32
Anf. 114 VICTORIA TIBLOM (SD)	33
Anf. 115 LARS ENGSUND (M)	33
Anf. 116 GUDRUN BRUNEGÅRD (KD)	34
(Beslut fattades under § 19.)	34
§ 11 Partnerskapsavtal mellan Europeiska unionen och dess medlemsstater och medlemmarna i Organisationen för stater i Afrika, Karibien och Stillehavsområdet	34
Utrikesutskottets betänkande 2023/24:UU17	34
Anf. 117 JOANNA LEWERENTZ (M)	34
Anf. 118 JACOB RISBERG (MP)	35
Anf. 119 JOANNA LEWERENTZ (M) replik	35
Anf. 120 JACOB RISBERG (MP) replik	36
Anf. 121 JOANNA LEWERENTZ (M) replik	36
Anf. 122 JACOB RISBERG (MP) replik	36
(Beslut fattades under § 19.)	36
§ 12 Nordiskt samarbete inklusive Arktis	36
Utrikesutskottets betänkande 2023/24:UU4	36
Anf. 123 MARIA STOCKHAUS (M)	36
Anf. 124 HELÉNE BJÖRKLUND (S)	37
Anf. 125 KJELL-ARNE OTTOSSON (KD)	38
Anf. 126 ANN-CHRISTINE FROHM (SD)	39
Anf. 127 ANNA STARBRINK (L)	40
Anf. 128 LORENA DELGADO VARAS (V)	41
Anf. 129 CATARINA DEREMAR (C)	42
Anf. 130 JACOB RISBERG (MP)	43
Anf. 131 Statsrådet JESSIKA ROSWALL (M)	44
Anf. 132 ALEXANDRA ANSTRELL (M)	46
Anf. 133 AZRA MURANOVIC (S)	47
Anf. 134 STAFFAN EKLÖF (SD)	48
Anf. 135 LARS PÜSS (M)	49
Anf. 136 VICTORIA TIBLOM (SD)	50
Anf. 137 STAFFAN EKLÖF (SD)	50
(Beslut fattades under § 19.)	50
§ 13 Interparlamentariska unionen	51
Utrikesutskottets betänkande 2023/24:UU16	51
Anf. 138 SERKAN KÖSE (S)	51
Anf. 139 YASMINE ERIKSSON (SD)	52
Anf. 140 ARIN KARAPET (M)	53
Anf. 141 MARGARETA CEDERFELT (M)	54
(Beslut fattades under § 19.)	54
§ 14 Redogörelse för verksamheten inom den gemensamma parlamentariska kontrollgruppen för Europol och riksdagsdelegationens arbete under 2023	54

Justitiekammarens betänkande 2023/24:JuU32	54
(Beslut fattades under § 19.)	54
§ 15 Kommissionens vitbok om utgående investeringar	54
Näringsutskottets utlåtande 2023/24:NU20	54
(Beslut fattades under § 19.)	55
Ajournering	55
Återupptaget sammanträde	55
§ 16 Val av riksrevisor	55
Anf. 142 IDA KARKIAINEN (S)	55
§ 17 Beslut om ärenden som slutdebatterats den 16 maj.....	56
SfU13 Socialförsäkringsfrågor	56
SfU14 Migrationsfrågor.....	56
§ 18 Beslut om ärenden som slutdebatterats den 20 maj.....	57
FiU29 Prövning av ärenden enligt EU:s förordning om marknader för kryptotillgångar	57
FiU31 Samverkan om kontracykliska buffertvärden	57
FöU9 Riksrevisionens rapport om nödnumret 112 – statens och SOS Alarms hantering av larm	57
UbU16 Att lättare få läsa i snabbare takt och på en högre nivå ...	57
CU20 Åtgärder för tryggare bostadsområden	58
MJU15 Regeringens klimathandlingsplan – hela vägen till nettonoll	58
§ 19 Beslut om ärenden som slutdebatterats vid dagens sammanträde	59
TU15 Rätt till uppgifter om en EETS-betalningsförmedlars kunder och deras fordon	59
CU21 Avskaffat krav på bevarande av räkenskapsinformation i original.....	59
KU22 En tydligare bestämmelse om hets mot folkgrupp	59
KU27 En ny lag om uppgiftsskyldighet för att motverka felaktiga utbetalningar från välfärdssystemen samt fusk, regelöverträdelser och brottslighet i arbetslivet	59
UU17 Partnerskapsavtal mellan Europeiska unionen och dess medlemsstater och medlemmarna i Organisationen för stater i Afrika, Karibien och Stillahavsområdet.....	59
UU4 Nordiskt samarbete inklusive Arktis	59
UU16 Interparlamentariska unionen	60
JuU32 Redogörelse för verksamheten inom den gemensamma parlamentariska kontrollgruppen för Europol och riksdagsdelegationens arbete under 2023	60
NU20 Kommissionens vitbok om utgående investeringar.....	60
Meddelande om inställd votering	60
§ 20 Anmälan om interpellationer	60
§ 21 Anmälan om frågor för skriftliga svar	60
§ 22 Kammaren åtskildes kl. 16.40.	61